

6514

T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ŞÜHÛDÎ DÎVÂNÎ
(Levâmiu'l - Eşvâk)
GAZELLER (Defter-i Sâlis)
(İnceleme - Karşılaştırmalı Metin)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sadettin EÇRİ

BURSA - 1989

T.C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Ş Ü H Ū D İ D İ V Â N I

(Levâmiu'l-Eşvâk)

G A Z E L L E R

(Defter-i Sâlis/Üçüncü Defter)

-Karşılaştırmalı Metin-

Y ü k s e k L i s a n s T e z i

Y ö n e t e n
Y a r d. D o ç. D r. L ü t f i B A Y R A K T U T A N

H a z ı r l a y a n
S a d e t t i n E Ğ R İ

B U R S A - 1 9 8 9

T. C.
Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkez

Ö N S Ö Z

Divan edebiyatımız,medeniyet âlemine büyük bir iftiharla sunabileceğimiz bir sanat mahsulüdür.Onun için de insan zekâsı,kendi yolunda varabileceği son merhaleye varmıştır denebilir.Bilhassa aruz vezninin dar sahası içine bu kadar çeşitli renkli fikir,his ve heyecan sığdırmak,tablo üstüne tablo çizmek,hiç de kolay olmasa gerektir.

Divan edebiyatında,hemen daima,kelimelerin basit manâları altında asırlar boyu,o kelimelerin yüklendiği fikirler,duygular ve hayaller vardır.

Edebiyatımızın iç âlemine girip;müstahkem kaleye benzeyen hazineyi gözler önüne serebilmek için,şüphesiz zenginliğin kaynağı olan mısraların ortaya çıkarılması gerekmektedir.Madde âleminde bütün güzelliklerin gösterildiği bu estetik dünyasını,mısralarıyla fikrinden ve ruhundan bir şeyler damlatan şairlerimizin tanıtılması en güzel çalışmalarından olsa gerek.Biz,bu heyecanla şimdiye kadar üzerinde çalışılmayan Şühûdî Dîvânı'nı tesbit ederek,edebiyat dünyasına kazandırma gayreti içindeyiz.

Sanatın ve zevkin zirveye ulaştığı XVII. yy. edebiyatı;sosyal hayatın gerilemeye başlamasına rağmen alıştığı yükselişe devam etmiştir.Şüphesiz bu yükselişin özünde,geçen asırlarda atılan temellerin sağlanlığı ve seviyesi yatmaktadır.

Şiirlerindeki enginlik,dile ve vezne hâkimiyeti,tasavvufî söyleyişteki ustalığı,Şühûdî'nin şiirlerini incelememize sevketti.Üstelik klâsik dîvan tertibinin dışında tedvîn ettiği,münâcât,na't ve gazellerinin hacim teşkil etmesi,bir başka dikkatimizi çeken nokta oldu.

Şeyhülislâm Yahyâ gibi usta bir şairin gölgesinde kalması,sanatın ve ikbâlın merkezi İstanbul'dan uzak oluşu,dünya nimetlerinden çok,tasavvufun engin denizini tercih etmesi,Şühûdî'nin gözde ırak kalmasının sebeplerinden diyebiliriz.

Onbin beyitten fazla şiirlerini Şeyhülislâm Yahyâ'nın tavsiyesi ve teşviki üzerine toplayan şairimiz ve eseri uzun bir çalışmayı gerektirdiğinden; zamanımızın sınırlı, eserin hacimli oluşu dolayısıyla, sadece üçüncü defter olan "Gazeliyyât" kısmının karşılaştırmalı metnini sunabiliyoruz.

Yine aynı nispette şairin hayatı, diğer bölümler (Defter-i Evvel, Defter-i Sâni) ve divan nüshalarını tanıtmaya çalışacağız. Şüphesiz bu tezimiz, diğer çalışmalara ışık tutacak ve başlangıcı olacaktır.

Araştırmamızın başlangıcında Şühûdî Divânı'nın sadece Üsküdar Selimağa Kütüphanesi'nde bulunduğunu ve başka nüshasının olmadığını gördük. Özel ve devlet kütüphanelerini taramamız esnasında, ilkinden daha fazla şiirden oluşan diğer bir nüshayı, Kültür Bakanlığı Bursa Yazma ve Eski Basme Eserler Kütüphanesi'nde bulduk.

İdeal ve orijinal şekline kavuşabilmek için iki nüsha metinlerini karşılaştırdık. Üç defter (bölüm)'den mürekkep divanın kendi içindeki tasnifi, şairin divanındaki ifadesiyle; "Bu divân-ı latîf-i şerîfû'l-ümvân üç defterdür."

Tezimize esas olan üçüncü defterde gazel dışında bazı şiirlerin de (murabba', kıt'a, müfred, tahmis...) olduğunu gördük. Bu şiirleri, ayrıca; Arapça, Farsça yazılanları, gerek zaman ve gerekse hacim meselesinden dolayı metnimizin dışında bırakmak zorunda kaldık. Şühûdî ve eserini tanıttıktan sonra, diğer bölümlerin de edebiyat âlemine kazandırılacağı arzu ve ümidini taşımaktayız.

Çalışmamızın temelini gazeller oluşturmaya rağmen, Şair, eseri ve divanın nüshaları hakkında kısa da olsa bilgi vermeden geçemeyeceğiz.

Yüksek Lisans Tez çalışmamız süresince danışmanlığımızı yürüten Yard.Doç.Dr.Lütfi BAYRAKTUTAN'a, yakın ilgi ve değerli yardımlarını esirgemeyen Sayın Hocam Prof.Dr. Coşkun AK'a, Yard.Doç.Dr. Metin KARADAĞ'a, Yard.Doç.Dr.Mustafa KARA'ya, değerli arkadaşım Okutman Kadir ATLANSOY'a ve emeği

geçenlere içten teşekkürlerimi bir borç bilirim. :

Bu arada edebiyat ve tasavvuf dünyamıza bu değerli eseri lütfeden Mehmed Şühûdî'min divanının başındaki ricasını da yazmadan geçemeyeceğiz:

"İy âşık-ı cışşāk bu defter-i şevke cāyn-ı cışk-
la nazar kılan cūrefā vü cışşāk u ehbāb-ı zevi'l-eşvākdan
recā-yı nāzım-ı rû-siyāh u temennā-yı gārik-i bahr-i günāh
oldur ki:...nāzım-ı kâşırūn kuşūnına nāzır olmayup,ol derd-
mendi du cā-i hayr ile yād itmekle cān-ı hāzīnini dil-şād ü
dil-vīrānını ābād idüp...

Yā Rab beni du cāyla her kim iderse yād
İki cihānda kıl anı dil-şād ü ber-murād
Her kim ki zeyl-i cāfı ile setr ide cāybını
Ġayb eyle Ġayn-ı cāybını yā Ġāfire'l-cibād"

Şüphesiz bu araştırmamız esnasında bazı eksik ve yanlışlıklarımızın olabileceği düşüncesiyle;hoşgörümüze sığınır,bu kusurların telâfisi yolunda yardımlarınızı dilerim.

Sadettin EĞRİ
Bursa-1989

İ Ç İ N D E K İ L E R

ÖNSÖZ.....	III
İÇİNDEKİLER.....	VI
KISALTMALAR.....	VII
TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ.....	VIII
KAYNAKLAR.....	IX

BİRİNCİ BÖLÜM (ŞUHÛDÎ)

ŞEYH MEHMED ŞUHÛDÎ'NİN HAYATI VE KİŞİLİĞİ.....	2
NÜSHALARIN TANITILMASI.....	15

İKİNCİ BÖLÜM (METİN)

GAZELLER.....	18
---------------	----

KISALTMALAR

a	: Yaprığın birinci yüzü
a.g.e.	: Adı geçen eser
Ar.	: Arapça
B	: Bursa nüshası
b	: Yaprığın ikinci yüzü
bk.	: Bakınız
c.	: Cilt
Fr.	: Farsça
haz.	: Hazırlayan
Ktp.	: Kütüphane
msl.	: Meselâ
no.	: Numara
öl.	: Ölümü
S	: Selimağa (Üsküdar) Kütüphanesi nüshası
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
yy.	: Yüzyıl
v.	: Varak
(a)	: Beytin birinci mısraı
(b)	: Beytin ikinci mısraı
(*)	: Dikkat, dipnot işareti
(x)	: Müellif tashihi
-	: Metin karşılaştırmalarında, olmayan kelime, mısra ve gazeller
/	: Metin karşılaştırmalarında mısralardaki farklılıklar
/	: İnceleme kısmında gazel ile beyt rakamlarını ayırt edici işâret
//	: Aynı mısradaki ikinci farklılık, beyt farklılığı
()	: Metin bölümünde, parantez içindeki kısımlar, vezin ve anlam gereği bizim çıkardığımız veya eklediğimiz yerler.

TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ

1. Arap alfabesinde bulunup da yeni alfabemizde bulunmayan işaret ve harfler aşağıdaki gibi gösterilmiştir: (İslâm Ansiklopedisi'nde de kullanılan millî transkripsiyon sistemi esas olarak alınmıştır.)

'	: Henze (ء)
s	: ش
h	: ح
h	: ح
z	: ز
s	: س
s, d	: ض
t	: ط
z	: ظ
c	: ج
g	: غ
k	: ك
n	: ن (Nazal)

2. Arapça ve Farsça kelimelerdeki uzun ünlüler, aşağıda olduğu gibi gösterilmiştir:

-a	: آ
ü, ö	: و
i, î	: ي

3. Farsça'daki "vāv-ı ma'düle" ile yazılan kelimelerde bu harf, satır hizasından biraz yukarıda yazılmış, "v" harfiyle gösterilmiştir. (h^vāce)

4. Farsça birleşik kelimelerin arasına çizgi (-) konulmuştur.

5. Vezin ve anlam gereği bizim çıkardığımız veya eklediğimiz kısımlar () içerisinde gösterilmiştir.

K A Y N A K L A R

- AHTERÎ Mustafa Efendi; Ahterî Kebîr, İst. 1826
- AK, Coşkun; Muhibbî Dîvânı, Ank. 1987
- Atâî, Nevizâde ; Şakâyık-ı Nu'mâniyye Zeyli, İst. 1268
- BANARLI, Nihad Sâmi; Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, c.I, İstanbul 1983
- BELİĞ, İsmail; Göldeste-i Riyâz-ı İrfân, Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesi, Genel no. 122, Bursa, 1302
- Bursalı Mehmed Tâhir; Osmanlı Müellifleri, c.II, İst. 1333
- Bursa Kütüğü; Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Ktp. Genel no. 4519, 4522
- ÇANTAY, Hasan Basri; Kur'ân-ı Hakîm ve Meâl-i Kerîm, III cilt İst. 1973
- DEVELLIOĞLU, Ferit; Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lugat Ank. 1970
- İPEKTEN, Halûk; Türk Edebiyatının Kaynaklarından Türkçe Şu'arâ Tezkiireleri, Erzurum, 1988
- İPEKTEN, Halûk, Mustafa İsen, Recep Toparlı, Naci Okçu, Turgut Karabey; Tezkiirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Ank. 1988
- İslâm Ansiklopedisi; c.III, İstanbul 1977
- İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu, c.II, İst. 1959
- LEVEND, Âgâh Sırrı; Türk Edebiyatı Tarihi, c.I, Ank. 1984
- LEVEND, Âgâh Sırrı; Divan Edebiyatı, İst. 1980
- Mehmed Süreyya; Sicill-i Osmânî, c.III, 1311
- Muallim Nâci; Lugat-ı Nâcî, İst. 1899
- Mahmud Hulvî, Cemâleddin; Lemezât-ı Hulvî ez-Lema'ât-ı 'Ulvî, Ali Emiri Ktp. Şry. 1100
- Müstakimzâde Süleyman Sadeddin; Mecelletü'n-Nisâb, Süleymaniye Ktp. Hâlet Ef. Bl., no. 628
- OZÖN, Mustafa Nihat; Büyük Osmanlıca Türkçe Sözlük, İst. 1979
- PAKALIN, Mehmet Zeki; Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, III cilt, İst. 1971
- ŞEHİDÎ (Şeyh Mehmed); Divan (Levâmi u'l-Eşvâk) İst. Üsküdar Selimağa Kütüphanesi Hüdâyî Ef. no. 1242
- Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Ktp. Genel no. 4310

Şeyhülislâm Yahyâ Divanı;Lütfi Bayraktutan (Basılmamış
Doktora Tezi),**Erzurum 1985**

ŞÜKÜN,Ziya;Farsça-Türkçe Lügat III cilt,İst.1967

TARLAN,Ali Nihat;Edebiyat Meseleleri,İst.1981

TOLASA,Harun;16.yy.'da Edebiyat Araştırma ve Eleştirisi
c.I,İzmir,1983

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi;Dergâh Yayınevi
c.IV,İst.1983

BİRİNCİ BÖLÜM

-ŞUHÛDÎ-

SEYH MEHMED ŞUHÛDÎ'NİN HAYATI VE KİŞİLİĞİ

Edebiyat tarihi kaynaklarının "Şühûdî" mahlası ile andıkları Bursalı Mehmed hakkında, elimizde çok az bilgi vardır. Şu'arâ tezkireleri XVII.yy. şairlerinden söz ederken, Şühûdî hakkında bilgi vermemişlerdir.

Tezkirelerde; İstanbullu Mehmed Şühûdî (öl.1130/1717-18), Diyarbakırlı Acemzâde Şühûdî (XVI.yy.), Manisalı Şühûdî, Karamanlı Şühûdî ve Muğlalı Şühûdî (öl.1000/1591-92)'den bahsedilirken, komumuza esas olan Bursalı Mehmed Şühûdî'ye hiç tesadûf edemedik.¹

Asıl adı Mehmed olan şairimizin, hangi tarihte doğduğu ve ne derece tahsil etmiş bulunduğu belli değildir.²

O'ndan bahseden kaynaklar Babaeskili ve Hasköylü olduğunu belirtmişlerdir.

Bursalı Mehmed Tahir, Osmanlı Müellifleri'nde "Şairlerin âriflerinden olup, Babaeskilidir."³ derken; Atâî, Şakâ-yık-ı Nu'mâniye Zeyli'nde "Edirne kurbunda Babaeskisi'ndendir."⁴ ifadesini kullanmışlardır. Mehmed Süreyya, şairimizin doğum yerini belirlerken, "Babaeskilidir." der.⁵

Yine aynı konuda Müstakimzâde Süleyman Sadeddin Mecelletü'n-Nisâb'da, "Karamanlı" olarak vasfeder.⁶

Cemâleddin Mahmud Hulvi, "Lemezât-ı Hulvî ez-Le-ma'ât-ı Ulvî"sinde:

"Ol pîr-i ahlâk ve ol merd-i habîb-i âfâk Şühûdî Efendidür ki, ism-i şerîfleri MEHMED, şöhretleri ŞUHÛDÎ'dür. Rumeli'nde Edirne kurbunda Babaeskisi (Babaeski) dinilmekle ma'rûf kasabada Ali Paşa Camii'nin vâizi ve hatibidür. Anda tevattun itmişlerdür. Ve mevlidleri Köprü kurbunda Hasköy'de vâkî olmuştur."⁷

1. Safâyî Tez., Sâlim Tez., Ahdî-Gülşen-i Şu'arâ, Hasan Çelebi Tez., Beyânî Tez., Fâizî-Zübdetü'l-Eş'âr, Esrar Dede-Tezki-re-i Mevleviyye
2. Türkçe Yazmalar Kataloğu, c.II, s.232 (XVII.yy.)

Uskûdar Selimağa Kütüphanesi'nde bulunan Şühûdî Divânı'nın son tarafında, tarihsiz fakat eski bir kayıttta şöyle denilmektedir: "Şühûdî Efendi rahimehüllah, ...mevlidleri Köprü kurbunda Hasköy'den vâki olmuştur." Daha sonra aynı kayıttta bu cümlemin üzeri çizilerek; "Mevlidi Burusa (Bursa) olduğunu kendi tasrîh eyledi." ifadesi yazılmıştır.

Demek ki, Şühûdî'nin ölünceye kadar Babaeski'de kaldığı esas alınarak bu hükme varılmıştır. Oysa, kendi hattı olduğu kaydedilen Selimağa nüshası divanda "Sebeb-i tedvîn-i levâyih-i dil-i gam-gîn" başlıklı mensur ifadede; "Derviş Muhammed-i bî-meded eş-şehîr-i bi-Şühûdî-i şeydâ lâ-zâle gubâren tahte akdâmi'l-fukarâ ve hâdimen li-hadime huddân-ı selâtîn-i fukarâ tedbîr-i müdebbir-i lem-yezel meskît-ı re'sî olan BURÛSA hümâhâ Allah-Te'âlâ canî'l-leyleti ve'l-be'sâdan diyâr-ı Rûmîli sentine rihlet ve cazîmet-i siyâhat-ı ekâlîm-i gurbet idüp..." diye yazılmıştır.⁸

Bursa'da doğduğu andan, Rumeli'ye geçişine kadar olan dönem hakkında hiçbir bilgi yoktur. Şüphesiz bu süre O'nun tahsil dönemi olmalıdır.

Rumeli'nde bir müddet seyahat ettikten sonra Ali Abdurrahim Rahmânî isimli bir şeyhe derviş olmuş, üç sene hizmetinde bulunduktan sonra, şeyhinin ölümü dolayısıyla Babaeski'ye gitmiştir.

Bursalı Mehmed Tahîr, gerek şairimiz ve gerekse şeyhi hakkında Osmanlı Müellifleri'nde çok karışık bilgiler vermiştir:

3. Bursalı Mehmed Tahîr, Osmanlı Müellifleri, c.I, s.97
4. Atâî, Şakâyık-ı Nu'mânîye Zeyli, s.601
5. Mehmed Süreyya, Sicill-i Osmani, c.III, s.180
6. Müstakimzâde Süleyman Sadeddin, Mecelletü'n-Nisâb, v.280b
7. Cemâleddin Mahmud Hulvî, Lemezât-ı Hulviyye ez-Lema'ât-ı
8. Şühûdî Divânı, Selimağa nüshası, v.8a

"Nureddin Cerrâhî ile pirdaşdur. Tahsil ve sülûkını tamamladıktan sonra, memleketinde eser yazma ve irşâd ile meşgul olarak Hicrî. 1126'da vefat etti. Cenâb-ı Hak tarafından "Abdurrahim Rahmânî" lakabının verildiği kendisine ilham olundugundan, nesir ile yazılmış eserlerinde "Abdurrahîm" imzası vardır." ⁹

Diğer kaynaklarda Şühûdî'nin ilk şeyhi Ali Abdurrahim Rahmânî'den söz edilmezken, Bursalı Mehmed Tahir ise, şeyhinin ismini karıştırmıştır.

Halbuki Şühûdî, mensur "Sebeb-i tedvîn-i levâyah-i dil-i gam-gîn"de:

"Şeyhü'l-urefâ ve'l-ıuşşâk kutbu'l-aktâb bi'l-is-tihkâk kâşif-i rumûz-ı künûz-ı men-ıaref, vâris-i ıavârif-i me-ıarif seyyidü'n-necef, mürşid-i râh-ı terk-i vücûd u bezel-i mevcûd, delîl-i sebîl-i vüsûl-ı Rabb-i Celîl, ma-ıbûd-ı şâh-ı vilâyet, sultân-ı kerâmet, candelîb-i gülşen-i râz, şem-ı encûmen-i nâz u niyâz, keşşâf-ı esrâr-ı't-tenzîl-ür-Rabbânî, el-müştehîr-i bi'ş-şeyhi ıAliyyin vü ıAbdurrahîm-i Rahmânî Hazretleri'nün âsitâne-i lütf-ı himmetlerinde üç yıl hâdim-i kemterim olup, ol cummân-ı ma-ıvî vü der-yâ-yı ıilm-i ledünniün muhîr-i feyz-i vücûdından katre vü âfitâb-ı himmet-i ıAliyye-i bî-hemtâsından zerre müs-tefîd olmuş iken, nâgâh bi-kazâ ol şâhbâz hüma pervâz-ı evc-i fakr u fenâ vü sîmürg-ı kâf-ı kanâ-ıat vü ıuzlet ü ıazivâ-firâz semâvât-ı cülâ vü bâlâ-yı ıarşullah-ı a-ılâ-ya ıurûc u tayrân, ol tâvûs-ı bâğ-ı nâz u niyâz vü bülbül-i gül-zâr-ı ıâlem-i râz, sahn-ı gül-stân-ı lâhût u fezâ-yı bustân-ı ceberûta ıazm-i seyrân ü âgâz-ı cevelâm eyleyüp, bu za-ıif-i bî-dil, mânend-i âğuşte-i hüm u hâk ü tîğ-i fi-râk u hasret ile dil-figâr u sîne-çâk olup hem-dem-i dî-de-i giryân u nedîm-i dil-i süzân u biryân oldu.

Nazm: Kutb-ı A-ızam İmâm-ı Rabbânî

Şeyh Abdurrahîm Rahmânî
 Kıldı mülk-i bekāya ʿazm-i sefer
 Eyleyüp terk-i ʿālem-i fānî
 Hayra maḳdem diyüp Hudā-yı Kerîm
 Mesken itdi riyāz-ı Rıdvān'ı
 ʿArz-ı dîdār idüp Habîb'ine
 Hoş tesellâlar eyledi anı
 Cennetü'z-zâta irdi ol maḥbûb
 Kıldı tâvûs-ı rûhı cevelân
 Cur ʿasın kıldı biz gedāya ʿaṭâ
 Nûş idüp cām-ı vaşl-ı Sübhān ı
 Bağrını hûn idüp Şühûdî'nün
 Rûh-ı pâkine şad-selâm olsun."

Şeyhinin ölümü dolayısıyla bir hayli üzülen Şühûdî, "Merhûm ʿAli Paşa-yı Cedîd ʿAleyhi'r-rahmetillahi'l-hamîdi'l-mecîd cāmî ʿi şerîfinde cemâʿat-ı müslimîne bî-liyâkat u istitâʿat kabûl-i hidmet-i vaʿz u nasîhat ile..." görev yapmıştır.¹⁰

Şeyh Ali Abdurrahîm Rahmânî'nin zaman zaman değişik isimler kullanmasını Şühûdî de yadırgamış, divanına şu notu yazmıştır: "Ol ʿarif-i Hakkânî vü mürşid-i Samedâ-nî, nâmlarından su'âl idenlere gâh benüm ismüm ʿAli'dür dirler idi. Gâh Abdurrahîm buyurırlardı. Tahrîrât-ı kud-sîleri tatmasında dahi böyle yazarlardı. Ya ʿaî gâh kete-behü Eş-Şeyh ʿAli, gâh ketebehü Abdurrahîm Rahmânî yazarlardı."

Bu ifadeden de anlaşılabilceği gibi Bursalı Mehmed Tahir'in bu isimleri Şühûdî'ye atfetmesi yanlış-tır. Osmanlı Müellifleri'nde "Mürşidi Alameddin Ali Kös-tendillî'nin ârifâne sözlerini toplayan bir eseriyle (Tezkire), Şühûdî mahlaslı dîvânı, "Telvîhât-ı Sübhâniyye" isminde bir kitabı vardır." kaydını görmekle beraber; divanın dışında bu eserler başka hiçbir kaynaktan anılmamış olup, bütün araştırmalarımıza rağmen bu eserlere tesadüf de edilmemiştir.

10. Şühûdî divanı, Sebeb-i tedvîn, v.9b, (S) nüshası

Şühûdî,perakende yazılarını Şeyhülislâm ve şair Yahyâ Efendi'nin kazaskerliği esnasında gerçekleşen dostluğu ve teşviki üzerine tedvîn etmiştir.

"Dil-i pür-gussa küşe-i cüzlet vü zâviye-yi vahdetde sâkin künc-i sükût ü sükûn iken günlerden bir gün hâtır-ı mahzûn u tab'-ı nâ-mevzûna levâiyih-i pür-hûm olan eş'âr-ı fûrkat-i eş'âr ü gazeliyyât-ı hurkat-i şî'âr,tertîb ü tedvîn ü tehzîb ü tezyîn olunmak hâtırası hutûr u husûs-ı mezbûrda ba'zı ehîbbâdan kemâl-i teşevvuk ile iltimâs sudûr idüp, 'ale'l-husus bi's-sıdkı ve'l-hulûs magfûr u merhûm garîk-i rahmet-i hayy ü kayyûm müftü'l-en'âm Şeyhü'l-islâm imâmü'l-cülemâi'l-a'clâm Mevlânâ Zekerîyyâ Yahyâ Efendi'nün bu babda sebep-i tām u muharrik-i şevk ü ikdām oldılar."¹¹

Şeyhülislâm Yahya,H.1013 (1604-05)'de ilk defa Anadolu Anadolu Kazaskeri olduğu cihetle,Şühûdî'yi teşvik ve O'nun da yazılarını tedvîni bu tarihten sonradır.

Divanda I. Ahmed'den bahsedilmesi ve O'nun için şairimizia dua edip şiir yazması düşünülürse,divanın yazılması tahminen I.Ahmed devri (H.1012-1026/M.1603-4/1617) ortalarına doğrudur.

Mimar Sinan tarafından inşâ edilen bu camide uzun müddet vâiz,hatib ve muallim olarak görev yapan Şühûdî,tasavvuf âlemi gereği bir başka şeyhe intisap etmiştir.

Cemâleddin Muhammed Hulvî,"Lemezât-ı Hulvî ez-Lema'ât-ı Ulvî"de bu intisabı şu şekilde anlatmıştır:

"Sebeb-i bi'atimiz şöyle olmuştur ki, 'âlem-i talebimizde ekseriyâ mücâhede ve mecâlis-i meşâyih ve mehâfil-i mevâ'iz makrûm olmaga müdâvemet üzre idüm.

11. Şühûdî Divânı,Mensur Sebeb-i tedvîn,v.10a

Bir gün vâ'izün biri ahvâl-i haşri vü envâl-i neşri yād idüp, meclisinde girye vü feryād eylediler. O gice 'âlem-i rü'yâda görürüm ki, rûz-ı reste hayz kâ'im ü halâyık giçmege 'azîm olmuşlar, lâkin her biri bir merd-i kâmilî rehber ü bişer idinirler vü cümleñün hâliki anda su'âl eylerler. Ol cevâb virse sâ'irlerin de yanında hoş giçerler, virmeyüp duranları cehenneme ilkâ itmege giderler.

Ben de hayrân olup, ilerü vardum. Benden dahi rehberün kimdür diyü sordular. Yoktur, didüm. Nâgâh bir pîr-i mürânî gelüp:

-Gel sen bizüm ahfâdımızdan ol, didi. Ve cevâb virüp sıratı giçürdi.

Nazm:

Yüzi nûrını sanki şems-i duhâ

'Âlemi rûşen itdi rûy-ı ziyâ

Bîdâr oldum vü ol kıyâfet sahibine müterekkib oldum. Zamân mürûr itdi vü kasabaya nice şeyhler uğradı. Her gîz öyle kimse görmedüm. Bilâhere bir gün YA KÜB E-FENDİ İstanbul'a gelirlermiş. Köyümüze uğrarlar, haber aldum ki, bir şeyh gelmiş filân mahalde konmuş, ziyaretine vardum. Vü elimi öpdüm, buyurdular ki:

-Şühûdunuz olan rü'yâ zuhûr itmesinün zamânı yakındır. Emân ile nazar itdüm. Rü'yâmda gördüğüm 'Azîz'i buldum. Vü bi'at idüp, ma'ân İstanbul'a geldüm. Tekmîl müyesser oldukta, du'â itdiler. Vü işde bu âna kadar hizmet-i va'z-la mukayyedüz."¹²

Divanın sonunda bulunan eski kayıtta, "Şeyh Yakub hulefâsındandır." denilmektedir. Şühûdî, divanında ise; şeyhi olarak sadece Ali Abdurrahîm Rahmânî'den bahs etmektedir. Bu ihtilâfı berraklaştırmak için, Ali Abdurrahîm Rahmânî'nin ölümünden sonra Şühûdî, Şeyh Yakubu's-Sümbülî'ye intisap ederek, hulefasından olmuştur, denilebilir.

12. Mahmud Celaleddin Hulvî, Lemezât-ı Hulvî ez-Lema'ât-ı

Ulvî, v. 172a

Bu Şeyh Yakub'un İstanbul'da Koca Mustafa Paşa tekkesi şeyhlerinden "Yakubu's-Sünbülî" olduğu "Mecelletü'n-Ni-sâb"da yazılıdır.

Şühûdî'nin bu mahlası alması,yukarıdaki intisap hadisesi neticesinde olmuştur.Bu vak'a benzer ifadelerle Atâî'nin Şakâyık-ı Nu'mâniye Zeyli'nde,Mehmed Süreyya'nın Sicill-i Osmânî'sinde de anlatılmaktadır.¹³

Mehmed Şühûdî,bir yandan Babaeski'de vâizlik görevine devam ederken,diger taraftan zaman zaman İstanbul Koca Mustafa Paşa tekkesine gidip,şeyhine vekâlet etmiştir.

"Bâlâda mestûr olan pîrdaşı Hasan (Necmeddin) Efendi hacca gitdikde,bunları zâviye-i Mustafa Paşa'da kâim-i makâm itmişdi.Haber-i intikâli gelince,ol hizmeti edâ eyleyüp,bâde şılasına cavd eyledi."¹⁴

İstanbul'a bu gelişleri dolayısıyla olsa gerek ki,Bursalı Mehmed Tahir,"Sünbûliye'den Hasan Necmeddin hâlifelerinden olup,"Mu'allimü'l-hayr" terkiбинin delâleti olan,H.1021'de vefât eden Şühûdî Muhammed Efendi başka bir zattır.Bu zatın hat sanatı ile de alâkası vardır." demek suretiyle Şühûdî'yi aynı vasıfları taşıyan iki zat gibi göstermiş ve bu zatı karıştırmıştır.¹⁵

Şeyhi bir başka yere gittiğinde,O'nu yerine vekil olarak bıraktığına göre;Şeyh Mehmed Şühûdî,tasavvufun biz-zat içine girmiş,şeyhlik mertebesine ulaşmış ve bu alanda eser vermiştir.Tarikat-ı Halvetiye'nin önemli şahıslarından biridir.

Halvetiye,"Zâhidiye,tarikatı kollarından çok yaygın bir tarikat.Harîrizâde'ye göre Zâhidiye,Ebheriye'nin,Ebheriye Kübreviye'nin,Kübreviye de Suhreverdiye'nin koludur.

13. Atâî,Şakayık-ı Nu'mâniye Zeyli,s.601
Mehmed Süreyya,Sicill-i Osmani,c.III,s.180

14. Atâî,a.g.e.,s.601

15. Bursalı Mehmed Tahir,a.g.e.,c.I,s.97

Tarikatın ilk kurucusu Ebu Abdullah Sirâcüddin Ömer b. Ekmelüddin Halvetî Lâhicî (Ö.1397)'dir.Tarikatın geniş ölçüde yayılmasını sağlayan Seyyid Yahya Şirvânî ile Dede Ömer Rûşenî (Ö.1486) olmuştur.

II.Beyazîd'in arzusu üzerine Koca Mustafa Paşa semtinde bir halvetî dergâhı açılmış,Yusuf Sinâneddin (Sümbül Sinan) tarafından "Sümbüliye" kolu ile İstanbul'da yaygınlığı artmıştır.

Halvetiye'nin fikrî temeli İbn-i Arabî'nin "vahdet-i vücûd"cu görüşlerine dayanır.Niyâzî-i Mısri'nin yorumları da geniş ölçüde etkili olmuştur.Tarikatın esasların cû (açlık),samt (sükut),seher (az uyku),inzivâ (halktan uzaklaşma),zikir,fikir,huzur,mâsivâyı terk,râbıta (bir şeyhe bağlanma) meydana getirmektedir.Zikirleri cehrî (açık) ve hafî (gizli) yapılır."¹⁶

Halvet,nefis terbiyesi için yapılır.Halvette olan kimsenin gayesi halkın içine arzu ve isteklerden arınmış bir şekilde dönmektir.Halvetîlere göre,halktan ayrı yaşamaktan maksat,insanların şerrinden kaçmak değil,insanları kendi şerrinden kurtarmaktır.

Dervişâne bir hayat süren Şühûdî hicrî 1021 (M.1612-13)'de vefat etmiştir.Vefat tarihi sadece Atâî'nin Şakayık-ı Nu'mâniye Zeyli'nde 1020 olarak gösterilmiştir.

Divanın sonundaki eski kayıta:

"Tasavvuf-âmîz kelîmâta mâ'il idi.Bin yirmi bir tarihinde merhûm olup,Babaeskisi kasabasında medfundur.Sultan Ahmed devridür.Lemezât-ı Hulviyye'de bazı menâkıbı mezkûrdur ve bu dîvân-ı dilâmiz kendü hattıdır."denilmektedir.

Şühûdî'den bahseden kaynaklar,O'nun hat sanatı ile de alâkası olduğunu belirtmişlerdir.

Atâî'ye göre,ölmünceye kadar şeyhinin seyahatları esnasında,Koca Mustafa Paşa zâviyesinde irşâd ve şeyhlik görevini sürdürmüştür.

16. Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi,c.IV,s.76

Şühûdî hakkındaki en sıhhatli bilgiyi kendi hattı olan divanına (Selimağa Kütüphanesi nüshası) 8-14. sayfalarında kaleme almış olduğu "Sebeb-i tedvîn-i levâ-yih-i dil-i gam-gîn" başlıklı mensur yazıda bulmaktayız.

Manevi ve edebi zevkin dorukta olduğu XVII.yy. edebiyat dünyamız içinde Şühûdî'nin işgal ettiği edebî makamı tayin ve tesbit şu an için oldukça zordur.

Şiirlerini büyük bir lirizmle yazan şair,gazelle-rini âşıkların sefinesi olarak görür:

Gazeliyyât-ı sîne-süzüm çüm
Oldı iy dil sefînetü'l-cuşşâk

.....

Ma'şûk-ı cânân 'âşık-ı Hâk'dur gazellerüm

Hamd-i Hudâ vü medh-i Resul-i Kerîm ile

Dîvânınum müsveddesin eyledüm beyâz

Ben rû-siyâh lütf-ı Hudâ-yı Rahîm ile

Çüm cigerle cedvel-i sürhîn çeküp o dem

Zeyn eyledüm anı derd-i eşk-i sîm ile

(Manzum dîbâce)

Şiirler,şairin değerinin tespit ve takdirini,di-ğer yandan da onun hangi ortamda yetiştiğinin gösterge-sidir.Klâsik şair tasnifinin ne kadar gerçekçi olabile-ceği şüphesi içerisinde,en isabetli kararın yine sanatçı-nın edebi mahsulüne istinaden olacağı bir gerçektir.

Arapça,Farsça,Türkçe şiir yazma kudretine sahip Şühûdî'nin bu üstün özellikleri,tasavvufun engin hazinesi ile süslediğini rahatlıkla görebiliriz.O'nun şiirlerinin hemen büyük çoğunluğu tasavvufîdir.Edebiyatımızda bu a-landa eser vermiş şairleri iki sınıfa ayırmamız mümkündür: Tasavvuf âleminde bir yer edinmiş ve bu iştihakla eser ver-miş olanlar;çağının gereği tasavvufa aşinalığı olup,bu sevgiyle eser verenlerdir.

Şühûdî,dünya nimetlerini terk edip,mihnet bahçe-sini tercih eden,onun ıstırabını çeken ve şeyhlik makamı-

na ermış bir tasavvuf büyüğü, şair ve alimdir.

"Azîz, mezbûr, kemâl-i zâhir ü bâtın ile meşhûrdı.
Dervîşâne yaşırdı."¹⁷ "Zâhir ve bâtını ma'mûr idi."¹⁸
"Tasavvuf-âmîz ve kelimâta mâ'il idi."¹⁹

Aşk kitabını okuyup, ondan ibret alan ve bu derd ile feryat eden şair, İslâmî ilimlere ve edebi şahsiyetlere vakıftı. Divanını üçte birerlik bölümünü (defter) münâcât ve na'ta ayırması, diğer şiirlerinin özüne bu esasları yerleştirmesi; O'nun şiiri Allah yolundaki gayretlerin ürünü olarak görmesine vesile olur.

Okuyup ʿışkûn kitâbın şâhib-i ʿirfân olur
Nâme-i ʿibret gâdir-i enfûs ü âfâk âna

(27/6)

Aşkın sırrını mısralarına nakşetmiştir:
İy Şühüdî şâhid-i ʿışkı nice medh eyleyem
Misli yok cânân imiş didâr-ı bî-hemtâyimîş

(122/7)

Anlamaz esrân-ı ʿışkı olmayan hayrân-ı dost
Bî-haberdür cezbe-i Rahmân'ı bilmez neydügin

(206/2)

İy Şühüdî men-ʿarefe sırrına vâkıf olmayan
Cân içinde cân ulu bir sultânı bilmez neydügin

(206/7)

Yaratılış gayesini bilen şair, bunun zevkli derdi ile feryat eder:

Niçe bir gaflet ile kûşîş-i dünyâ kılalum
Niçe bir tîr-i gama kaddümizi yakılalum
Demidür gözlerimiz yaşını deryâ kılalum
Tutuşup âteş-i ʿışka yanalum yakılalum

(S-127b)

17. Atâî, a.g.e., s.601

18. Mehmed Süreyya, a.g.e., c.III, s.180

19. Cemaleddin Mahmud Hulvî, a.g.e., v.172b

Aşka engel ne varsa; onu silmek, yok etmek ve derd ile dolmak ister:

İki cālemdē Hudāyā zerre-i derd isterim
Māsivādan fāriğ olmuş bir dil-i derd isterim
Āh idüp derd ile her dem ola yüce dergāhda
Kalb-i gam-gīn eşk-i hūnīn ü ruh-ı zerd isterim

....

İy Şühūdī her nefes dünyāda vü cūkbāda ben
Hāzret-i Hāk'dan dil-i vīrān-ı pūr-derd isterim
(Gazel:201)

Şiirlerinde İslām tarihi ve edebiyatı kahraman-
larına her zaman rastlayabiliriz:

Kalb-i münīr-i ehl-i şafādur Şühūdiyā
Āyine-i Skender ile cām-ı Cem bāna
(9/7)

Rūz-ı maḥşer gösterüp mihr-i cemāl-i Aḥmed'i
Kılma cāşī ümmeti bāb-ı şefācatden cūdā
(10/4)

İy dil-i saķīr ol sūnbül-i sevdāya tolaşma
Mecnūn ider āḥir seni ol saçları Leylā
(22/6)

cāşık-ı bī-dil Halīl'ün özge ma cūşūkūn Hābīb
Cān fidā Ya cūkūb u Yūsuf Hāzret-i İshāk āna
(27/3)

Ġarīb olur vaṭanda esīr-i derd-i firāk
Degül mi Veys-i Kāren vādī-i Yemen'de Ġarīb
(35/2)

Mürşid-i kāmīl imāmü'l-evliyā pīrüm cāli
Şeyh-i Ekrem ġavs-ı a cām seyyidü'l-aķṭāb imiş
(124/7)

"Tanzīrin tanıtma ve değerlendirmeye konu edilişi
bir yandan şairin değerinin tespiti ve takdirini diğer

yandan onun yetişmesinin yolunu ve modelini ortaya koyucu özellik taşır."²⁰

Şühûdî tanzir geleneğine bağlı kalarak bazı şairlerin gazellerini tanzir etmiştir. İşte Celâl Çelebi'nin gazelini tesdisi:

İy Şühûdî yog imiş derdüme bildüm dermân
Bagrumı päreledi hançer-i hecr-i cânân
Oldı bu maṭla' ile nağme-i sır a bülbul-i cân
Ehl-i derd olana ḥaḳḳā ki odur vird-i zebân
Bunca feryādum işitdün dimedün dād ideyin
Sen ki dād itmeyesin ben kime feryād ideyin
(S,129a/B,304b)

Nizâmî Çelebi'nin manzumesine tesmîni:
Âteş-i hırmânla yandum yakıldum bilmedüm
Çāh-ı derd ü miḥnete düşdüm yakıldum bilmedüm
Sehv ile nisyānum yā Rab yanıldum bilmedüm
Cehl ile işyān idüp n'itdüm ne kıldum bilmedüm
Gitdi aḳlum āh u efgān u inledüm bilmedüm
İstimā' it pend-i pîri dime bildüm bilmedüm
İtme feryād iy gönül ol gamze-i bî-dāddan
Hükm-i sultāndur siyāset aḡlama cellāddan
(S,129b-130a/B,305a-b)

Şühûdî, Hayâlî Bey'in bir gazelini de tahmis etmiştir:

Peyker-i insānı kim naḳḳāş-ı kudret bağladı
Aḥsen-i takvīm idüp mir'āt-i cibret bağladı
Cân u dil ḥayrān naḳşına raḡbet bağladı
Ana rahminde şol dem ki şüret bağladı
Bir şanem yādına zünnār-ı maḥabbet bağladı
(S,134a/B,314a)

20. Tolasa, Harun; 16. yy. 'da Edebiyat Araştırma ve Eleştirisi
İzmir 1983, c.I, s.222

Şühûdî,Hamdi Çelebi'ye de bir terci-i bendini ithaf etmiştir.

Kanaatimiz odur ki;belki yaşadığı dönemde şiirleri dillerden düşmeyen Şühûdî,tanınıp bilindikten sonra binlerce beytlik na'atları ile,münâcâtları ile,gazelleri ile yine meclislerin çok sevilen şairlerinden ve şahsiyetlerinden olacaktır.

NÜSHALARIN TANITILMASI

1. S,Üsküdar Selimağa Kütüphanesi Hüdâyî Efendi Bölümü
numara:1242

İstinsah tarihi	: (Tahminen H.1010-1020)
Müstensih	: Müellif Şeyh Mehmed Şühûdî
Kitap ölçüleri	: 192X130
Satır	: 20
Cilt	: Siyah hâreli bez
Yazı	: Kısmî harekeli nesih
Kağıt	: Âharlı Avrupa
Sözbaşları	: Kırmızı
Yaprak	: 136
Başlık	: Yıldız
Cetvel	: Yıldız
Baş	: Bismillahirrahmânirrahîm Müjde-i fażl u kerem et yâ Kerîm
Son	: Şehidallahü lâ şerîke leh İnnehü lâ ilâhe illâ hû

Divan,klâsik divan tertibinin dışında;hece harfleri sırasına riayet olunarak,ayrı ayrı üç defterden meydana gelmiştir:

- 1.)Defter-i Evvel:Der-vaşf-ı Celîl-i Bârî-Te'âlâ vü niyâz u münâcât-ı Cenâb-ı Rabb-i A'âlâ
- 2.)Defter-i Sâni: Der-na't-ı Cemîl-i Muştafâ vü medh-i şerîf-i Çehâr-yâr-ı bi-esfâ şalavâtullahi aleyhi ve aleyhim ilâ yevmi'l-âşri ve'l-likâ
- 3.)Defter-i Salis:Der-gazeliyyât-ı şafâ-bağş u rûh-efzâ

1-13. yapraklarda 1 kıt'a,4 rübâi,1 münâcât,1 na't,kendi şeyhi Ali Abdurrahim Rahmani için 1 medhiye, Sultan I. Ahmed'e 1 manzume,"Sebeb-i tedvîn-i levâiyih-i dil-i gam-gîn" başlıklı bir ifade...

I. Defterde;Bazıları Arapça ve Farsça olmak üzere müsemmen, müseddes,muhammes,murabba,mersiye ve kasidelerden sonra gazel şeklinde 23 manzume.

II. Defterde;aynı tertip ile 114 manzume

III. Defterde;yine her harften ve aynı tertipte 164 şiir vardır.Bu defterde,Celâl Çelebi'nin bir gazelinitedisi, Nizâmî Çelebi'nin şiirini tesmîni,Hayâli Bey'in bir gazelinin tahmisi,Hamdi Çelebi için yazılmış terci-i bendi vardır.

Baş ve son tarafında "Kütüphanesi-i Hazret-i Hüdayî" mührü vardır.

Yine son tarafında,tarihsiz fakat eski bir kayıt vardır.Bu kaydın son tarafında,"Bu dîvân-ı dil-âmîz kendü haţtıdır.Nice kimseler görüp şehâdet itdiler." ibaresi vardır.Bizim araştırmalarımıza göre de,bu nüsha "müellif hattı" özelliğini taşımaktadır.

2. B,Bursa Yazma ve Eski Resma Eserler Kütüphanesi,Genel numara:4310

İstimsah tarihi	: Hicri 1138 (Kırkkınâ/Kırklareli)
Müstensih	: Muhammed b.Ali
Kitap ölçüleri	: 191X140 (iç ebad:153X90)
Satır	: 19
Cilt	: Zencirekli kahverengi meşin
Yazı	: Harekesiz nesih
Kağıt	: Âharlı kağıt
Sözbaşları	: Kırmızı mürekkep
Yaprak	: 316
Başlık	: Kırmızı
Cetvel	: Kırmızı
Baş	: Bismillahirrahmanirrahim Müjde-i fazl u keremet yâ Kerîm
Son	: Estagfirullahe'l- cazîm v'allahü gafûrur rahîm

Divanın baş ve son kısmında "Mevlevîhâne Vakıf Kütüphanesi" mührü,"Ömer Kahvecibaşı","Müderris Hüseyin","Ali b. Muhammed" adına tesahüp kaydı vardır.

Birinci müshadan daha hacimli, daha fazla
 şiirden mürekkep bu nüsha; divanın başında bulunan bir ka-
 yıttan anladığımıza göre, bir başka müellif hattı müshadan
 istinsah edilmiştir. Muharrir için yazılan manzume:

Qabül ide Hudā bu na't-ı pāki
 Ki olmaz buña beāzer bir gül-i ter
 Görince şirini cām u gönülden
 Olup āşık okurdum her dem ezber
 Bi-ḥamdillah bulup bir nüshasını
 Ki kendi ḥaṭṭı olmak üzre dirler
 Maḥabbet birle yazdırdum tamāmen
 Ki her bir mısrā'ı gūyā mücevher
 İlāhī rahmetiñ nūrıyla her dem
 Şühūdümün ola kabri münevver
 Bu feyzi mücrimüm dahi günāhın
 Bağışla yā Gānī 'adn uçmağın vir
 Kim ide okudıkça ḥayr ile niyāz
 Şefā'at ide maḥşerde peygamber

şeklindedir.

Bu nüsha da diğer birinci müshada olduğu gibi
 değişik tertip üzerindedir.

Üçüncü defterde 275 değişik türde manzume bu-
 lunmaktadır. Diğer iki defteri oluşturan münâcât ve na't
 onbin beytten fazla tutmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

DEFTER - İ SÂLİS

(ÜÇÜNCÜ DEFTER)

GAZELLER

1

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. İy gönül ikbāl idüp dergāh-ı Mevlā'dan yaña
Kıl teveccüh bār-gāh-ı Rabb-i A'ālā'dan yaña
2. Derdle kan ağla kıl āh u enīncān-güdāz
Yüz tūtop her dem Cenāb-ı Hāk-Te'ālā'dan yaña
3. Giç hevādan sālīk-i rāh-ı rızā'ullah isen
Tabi'ī nefs olma bir dem bakma dünyādan yaña
4. Muntazırlardur saña iy gāfil eşābü'l-kubūr
H^vāb-ı gāfletden uyan 'azm eyle cūkbādan yaña
5. Kabr-i tenün zīr-i hāk olur ma'āmūn 'ākıbet
Künc-i 'uzletden çıkup seyr itme şahrādan yaña
6. Bāg-ı dünyā dāg-ı miḥnet gülşeni gam kül-hanı
Mā'il olma sāye-i serv-i dil-ārādan yaña
7. 'Arif isen cennet-i dīdāre kıl cānı revān
Akma iy dil şu gibi Fırdevs-i a'ālādan yaña
8. İy şühūdī menzīl-i vīrānedür dünyā-yı dūn
Himmetün 'ālī idüp meyl eyle bālādan yaña
9. İy cenāh-ı 'ışkla bāz-ı hümā-pervāz olan
Şevkile cānūn uçur 'arş-ı mu'allādan yaña

2

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. 'Abd-i fānī olmayan ol şāha olmaz āşinā
Sālīk-i rāh olmayan dergāha olmaz āşinā
2. Sākī-i bākī elinden nūş idüp cām-ı fenā
Maḥv-ı mutlak olmayan Allāh'a olmaz āşinā

3. Cān u serden el çeküp iki cihāndan giçmeyen
‘Ālem-i fakr u fenāfillāha olmaz āşinā
4. Hıfz idüp sünnetlerini yolına cān virmeyen
Rūh-ı pāk olup Hābībullāh'a olmaz āşinā
5. Cürmüni yād eyleyüp gözyaşına gark olmayan
Zāhidā deryā-yı ‘afv'üllāha olmaz āşinā
6. H^vāb-ı gafletden gam-ı ‘ışkı-y-le bī-dār olmayan
Aç gözün cān u dil-i āgāhe olmaz āşinā
7. İy Şühūdī vaşl ümīdin itme bil miqdārını
Her gedā dergāh-ı şāhenşāhe olmaz āşinā

3

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Olmayan ehl-i rızā Rıdvān'e olmaz āşinā
Derd esīri olmayan dermāna olmaz āşinā
2. Emrine bir dem itā‘at itmeyüp emmārenün
Cān u serden giçmeyen cānāne olmaz āşinā
3. Cān u dilden olmayan ‘abd-i fakīr (ü) bī-vücūd
Bār-gāh-ı ‘izzet-i Sübhān'e olmaz āşinā
4. Cām-ı ‘ışkı nūş idüp mest-i ilāhī olmayan
Bezm-i Hākda şohbet-i rindāne olmaz āşinā
5. Yolına cān oyna itme āşinālık fikrini
Degme bir kemter gedā sultāne olmaz āşinā
6. ‘İşkā kul olan gedā şehri-fenā sultānıdır
Hūsrev-i devrāne ol dīvāne olmaz āşinā
7. İktizā-yı ism Hādī vü muḍildür der-i ezel
Āşinā bīgāne vü bīgāne olmaz āşinā
8. Tā‘ib-i nālān-ı giryān olmayan şām u seher
Bahri-lüṭf u rahmet ü gufrāne olmaz āşinā

9. İy Şühüdî aşınā-yı derd-i bî-dermān-ı dost
Ölmege cānlar virür dermāne olmaz aşınā

4

Mefā'ılün fe'ılātün mefā'ılün fe'ılün

1. Dem-i seherde irüşdi şımāh-ı cāna nidā
Ki eyle cānūnı biñ cānla Hudā'ya fidā
2. Cenāb-ı izzete arz-ı niyāz idüp her dem
Sürür u şevkile kıl eşk-i çeşmüni deryā
3. Dilersün olasın iki cihānda āzāde
Şarāb-ı cışkıla ol mest-i vāle vü şeydā
4. Nedenlü cāşī-i gümrāh isem Hudāvendā
Kulūn degül miyem āhır müheyminā şamedā
5. Ruh-ı siyāh Şühüdīye zerre-i naẓarūn
Sevād-ı vechin ider reşk-i āfitāb-ı ẓuhā
6. Ne ẓatre eksile cummān-ı fazl-ı vücūdundan
Ġarık-ı rahmetūn olursa ʿuṣāt-ı bî-ser ü pā
7. Ne zerre saltanatı arta mālīkū'l-mülkūn
Der-i cināyeti sed itse dest-i redd-i Hudā

5

Müfte'ılün fā'ılün müfte'ılün fā'ılün

1. Kible-i ehl-i niyāz bār-geh-i kibriyā
Lāyık-ı sūz u güdāz bār-geh-i kibriyā

-
3. S 106a, B 260a
(2) -B

B nüshasında beytlerin numarası (sırası) değişik

4. S 106a, B 260a.
(2b) sürür/figān B, şevkile/āhile B, eşk-i/eşki B

2. Derdle kim itmez āh bulmadı dergāhe rāh
Girye idüp itmez āh anuñçün eşkıyā
3. Hāzrete tutup yüzi kan döker iki gözi
Zümre-i sādāt-ı dīn kâfile-i evliyā
4. Sālik-i rāh-ı Hudā cānını eyler fidā
Hāli anuñ dā'imā haşyet ü havf ü hayā
5. Hāke urup gün yüzün girye vü zārī kılur
Ol ki izi tozıdur tāt-ı ser-i enbiyā
6. Rabbine nāzı giçen sevgülü maḥbūbı gör
Ağlayup āh eyler āb-ı ruh-ı aşfiyā
7. Eyle niyāz u enīn nāle vü āh u ḥanīn
İtme Şühūdī saḳın zerrece kibr ü riya

6

Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

1. Kişi erligi midür itmek zen-i dünyāya istignā
Ricālullah iderler vuşlat-ı hūrāya istignā
2. Hüner midür elin çekmek na'īm-i dehr-i fāniden
İder aşık-ı na'īm cennetü'l-me'vāya istignā
3. Cihāndan giçmedin gel giç fenā dünyādan iy gāfil
«Ulüvv-i himmetiyle ide gör ednāya istignā
4. Dilā bāzār-ı dehrün ḥaşılı bī-zārluḳdur
Niçün itmez kişi ol südi yok sevdāya istignā
5. Alanlar gülşen-i fakr u fenānūn şemme-i būyın
İderler būy-ı müşg ü canber-i sārāya istignā
6. Dilündür gonca-i pür-hūn u bağrun lāle-i pür-dāg
Demidür bülbulā itsen gül-i ḥamrāya istignā

5. S 106b, B 260b

(5a) kılur/ider B

(6a) maḥbūbı/maḥbūb B

7. beyt: Eyle Şühūdī niyāz-ı derdle sūz u güzār

Ta kim ola çare sāt-ı haşyet ü havf ü hayā //B

7. Şühūdī rāh-ı ıışk içre fenāfillah olup her dem
Özünden giç idüp dünyā vü mā-fihāya istignā

7

Fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ılün

1. Bend-i cān oldu cihān içinde kayd-ı ten baña
Ayagum aldı Hudāyā dest-gır ol sen baña
2. İkisin bir demde ma'düm eyle iy şāh-ı vücūd
Kayd u bend oldu reh-i ıışkunda cān u ten baña
3. Bende ıışyān ü isā'et sende ihsān ü kerem
Kime töhmet eyleyem yā Rab ben itdüm ben baña
4. Hakkı bilmez yola gelmez pend idersin dinlemez
Nefs imiş bildüm cadüvv-i cān olan reh-zen baña
5. Bey'at-ı ıışk ideli pır-i harābāt ile ben
Hāne-i hammār olupdur zāhidā mesken baña
6. Olmadum dünyā-yı fānide esır-i ıtibār
Mā ü menden geçmegi yā Rab kıl me'men baña
7. İsteyüp Hakk'dan cināyet nefis-i kāfir katline
İy Şühūdī gel mu'ın ol ben saña vü sen baña

8

Fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ılün

1. Kimyādur hāk-i dergāh-ı selāṭīn-i fenā
Ālem-i ma'nide sultānlar mesākīn-i fenā
2. Şive-i fakrile buldılar gınā-yı sermedi
Oldılar şāhān-ı ma'nī ehl-i temkīn-i fenā

-
6. S 106b, B 261a
(2a) elin çekmek/firār itmek B
 7. S 106b, B 261a

3. Mā-sivādan göz yumup dāru'l-fenādan giçdiler
Şorar isen bī-vücūd olmağdur āyin-i fenā
4. Didiler hōd-bīn olan olmaz Hudā-bīn iy gönül
Sen fenā ender fenā ol olma hōd-bīn-i fenā
5. Devlet-i fakr u fenāyı h^vāce-i dehr istemez
Olmayan ebdāl-ı ıışk eyler mi taḥsīn-i fenā
6. Göricek nūr-ı tecellā cennet-i dīdārda
Gül gibi ḥandān olur ḡam çekme ḡam-ḡīn-i fenā
7. Eyledüm pīr-i ḥarābāt ışiginde carz-ı ḡāl
Kıldı ol sultān-ı ma'ānī baḡa telḡīn-i fenā
8. İy Şühūdī genc-i fakre bāṭını vīrānedür
Zāhirīn zāhirde ma'mūr itse miskīn-i fenā
9. Fahr-i 'ālem Seyyid-i Ekrem Imāmü'l-Mürselīn
H^vāce-i fakr idi Sultān-ı Selāṭīn-i fenā

9

Mef'ulü mefā'ilü mefā'ilü fe'ulün

1. Ālūde dilem nefis-i ḥabīsüm seg-i dünyā
Pāk itmeye bu ḥabs-i nihānı yedi deryā
2. Cānumda ḥacālet dil-i zārumda nedāmet
Aldı beni ḡayret ne kılam neyleyüm āyā
3. Cān mürḡı düşüp pençe-i 'Azrā'ile nā-ḡāh
Ol dem ki ola kanlu gözüm yaşları deryā
4. Feryād ü fiḡān itmege kılmaya mecālüm
Yā Rab n'ola ḡālüm benüm ol demde dirīḡā

8. S 107a, B 260b

(3a) dār^ll-fenādan/cān u cihāndan B

(6a) cennet-i dīdārdan/cennet ü dīdārdan B

5. Bazar-ı kıyāmetde benem müflis-i uryān
Olmaya benüm gibi dahi mücrim-i rüsvā
6. Bir dem seg-i aḥbābuḥā hāk-i kadem olmak
Eyler dil-i vīrān Şühūdī'yi tesellā

10

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Cemālün āf-tābı eyler iken cilverler peydā
Henüz olmamış idi mihr ü meh şām u seher peydā
2. Ezel ʿayn-ı ebed ferd-i vāḥiddür var olan el-ān
Ne ʿālemden eger zāhir ne ādemden haber peydā
3. Sen ol dürr-i yetīm-i bī-bedelsin yā Ḥabīballah
Ezel bahrinden olmadı senün gibi güher peydā
4. Kimisi ser-bürīde kimisi ʿāşıklarun ber-dād
Ser-i zülf-i siyāhuḥundan olur bu fitneler peydā
5. Mukīm gār-ı istignā olup kühsār-ı ʿuzletde
Ne sırdur bu ki olmaz binde bir şīr-i ner peydā
6. Niçe leyl ü nehār oldu hazān ile bahār oldu
Şeb-i gaflet irüp pāyāne olmadı seher peydā
7. İrişür naʿra-i mestāne-i ʿuşşāk eflāke
Şühūdī çeşm-i mestī olsa yārün bir nazar peydā
8. Senündür pāy-i vücūdundan dü-ʿālem kaṭredür yā Rab
Senün yek-zerre feyzündür eger mahfī eger peydā

11

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Tīg-ı rahşānün ki ʿaṭşāndur dil-i sūzān ānā
Şu gibi cānā revān olur şafādan cān ānā

10. S 107b, B 262a
(2a) ezel/evvel B
(3a) Ḥabīballah/Resūlallah B
8. beyt:-S

2. Ser dilerse gamze-i hūn-rīzūn iy rūḥ-ı revān
Cān ile baş üstine cānum daḥi ḳurbān ānā
3. Cānına minnetdür ölmek ʿāşık-ı bī-ḳārenūn
Her kime düş-vār ise mevt ü fenā āsān ānā
4. Ehl-i derd olan ṭabībā derdine dermān arar
Derd-i ʿışka cān viren dil istemez dermān ānā
5. Cūş ider şeydā gönül şevḳile deryālar gibi
Ḳatre görünmez olursa göz yaşı ʿummān ānā
6. ʿIşkla fānī olan ümmīd-i vuşlat eylemez
Ravza-i cennet görünür dūzah-ı hicrān ānā
7. Cānını derdünle al yā Rab şühūdī hastenūn
İrgürüp āḥir nefesde cezbe-i Raḥmān ānā
8. Gayretinden genc-i ʿışkūn cān ider cāndan nihān
İstemez bir dem vāḳıf ola dil-i vīrān ānā

12

Fāʿilātūn fāʿilātūn fāʿilātūn fāʿilūn

1. Tīḡūn ile boynum ur bār-ı girāndur ser baṅa
Cānum al cānā odur ser-ber olan ber-ser baṅa
2. Mest-i ʿışkam mescīd cāmiʿ baṅa meyhānedür
Huṭbe-i şevḳ okuram mey-hūmları minber baṅa
3. Çeşme-i hürşīde istignā idersem vechi var
Dīde-i mihriyle bakdı bir nazar-ı dil-ber baṅa
4. Şāh-ı ʿışkam bu riya-yı köhne-dībā hilʿatūn
Hāk-i iḳdām-ı kilāb kūy-ı yār-efser baṅa
5. Sāye-veş yolında hāk olsam n'ola yüz vechile
Nāz ü istignā ider ol serv-i sīmīn-ber baṅa

11. S 107b, B264b
 (2b) ile baş/ ü başum B
 (3b) ise mevt ü fenā/olursa merg olur B
 (4a) ṭabībā/ölünce B
 8.beyt:--S

6. Bāg-ı ıışk oldu fezā-yı sīne bülbul-i mürğ-ı dil
Lāle dāğum zahm-i hūnūnūm gül-i ahmer baṇa
7. Bende-i pīr-i harābātem şühūdī mest-i Hāk
Cur'a-i cām-ı mey-i ıışk oldu tāt-ı ser baṇa

13

Fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ılün

1. Rind-i rüsvāyem dilā nāmūs u ır olmaz baṇa
Şükr āna kim ālem içre i'tibār olmaz baṇa
2. Müflis-i mey-hāne-i ıışkam kadeh cerrāriyam
Mey-perest olmakda şabr u ihtiyār olmaz baṇa
3. Tīr-i müjgānuṇla gamzen tīgunuṇ kurbāniyam
Zahm-i cān-bahşuṇ gibi çün yād-kār olmaz baṇa
4. Öldürürsen pādişhum bendeṇi öldür bu gün
Yādına cānā bilürsen intizār olmaz baṇa
5. El virürse buse-i pāy seg-i kūy-ı nigār
Bundan özge pāye-i ıizz ü vekār olmaz baṇa
6. ır ider yār olmağa ben hāk-i bī-mikdār ile
Bir nefes hem-dem-i kilāb-ı kūy-ı yār olmaz baṇa
7. Yokdur āb-ı Hızra reşküm var iken eşküm benüm
Ayn-ı çeşmüm gibi rüşen çeşme-sār olmaz baṇa
8. Hāk-i dergāh-ı gedā-yı kūy-ı yār olmak gibi
İy şühūdī i'tibār ü iftiḥār olmaz baṇa

12. S 107b, B 265a
(2b) şeyk/ıışk B
(5a) Sāye-ves yökünde hāk olup niyāz itdükçe /B
(7a) hāk/harāb B
(7b) İy şühūdī cur'a-i cām oldu tāt-ı ser baṇa /B
B nüshası beyt sıralanışı:1,2,6,3,5,4,7 şeklindedir.

13. S 108a, B 265a
(2b) şabr u/zhid B
(4b) Yādına cānā bilürsen/Yārına şabr u mecāl B
(7b) Çeşm-i giryanum gibi bir çeşm-sārā olmaz baṇa/B
B nüshası beyt sıralanışı:1,2,3,4,6,7,8,9 şeklindedir.
9.beyt:Can virürken taş işigün taşını yaşıdanmaga
Başum üzre bilürem seng-i mezar olmaz bana /-S

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Teşne-dil kim cām-ı la'lin şundi dil-ber şāf ānā
Şimdi zehr-i hecr içer olmaz hezār inşāf ānā
2. Tīşe-i Ferhād-ı meste niçe d ys n b -sütün
Gürz-i āh n şalsa itmezdi ta amm l k f ānā
3.  Arif-i billah olandur mahrem-i esr r-ı  ı  
V k f olmazlar hay l   vehmle ecl f ānā
4. R z-ı  ı   dil nice takr r   ta b r eylesün
Yazamaz ehl-i zem n    s m n ev  f ānā
5.  lzzet-i sult n-ı  ı   ben nice va f eyleyem
T  kıyamet r  -ı a zam olamaz va   f ānā
6. N r-ı şev e ya ınca z hid efsürde-dil
Da v -i  ı   itmesün d  mez g z f   l f ānā
7. Göze görinen nem-i e       r nem var da i
Y re l y k tu fe k n  eyleyem ith f ānā
8. Derd-i  ı   ile ş h d  b -v c d olmak diler
K l müyesser an  y  z 'l-f zlu ve'l-elt f

Fā'īlātün f ' l t n f ' l t n f ' l n

1. Ol güzeller p di  h  kim naz r olmaz ān 
Sen de in  f eyle ş f  kim es r olmaz ān 
2. Sırr-ı  ı   n ş  laram c n mda  m n m gibi
  lem 'l-esr rdan gayri hab r olmaz ān 

-
14. S 108a, B 266a
 (2b) içer/i  p B
 (3) -S
 (5b) r  -ı a zam/cümle e    B
 (8b) Sen  a   k l an  y  z 'l-c    ve'l-elt f ān 

3. La'1-i handānūn gibi yokdur mübeşşir 'aşıka
Çeşm-i fettānūn gibi cānā nezīr olmaz ānā
4. Özge sultān-ı 'azīmü's-şān iken fakr u fenā
Kālb-i vīrānūm gibi 'ālī serīr olmaz ānā
5. Pīr-i kāmildür Şühūdī Hazret-i Şeyh-i Kebīr
Cezbe-i Hāk şeyh-i ekberdür nazīr olmaz ānā

16

Mef'ulü mefā'ilü mefā'ilü fe'ulün

1. Hüsñün raqamın tā ki kalem eyledi inşā
Anı haṭṭ-ı reyḥān-ı gubār itdi muḥaşşā
2. Mir'āt-ı cemālūn ne güzel manzar-ı aḥsen
Āyine-i hüsñün nazarı özge temāşā
3. Sultān-ı ezel gamze-i cellāduña şunmuş
Şimsīr-i kaza hākim odur yef'ālū mā-şā
4. Hayrān olup esrārını fāş eyledi bülbul
Pervāne yanup āteşe rāz itmedi ifşā
5. Yolunda Şühūdī kulūn olmaz dimiş agyār
Gūş eyleme düşmen sözün iy dost-ı feḥaşā

17

Mef'ulü mefā'ilü mefā'ilü fe'ulün

1. Āşüb-ı kıyāmet midür ol kāmēt-i bālā
Ser-i fitne-i sevdā midur ol nergis-i şehla

15. S 108a, B 266a

(3a) mübeşşir 'aşıka/beşir ü 'aşıkuñ B

(3b) Gamze-i cellāduna benzer nehir olmaz ānā /B

(5) İy Şühūdī mürşid-i kāmildür şeyh-i kebīr

Şeyh-i ekber cezbe-i hākdur nazīr olmaz ānā //B

16. S 108b, B 266b

(1a) Kudret-i kul mı hüsni kitābın idüp inşā/B

(1b) anı/kıldı B

(5b) dost/yar

2. Esrār-ı ezel mahzeni midür dehen-i dost
Remz-i leb-i cān-bahş midur naḥnū-nefaḥnā
3. Āyā meh-i enūr mı veyā mihr-i münevver
Yā şem'-i tecellā midur ol ṭal'at-i garrā
4. Bir laḥẓada yüz ḳan ider ol ḡamze-i ḥūn-rīz
Bir lemḥada biñ cān alur ol nergis-i ra'cnā
5. Men' eyledi maḥbūb temāşāsını vā'iz
Kim diñler anı özge seyr özge temāşā
6. İy dil-i saḳīr ol sūnbül-i sevdāya ṭolaşma
Mecnūn ider āḥir seni ol şaḳları Leylā
7. Ḥāk-i der-i yāre sūrını gördü şühūdī
Pā-būsına el virmedi ol serv-i dil-ārā

18

Fe'ilatün fe'ilatün fe'ilatün fe'ilün

1. Ḥandeler kim olur ol la'cl-i şekerden peydā
Tāze güllerdür olur ḡonca-i terden peydā
2. Dūd-ı āhumdan açıl gül gibi ḥandān ol
Ḥande-i ḡonca olur bād-ı seḫerden peydā
3. Yüzünü gördi gözüm olanı ḡönül 'aşık-ı zār
Dile bu derd ü belā oldu nazardan peydā
4. 'Arızunda görinen ḥāl ü ḥaṭṭ ü zūlf-i siyāḥ
Fitnelerdür ki olur devr-i ḳamerden peydā
5. Didiler yār-ı cefākārı vefādār oldu
Eser oldu şühūdī bu ḥaberden peydā

-
17. S 108b, B 266b
(4b) lemḥada/lem'ada B
(6) -S
 18. S 109a, B 267b
(3a) olanı/oldı B

Meḥ c̣ülü fā c̣ilātü meḥā c̣ilü fā c̣ilün

1. Kahr oldu maḥz-ı lütf u kemāl-i kerem baḥa
Virdüm rızā ḳazāsına Ḥaḳḳun ne ḡam baḥa
2. Her şubḥ u şām bā c̣as āh ü niyāz olup
Şükr-i Hudā ki münis olur derd ü ḡam baḥa
3. Müstagniyem zi-naḡme-i c̣irfān-ı şaḥn-ı bāḡ
Bezm-i ḡamuḥda nāle vü āhum neḡsüm baḥa
4. Yā Rab ne dille ideyin şükr-i ni c̣metün
Yār oldu faḳr umiḡnet ü derd ü elem baḥa
5. İy baḥa nā-dil ol deyü telḳin-i ḡazr iden
Bir dem ḡiçer mi olmaya hem-dem nidem baḥa
6. Şāl-ı fenādur eḡnime iḡrām-ı c̣ışḳ-ı pāk
Künc-i ḡarīm-i mey-gede beyt-i ḡarem baḥa
7. Ḳalb-i münir-i ehl-i şafādur Şühūdiyā
Āyine-i Skender ile cām-ı Cem baḥa

Fā c̣ilātün fā c̣ilātün fā c̣ilātün fā c̣ilün

1. N'ola ḡālüm bār-ḡāh-ı ḳurb-ı ḡazretten baḥa
Olmasunlar ḳullar Cenāb-ı Rabb-i c̣izzet'den cüdā
2. Nār-ı düzahdan yiter nūr-ı nübüvvet ḡaḳḳı-y-çün
Ehl-i imān olduḡı şāh-ı risāletten cüdā
3. Āb-ı rū-yı ḡazret-i ser-çeşme-i ebrār içün
Ḳılma yā Rab ḳaṭre-i deryā-yı raḡmetten cüdā

4. Rûz-ı mahşer gösterüp mihr-i cemāl-i Ahmedi
Kılma cāşī ümmeti bāb-ı şefācatden cüdā
5. Ehl-i diller hürmeti iy hālik-ı cān ü cihān
Cānını kılma şühūdī'nün mahabbetden cüdā
6. Kıl sırāt-ı müstakīm üzre bizi sābit-kadem
Yā ilāhī kılma bir dem istikāmetden cüdā
7. Pādişāhe kıl cināyet bāb-ı feyzullahda
Ehl-i tevḥīd olmasunlar istiānetden cüdā

21

Fācīlātün fācīlātün fācīlātün fācīlün

1. İnlesün cān bülbüli gül-zār-ı vuşlatdan cüdā
Nāle kılsun mürğ-ı dil bāğ-ı mahabbetden cüdā
2. Yā ilāhī zātı-y-çün kadīmün cizzeti
Ümmetini kılma sultān-ı nübüvvetden cüdā
3. Enbiyā vü evliyānün hürmeti içün yā Kerīm
Kılma bir dem zıkr ü şükr ü ḥamd ü miḥnetden cüdā
4. Mahv ider kaṭresi biñ biñ cūşātun cürmüni
Kılma imān ehlini deryā-yı rahmetden cüdā
5. Kıl cināyet enbiyā kılsun şefācat yā Kerīm
Āsitān-ı evliyādan kılma himmetden cüdā
6. İy şühūdī var ümīdüm Rabb-i Raḥmān-ı Raḥīm
Bu duāyı kılma bāb-ı icābetden cüdā

20. -S, B 261b

21. -S, B 261b

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Gözün yum mülk-i fāniden vefāsızdur fenā dünyā
Elün çek bu zebāniden beķāsızdur fenā dünyā
2. Yalanuñā inanırsın aķar şuya tayanırsın
Başun almaz mı şanursın vefāsızdur fenā dünyā
3. Sevünme ağla iy nādān olursun cāleme sultān
Girersin toprağa curyān beķāsızdur fenā dünyā
4. Yüzi gül gōncalar n'oldı hazān-ı mürgile şoldı
Gözi toprağla tōldı vefāsızdur fenā dünyā
5. Siyeh saç tār-mār oldı güzel yüzler gubār oldı
Ġadā-yı mūr u mār oldı beķāsızdur fenā dünyā
6. Kānı ol tal'at-ı ġarrā kani ol nergis-i ra'na
Kani ol la'lı-i şekker-hā vefāsızdur fenā dünyā
7. Şühūdī cōmre tayanma gidersin kaluram şanma
Zen-i sehħāre aldanma beķāsızdur fenā dünyā

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Lāyık-ı şadr-ı maķāmāt-ı bülend-i evliyā
Hāk-i bī-miķdār olur dervīş-i bī-kibr ü riyā
2. Terk idüp kibr ü riyāyı bī-vücūd ol iy camū
Lāyık-ı haķdur vücūd u cizz ü nāz u kibriyā
3. Şıdķ u teslīm-i rızādur zillet ü fakr ü fenā
Hasb-i hāli evliyā cālī maķām-ı enbiyā

4. Aḥmed-i Mürsel ki sultān-ı resūldür ol Ḥabīb
Hem-demi āh ü niyāz ü ḥaşyet ü ḥavf ü ḥayā
5. Ehl-i takvā ol kerāmet ister isen zāhidā
Ḥaḳ-Te ʿālā'nun ʿābidā keremidür atḳiyā
6. Nakd-i cān virmek sehā-yı ʿāşık-ı ser-bāz imiş
Mālını bezl eylemek cūd u sehā-yı agniyā
7. Bende-i Ḥaḳ ol şühüdī özge sultān oldılar
Bende-i Ḥaḳ olmag ile enbiyā vü evliyā

24

Fā ʿilātün fā ʿilātün fā ʿilātün fā ʿilün

1. Ḥvān-ı miḥnet lütf u in ʿām-ı ilāhīdür baṇa
Ḥāk-i zillet tāt-ı fark-ı pādīşāhidur baṇa
2. Ravza-i cennet şafā-yı ʿālem itlākdur
Çāh-ı gayyā bu cihānün ʿizz ü cāhidur
3. İy ʿitābı ʿāşık-ı bī-çāreye ḥüsnü'l-ḥitāb
Redd-i bābun iltifāt-ı ḥaş-ı şāhidür baṇa
4. Zevk-ı rūḥānı şafā-baḥşdur revānı ehl-i dil
ʿAşık-ı pür-yārenün derdile āhidur baṇa
5. Zāhidā cān u cihān fikrin ferāmūş itdüren
Kūşe-i hışm ile cānānün cihānidur baṇa
6. Sālik āgāh idüp der-gāhe irşād eyleyen
ʿĀlem-i fakr u fenānün şāh-ı rāhidur baṇa
7. Maṭlab-ı a ʿlā olan dünyāda vü ʿukbāda hem
İy şühüdī zerre-i derd-i ilāhīdür baṇa

23. -S, B 264a

24. -S, B 264a

fā'cilātün fā'cilātün fā'cilātün fā'cilün

1. Nār-ı ıışķūn şu'lesidür nūr-ı sübhānı bānā
Zerre-i şevķ-i cemālün şem'-i Yezdānı bānā
2. Bakmayam bir dem cemāl-i lem-yezelden göz yumup
Kılsa yüz biñ kez tecellī mäh-ı Ken'ān'ı bānā
3. Kūşe-i çeşm ile kılmaz 'ayn-ı cānum iltifāt
'Arz-ı dīdār itse 'adnün hūr u gılmānı bānā
4. Cānumı der-gāhe toğrı şevķle kıldum revān
Çün emānet virdi sultān-ı ezel anı bānā
5. Ka'be-i deyr içre seyri şümme vechu'llahdur
Bānā şor 'ālī maķām-ı Şeyh Şan'ān'ı bānā
6. Mā-sivā 'ayn-ı 'adem mevcūd olan nūr-ı kadem
Gavs-ı a'zam feyzidür bu 'avn-i Rabbānī bānā
7. Hākķa kul olmak gibi yokdur şühūdī saltānat
Hāk-i pāy-i 'abd-i Hākđur tēc-ı sultān bānā

fā'cilātün fā'cilātün fā'cilātün fā'cilün

1. Ol güzeller şāhı kim cānlar virür uşşāk ānā
Niçe kurbān olmasun āyā dil-i müştāk ānā
2. Ka'be-i kūyına tođrı kūy-ı gālťān it seri
Sālik-i rāh isen eyle naķd-i cān infāk ānā
3. Nār-ı ıışķ insānı 'ayn-ı nūr ider bahrū'l-hayāt
Nūr-ı mahz olmak dilersen kıll özün ihrāk ānā

4. Āşık-ı bî-dil halîlün özge ma'şûkûn Hâbîb
Cân fidâ Ya'kûb u fûsuf Hazret-i İshâk ânâ
5. 'İşkîdur ol pâdişeh-i nâzenîni bî-niyâz
Mest ü hayrândür hezârân bu 'alâ dakķāk
6. Okuyup 'ışkûn kitâbın şâhib-i 'irfân olur
Name-i 'ibret gâdir-i enfûs ü âfāk ânâ
7. Hâk-i râh-ı gavs-ı a'zâmdür Şühüdî zerre-vâr
Gülşen-i kuyından ayırdı şemme-i eşvāk ânâ

27

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Dilberâ cevrun gibi ârâm-ı cân olmaz bânâ
Ġamdan özge râhat-ı rûh-ı revân olmaz bânâ
2. Nakd-i cân ile şatarsun büse-i cân-bahşunî
Böyle ihsân ü 'aṭâ-yı râygân olmaz bânâ
3. Işığında itlerünle eylersün kıl-k-lîs
Bundan özge rif'at şâne nişâne olmaz bânâ
4. Mâni 'olmaz pendün iy vâ'iz ġam-ı dil-dârdan
'İşkına hâ'il anun gün ü mekân olmaz bânâ
5. Gönlümi bend eylese zülf-i siyeh-kârün ne ġam
Çün halâş-ı fitne-i âhîr zemân olmaz bânâ
6. Tîr-i hasret-i dildür bağrum âh kim bir dem karîb
Kâb-ı kavseyn ol meh ebrû-kemân olmaz bânâ
7. Çıka cânım iy Şühüdî çıkmayam mey-hânedan
Ceyş-i ġamdan böyle bir cây-ı emân olmaz bânâ

26. -S, B 265a

27. -S, B 265b

Fā'īlātūn fā'īlātūn fā'īlātūn fā'īlūn

1. 'İşkile derd ü elem bir özge cālemdür baña
cālemūn sūr ü sūrūrı hūzn ü mātemdür baña
2. Şāh-ı 'ışk oldum nedīmüm miḥnet ü derd ü buña
Taht-gāh-ı gam bu gün iy dil müsellemdür baña
3. Tīr-i gamzeñdür derūn-ı cāna feth-i bāb iden
Keşf-i rāza bu dil-i pūr-yāre mahremdür baña
4. İhtiyācum yok yok fūrūg-ı mihr ü māhe zerrece
Nār-ı şevkūn şem-i enver-i nūr-ı mu'azẓamdur baña
5. Reh-nümā-yı rāh-ı 'ışk oldur baña Ferhād ü kays
Birisi pīrüm biri şeyh-i mu'azẓamdur baña
6. Mest-i cām-ı bezm-i 'ışkam hem-zebānum ney-zenān
Mey sirīşkūm ney figānum nāle-i hem-demdür baña
7. Bende-i sultān-ı 'ışk olan fakīr-i bī-vücūd
İy Şühūdī mīr-i mahdūm-ı mūkerremdür baña

Fā'īlātūn fā'īlātūn fā'īlātūn fā'īlūn

1. Oldı bīn cānile dil sen dil-rübāya mübtelā
Gam degül bir demde olsa yüz belāya mübtelā
2. Teşne-dil cānın viren sūz-ı firāk-ı yārla
Oldur iy cāşık belā-yı Kerbelā'ya mübtelā
3. Yok zen-i dünyāda iy dil şemme-i mihr ü vefā
Bī-vefādan mihr uman olur cefāya mübtelā

4. Zilleti izzet şanur rāḥat-ı belā vü miḥneti
Oldur her kim devlet-i dāru'l-fenāya mübtelā
5. Yār işiginde aceb mi başımı kaldurmasam
Cān atar iy dil der-i dāru'ş-şifāya mübtelā
6. Başa çıkmadı ser-i zülfünle bervār oldu dil
Genc-i ḥüsnün itdi ceng ejdehāya mübtelā
7. Derd-mend insān esīr-i ibtilādur her nefes
Yokdur anuñ gibi envā-ı belāya mübtelā
8. Kānde bir cāşık bulursān derdin āğlarsın o dem
Çāre eyler mi şühūdī mübtelāya mübtelā

30

Fācilātün fācilātün fācilātün fācilün

1. Olmasun sevdā-yı zülfün dilberā serden cüdā
Başımı yüz yirde yarup eyle efserden cüdā
2. Olmasun başum cüdā ḥāk-i der-i dil-dārdan
Rāzıyam cānla olsun tenüm serden cüdā
3. Bülbül-i dil derd ile nālān vü bağrum kan olur
Eşk-i ḥünin olsa bir dem dīde-i terden cüdā
4. Sāye-i dīvāre döndüm tende kuvvet kalmadı
Sīne pür-dāğ oldu ol serv-i semen-berden cüdā
5. Ka'be-i culyā imiş yā Rab der-i dārā-yı cışk
Cānumı bu derdle al kılma derden cüdā
6. Rüy-ı zerd ü eşk-i sīmīnün bildi kıymetin
H^vāce-i dünyā olurdu sīmle zerden cüdā
7. İy şühūdī maṭlabı a'clā rızāullah imiş
Kılma yā Rab kulları rıdvān-ı ekberden cüdā

29. -S, B 267a

30. -S, B 267a

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Sīne gülşen gonca dil her dāg-ı pür-hün gül baña
Kānlu bağrumdur kebābum eşk-i elem mül baña
2. Gül yüzün yādıyla feryād eylesem vakt-i şehir
Zār olur mürğ-ı çemen nālān olur bülbul baña
3. Haţır-ı maḥzūnı şād itmek dilerseñ yek-nefes
Gül gibi bir dem açıl iy gonca-i ter gül baña
4. İy semen-ber cārizūn berg-i gül-i sürh ü sepīd
Hāk-i müşgīnün karanfildür saçun sünbül baña
5. Cān bağışlar nefh-i 'İsī'dür rüḥu'l-kudūs
Şīşe-i pür-mey gelür senden gelen kulkul baña
6. İy şühūdī derdle nālān ider dil mürğını
Bülbul-i zārūn nevāsından gelen gulgul baña
7. Yakdı cānum kıldı pür-sevdā süveydā-yı dili
Dāne-i hāl-i mu'anber gösterüp fülful baña

Fe'īlātün fe'īlātün fe'īlātün fe'īlün

1. Şu'le-i tīgün ile cānumı yandur cānā
Gark idüp hançerūni kānuma kandur cānā
2. Gamzeñün tīgı ile eyle şehīd-i cışkūn
Ak sakalı dem-i sürh ile boyandur cānā

3. Beni öldürmek için va'd-i kerîmün vardır
Muşhaf-ı hüsnüne and içüp inandur cānā
4. Top idüp başımı çevgānuña sultānum
Hāk ü hūn içre demidür yuvalandur cānā
5. Virmeyen başını her dem kadem-i evvelde
Reh-i ıışkūnda senün yolda kalandur cānā
6. Çeşm-i hūn-rîzile gamz eyle şühüdî kulūna
H^vab-ı gafletden o dem anı uyandur cānā

33

Mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün

1. İdersin cevri ile kahrı yalan dünyā fenā dünyā
Şunarsın kase-i zehri yalan dünyā fenā dünyā
2. Vefā itmekde kâşırsın cefā ılminde mähirsin
Aceb mekkār u sâhırsır yalan dünyā fenā dünyā
3. Eger dervîş eger sultān idersin cākıbet curyān
Olurlar hākile yek-sān yalan dünyā fenā dünyā
4. Beni rûh-ı revānumdan ayırdun nev-civānumdan
Uşandum cism ü cānumdan yalan dünyā fenā dünyā
5. Beni benden uşandurdun firāk odına yandurdun
Ecel cāmına kandurdun yalan dünyā fenā dünyā
6. Gözümden akıdup kânı ayırdun sîneden cānı
Tağıtdun cümle yārānı yalan dünyā fenā dünyā
7. Serāy-ı hüzn ü mātemsin ser-ā-ser guşşa vü gamsın
Hakikat-ı mār-ı pür-semsin yalan dünyā fenā dünyā

8. İki üç gün idüp hande idersin şehlere bende
Hakikat yogemiş sende yalan dünyā fenā dünyā
9. Şühüdī eyle efgānı gözün açup uyar cānı
Muhammed Muṣṭafā kanı yalan dünyā fenā dünyā

34

Fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ılün

1. Tā ki ref' oldu cemālün āfitābından niḳāb
Berk urup nūr-ı tecellā cāna oldu feth-i bāb
2. Gark idüp deryā-yı şūr-engiz hün-efşān-ı cışk
Görinür mevc üzre uṣṣākun seri mişl-i habāb
3. İrmedi irmez gınā-yı kalbe iy dil itmeyen
Bār-gāh-ı hazret-i sultān-ı fakre intisāb
4. Meskenet kıl yer gibi ulvī gözetme mişl-i nār
İtme hıffet yel gibi şular gibi kılma şitāb
5. Hün-ı sürh ile mezārum taşına tahrir idün
Māte şevkan āşıkun tübā lehü hüsne'l-me'ab (X)
6. İy Şühüdī cehlünü bil da'vī-i cirfānı ko
Bildigüm budur benüm v'allahü a'lemü bi's-şevāb (XX)

33. -S, B 262b

34. S 109a, B 268b

(2b) Görinür bir bir ser-i uṣṣāk-ı mānend-i habāb/B(X) Aşık şevki öldürdü, ona güzel bir netice var (müjdeler olsun). -Arapça(6a) Benlūgi terk it Şühüdī bī-vücūd ol bī-vücūd/B(XX) "Allah doğruyu en iyi bilendir." -Arapça

Fā'cīlātūn fā'cīlātūn fā'cīlātūn fā'cīlūn

1. Mazhar-ı dīdārınūn olmasa hırşīd ü āb
Biri virmezdi şafā-yı dil biri dünyāya tāb
2. Birisi giryān-ı ʿaşıq ü birisi sūzān-ı şevk
ʿAşık-ı ruhsār-ı yār olmuşdur āb u āfitāb
3. Ağlayup yanup yakılmaq mūnis-i ʿuşşākdur
Bir dem eksük olmasun çeşmünden āb u dilde tāb
4. Sīnede ditrer yürek bād ile berg-i gonca-ves
Şu gibi serv-i revānum kılsa ta'cīl ü şitāb
5. Zāhidā şahib-i semā' olduğumı ʿayb itme kim
Sāz-ı ʿışkuñ nağmesidür nāle-i çeng ü rebāb
6. Şol gönül kim olmaya vīrāne-i genc-i gamūn
ʿÖmri bünyādı anuñ cānā harāb olsun harāb
7. İy şühūdī cezbe-i ʿaşıq degüldür kendüden
Cānib-i ma'şūkdandır cāna şevk u incizāb

Fā'cīlātūn fā'cīlātūn fā'cīlātūn fā'cīlūn

1. Giç gelür serv-i revānum tiz giçer mānend-i āb
Nāzenīn ʿömrüm gibi eglenmeyüp eyler şitāb
2. Turmayup ol serv-i dil-cū şu gibi olur revān
Merdüm-i çeşmüm kalur ardınca nāzın çün habāb

35. S 109a, B 268b

- (1) ʿAşık-ı dīdār-ı yār olmuşdur āb ü āfitāb
Birisidür zar u giryān birisi pür-süz u tāb//B
- (2) -B
- (4b) kılsa/itse B
- (5a) şahib/ehl B
- (7) İy şühūdī rīşte-i zülfine bend it gönlümi
Ol şeh-i hubane istersen derunı incizāb //B

3. Görse gül ruhsārūn ağlar görmese hūn-bār olur
Çeşm-i giryānı degül mi ʿāşıkā ʿayn-ı ʿazāb
4. Görinen şebnem degüldür berg-i gülde şubḥ-dem
Goncalar ol serv ayāğına nişār eyler külāb
5. Yıldızı yok ʿāşıkūn yüz virmez ol gün yüzlü mäh
Ah kim itmez rakīb-i rū-siyehden ictināb
6. İy şühūdī bülbul-i nālān ider ehl-i dili
Nāle-i dil-süz-ı ney bā-nağme-i çeng ü rebāb

37

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Öldürür cev̄r ile her dem ʿāşık-ı zārın ḥabīb
Görmedüm ben böyle bīmārın helāk eyler ṭabīb
2. Mübtelā-yı ʿışka derd-i yār ile ölmek ʿilāc
Şevḳ ile cānını virmek ʿāşıkā feth-i ḳarīb
3. İy şeh-i hūbān-ı ʿālem āfet-i cān ü cihān
Ġamzeler cellād-ı hūnī gözlerūn şīr-i mehīb
4. Fehm iden rāz-ı dehānūn nüktedān-ı sırr-ı gayb
ʿArif-i cāndur lebūn sırrın bilen merd-i lebīb
5. Gül iḳer āl ile ḳanın ḥār ider bağrını hūn
Ağlayup āh ü figān itse demidür candelīb
6. Merdüm-i ḳābil olandur lāyık-ı ʿilm ü edeb
Bī-edeb ḥayvāna benzer olmayan merd-i edīb
7. İy şühūdī ʿāşık-ı zārı diler kim ḳahr ide
Zāhide lütf-ı ezelden var ise yokdur naşīb

36. S 109b, B 268b

(2b) habāb/cenāb B

(3b) degül mi/görinür B

(4) -B

(5a) gün yüzlü mäh/kim bulur B

(6a) İy şühūdī bülbul-āsa inledür ʿāşıqları/B

(6b) Nāle-i dil-süz-ı ney/Sāz-ı cūd u sūzanı/B

37. S 109b, B 269a

(4a) sırr/şer B

(4b) sırrın/remzin B

(6b) bī-edeb/fehmi yok B

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Āşık-ı dil-hastesin yād eylemez bir dem habīb
Görmedüm anuñ gibi bīmā'sını anmaz tabīb
2. Gözler şahin-i hün-riz şikāridur senün
Şaçlarındur ejdehālar gamzeler şir-i mehīb
3. Deldi bağrın nize-i ser-tizle cellād-ı hār
Şah-sār-ı gülde ber-dār olmuş iken andelīb
4. Düşürüp çah-ı zenehdānına habs itmek diler
Ğabgab-ı sīmīni dil tıflını gösterdikçe sīb
5. Sūfī bir düzd-i riyā boynında ider taylasān
Kendü urğanın sürer şalbe ne hācet gayri īb
6. Gitdi dil-dār ile yanınca cān oldu revān
Külbe-i ahzānda kaldum bī-kes ü tenhā garīb
7. İy şühūdī gör rakīb-i rū-siyehün izzetin
Pās-bān-ı kūy-ı cānān oldu der-bān-ı habīb

Mefā'īlün fe'īlātün mefā'īlün fe'īlün

1. Firāk-ı yāriyle cān oldu şöhetinde garīb
Kimesne hālūmi bilmez benüm vaṭanda garīb
2. Garīb olur vaṭanda esir-i derd-i firāk
Degül mi Veys-i Karen vādi-i Yemen'de garīb
3. Garīb ider ser-i zülfün cefā-yı dūr u derāz
Garīb ü āşık-ı miskīn-i derd-mende garīb

38. S 110a, B 269a

(2a) şahin/şehbāz B

(4b) tıflını/tıflına B

(6) -B

(7a) rū-siyehün/rū-siyāhün B

(8) -S:Arede avare vü bī-çare kaldum neyleyüm

Cevr-i dil-ber bir yana bir yana azar rakīb//B

4. Dilerdi dil ki ola tār-ı zülfi cān-bāzı
Aşıldı qaldı mu'allak ser-resende garīb
5. Efendi bende-i miskīnūni halāş eyle
Dil-i garībūmi zülfün düşürdi bende garīb
6. Aceb mi kūy-ı ḥabībümde eylesem zārı
Olur mı nāle-i bülbul dilā cemende garīb
7. Şühūdiyā dil-i zārum nidā idüp cāna
Didi bu cālem-i fānīde sen de ben de garīb

40

Mef'ulü fā'ilātü fā'ilātü fā'ilün

1. İy nev-bahār ḥüsnüne gülzār candelīb
Hār-ı gamūnla şām u seher zār candelīb
2. Gülşen menābirinde olup gül gibi ḥatīb
Hünin sirişkin eyledi enhār candelīb
3. Berg-i gül üzre jāle-i eşki dūrer-i nişār
Esrār-ı aşkı eyledi izhār candelīb
4. Fāş itdi sırr-ı vaḥdeti Mansūr-veş özin
Şāh-ı gül üzre eyledi ber-dār candelīb
5. Oldı mürīd-i hānḳah-i gülşeni meger
İsm-i hezār önün sürer iy yār candelīb
6. Gül-berg-i ter şaḥāyifini açdı kılmaga
Āyāt-i aşkı şevkle tekrār candelīb

-
39. S 110a, B 270b
 (2b) Degül mi Veys/Gezer Üveys B
 (3a) ider ser-i/idersin B
 (3b) ü -B

7. Feryād-ı ʿāşıkāne idüp şāhid-i güle
Oldı şühüdī ʿāşık-ı dīdār ʿandelīb

41

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün (faʿlün)

1. Felekde var mı senün gibi dil-rübā maḥbūb
Görse gün yüzünü mäh-ı bedr olur maḥbūb
2. Bu ḥüsn ü an ile iy şāh-ı kişver-i ḥübı
Olur cemālünü kim görse ʿāşık-ı meczūb
3. Vişāl-i dil-beri ʿāşık idinmesün maḥşūd
Dil-i ḥazīne rızā-yı ḥabībdür maṭlūb (x)
4. Kapuṇda ragḡbeti yok ʿāşık-ı ḡarīb olanun
Eğerçi dilde meseldür ḡarīb olur mergūb
5. Şühüdī dārū-yı hüşber ki ʿāşık-ı dil-berdür
Karār u şabrum alup kıldı ʿaqlumı meslūb

42

Feʿilātün (fāʿilātün) feʿilātün feʿilātün feʿilün (faʿlün)

1. Leb-i şīrīn-i şeker-bārūna beñzer mey-i nāb
Lā-cerem ṭatlu gelür ehl-i dile acı şarāb
2. Zevkı yok mı meze yāḡūt-ı ḥubūb-ı rümmān
Mey-i gül-reng ola bezmünde dilā laʿl-i müzāb

40. S 110a, -B

41. S 110b, -B

(3b) (x) S nüshasında müellif kenara bu mısraı şu şekilde tashih etmiştir:

Dil-i ḥazīne gam-ı ʿışkı yārdür maṭlūb

3. Bir kühen-i şavma'ca halvete girmiş şūfī
Būm-ı şūmun yeri vīrāne olur cān-ı harāb
4. Kılma dīvān-ı Şühūdi'ye haķāretle nazār
Baħr-i ma'ñidedür ol dürr-i yetīm-i nā-yāb
5. Defter-i ııışkdur eş'ār-ı ciger-sūzum çün
Tā kıyāmet umaram ola enīsü'l-aħbāb

43

Fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ılün

1. Zahm-i sīnem tāzeler ol dem ki şemşīr-i ħabīb
Rūh-ı kuds eyler berāy-ı müjde-i feth-i karīb
2. Āşık-ı bī-çāre tīg-i şevķle pür-yāre kıl
Derdün olsun cānuma cānā ħabīb hem tabīb
3. Ya ğam-ı ııışkūn ilāhī ya dem-i şevķūn meded
Cān u dil eyler du'ālar pādişāhum yā naşīb
4. Remz ider mestāne gözler ğamzeler ğamz-i nihān
Remzühü remzün 'acībün ğamzühü ğamzün ğarībün (x)
5. Yād idüp kālū belā 'ahdin belā-yı ııışķla
Mübtelā her kim degüldür innehü şey'un 'acīb (xx)
6. Müjde iken iy tabīb cān ħayāt-ı nev bulur
Rūha reyħānuñdur iħsān eylesen bir şemme-i tayyib
7. 'Abd-i miskīn-i faķīrūñdur Şühūdī derd-mend
Derdün iħsān eyle kılma olĝarībī bī-naşīb

42. S 110b, -B

43. -S, B 269a

(4b) (x) Onun gamzesi garip bir gamzedir, onun işaret
acaip bir işarettir. (Arapça)
(5b) (xx) O, acaip bir şeydir. (Arapça)

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Hastesinden şerbet-i la'lin dirîğ eyler habîb
Zehr-i hecr ile helâk eyler marîz ol tabîb
2. Gitdi dil-dâr ile yanınca cân oldu revân
Külbe-i ahzânda kaldum bî-kes tenhâ garîb
3. Aşşa ad yezîd-kadîm şüfî der-i mey-hâneye
Meşreb-i zevk-i şafâ olduğu-çün bî-naşîb
4. Câm-ı mey destümde tersâ-zâdedür hem şohbetüm
Söylerem esrâr-ı ışkî çün semâ eyler habîb
5. Başun için iy tabîb cân-ı rakîbün cânın al
Âşık-ı bîmâra irsün müjde-i feth-i karîb
6. İy şühüdî şahid-i gül-i hârla yâr ü nedîm
Gonca-veş kanlar yudup hecr-ile inler andelîb
7. Tavk-ı la'net gerdeninden olmasun kaç cüdâ
Görmesün rûy-ı habîbi bir nazar yâ Rab rakîb

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Sînemi kıldum gulâk tîğ-i curyân habîb
Dil hedef-i cânım fedâ-yı tîr-i bārân habîb
2. İrmedi ciyd-i vişâle bulmadı bâkî hayât
Olmadı bîn cânla her kim ki kurbân habîb

3. Görinür yüz dürlü hüsn ü ānla fī-küllī ān
İzzetinden bī-nişān olmağ iken şafī ḥabīb
4. Ğark olup deryā-yı istigrāk oldum ḥayn-ı ıışķ
Baḥa yek-sān iy dil vaşl u hicrān ḥabīb
5. Virmezem ben ḥālemün biḥ yıl sürür-ı zevķine
Bir dem olduğun senün iy dīde-i giryān ḥabīb
6. Tīr-i ğam sīnem deler ney gibi bağrum hūn olur
Olmaz isem bir nefes derdile nālān ḥabīb
7. Cān ü ser-ā-ser şeh-i çeşm ü ğamze-i hūn-rīz-i dost
Baş anuñdur cān anuñdur kandedür kanı ḥabīb
8. Müjde vir cānuñ Şühūdī eyle zevķ ile semā
Başuñı almak dilermiş tīg-i berrān ḥabīb

46

Fāḥilātün fāḥilātün fāḥilātün fāḥilün

1. Küşte-i hecrem vişālün ola mı āyā naşīb
Kesmezem cānā rehā virmek Hudā'nuñ yā naşīb
2. Mukteżā-yı ḥadl ü fazluñdur Hudāyā olduğl
Kimine düzah kimine cennetü'l-me'vā naşīb
3. Ḥayn-i maḥşūk oldl ıışķ ile bulup maḥv-i fenā
Olmadı Mecnūn'a gerçi vuşlat-ı Leylī naşīb
4. İy fakīr-i āḥir naşībün naşb-ı ḥayn olup gelür
Evvelā gerçi görünür saḥa nā-peydā naşīb
5. Fānī dünyānuñ şarā vü miḥneti bulur fenā
Müşkil oldur ki ola derd ü ğam-ı ukbā naşīb

6. Yıgısa dünyā malını toymaz harīşūn gözleri
Merd-i k̄anī ol dilersen ola istignā naşīb
7. İhtiyārumda şühūdī ihtiyārum yok benüm
İhtiyārı hayrī kılsun bendeye Mevlā naşīb

47

Fācilātün fācilātün fācilātün fācilün

1. Yārsüz sensün garīb vü sensüz oldum ben garīb
İy dil-i mecnūn-ı şeydā ben garīb vü sen garīb
2. Yād idüp yārānuñı gurbetde efgān itme kim
Ten kalur bī-cān garīb vü cān olur bī-ten garīb
3. Seyr-i gülşende geçer şahñ-ı çemen yād eylemez
Buriyāyile bürünse k̄uşe-i külhan garīb
4. Mürğ-ı cānı dām-ı tenden uçmağ içün taleb-nūr
Çıkğa zindān-ı gamdan bulımaz düzen garīb
5. Çün benī-ādem müsāfirdür bu mātem-hānede
Çekmesün gurbet diyārında gam-ı miskīn garīb
6. İy şühūdī cisme ol dem kim didi cān el-vedā
Didi cāna sen gidersen bunda kaldum ben garīb

48

Fācilātün fācilātün fācilātün fācilün

1. Sen güzeller pādīşāhı ben de bir miskīn-i garīb
Sen gül-i handān aşık-ı bülbul-i gam-gīn garīb

46. -S, B 270a

47. -S, B 270a

2. Nokṭa-i ḥālūn melāḥatde mezīd-i ḥüsn iken
Ḥüb düşmüş ʿarızunda sünbül-i miskīn ḡarīb
3. Dām-ı dil-i bend-i belādet ṭurra-i esrār-ı yār
Başlar almakda ser-āmed perçem-i pür-çīn ḡarīb
4. Laʿl-i sürḥ ü sebz-i ḥaṭṭ zülf-i siyeh ḥadd-i semen
Eylemiş naḡş-ı nigār-ı ḥüsnüni rengīn ḡarīb
5. Ḥumreti meyden ʿizārūn naḡş-ı berg-i erguvān
Cāmı gül-gün itmiş amma ol leb-i laʿlīn ḡarīb
6. Yaşdanup taş işigün ʿāşık diler teslīm-i cān
Ḥāk-i rāh olmuş yatur pest-rū bālīn ḡarīb
7. İy şühūdī zülf-i ʿanber-bār-ı müşg-efşān-ı dost
Sünbül-i şad-berg ü ruḡsārı gül-i rengīn ḡarīb

49

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1. Yüzüme ḥışmile çeşmün ider nigāh ʿaceb
Derūn-ı dilden idersem demidür āh ʿaceb
2. İşidüp āhum uyandı belēnleyüp ol māh
Ne ʿözr idem ne diyem eyledüm günāh ʿaceb
3. Uğurlayın öper iken lebini derd-i dili
Tutup o dem zekānı kıldı ḥabs-i cāh ʿaceb
4. Şikāyeti buḡa ḡamzeñ dirīg ider tīgīn
Kapūnda bencileyin var mı dād-h^vāh ʿaceb
5. Serini virmeyen itmez ṭarīḡ-i ʿışḡa sülūk
Böyle beñzer olur mı şühūdī rāh ʿaceb

48. -S, B 270b

49. -S, B 271a

Mef'ulü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Sensin gören 'uyubumı yā 'ālimü'l-guyüb
Sensin bilen zenubumı yā sātirü'l-'uyüb
2. Mercūm senün la'n iken İblīs-i bī-meded
Kesmez ümīd-i 'afvüni yā gāfirü'z-zünüb
3. Fazl-ı 'azīmün bilen iy seyyid-i kerīm
Nev-mīd-i lütfün olmadı yā kāşifü'l-kürüb
4. Mā-hābe cenābeke dā'ike laḫḫatün (x)
Yā 'ālime'l-gamāyir ṭūbā limen yetüb (xx)
5. Dergāh-ı rahmetünde şühūdī niyāz ider
Feth eyle fazl-ı ḳalbini yā fātiḫü'l-ḳulüb

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Oldı gön̄lüm mübtelā-yı derd-i bī-dermān-ı dost
Cānuma rāḫatdur olmaḫ cān virüp ḳurbān-ı dost
2. Olmasun mı bu dil-i dīvāne bī-şabr u ḳarār
Vālih ü şeydā-yı 'ışḳam zār u ser-gerdān-ı dost
3. Sūz-ı 'ışḳun sāzına şevḳ ile dem-sāz olmadı
Olmayın bezm-i belāda ney gibi nālān-ı dost
4. Başum üzre yiri var tīgün çalarsa boynumı
Sürḫ ile ol dem yazar ḳanum ben oldum ḳanı dost

50. -S, B 272a

(4a) (x) Seni dileyen kimseye bir an bile korku yoktur.

(4b) (xx) Ey sükuneti bilen, tevbe edenlere müjdeler

olsun. (Arapça)

5. Eşk-i gül-günüm görenler vechi var han ağlasa
Bağrumı hūn eylemişdür hançer-i hicrān-ı dost
6. Būy-ı gülzār maḥabbetden muṣaṭṭardur meşām
Cānumı ḥayrān idelden şemme-i reyḥān-ı dost
7. İy şühūdī derde dermān bulmasunlar tā ebed
Olmayanlar mübtelā-yı derd-i bī-dermān-ı dost

52

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Bağrumı pür-yāre kıldı nāvek-i müjgān-ı dost
Sīnemi şad-pāre kıldı hançer-i berrān-ı dost
2. Kan içüp mestāne gözler cānı gözler gamzeler
İntizār ile ben oldum kande gitdi kanı dost
3. Şad-hezārān cān virürdi zerresine haste-dil
Naqd-i cān ile alınsa derd-i bī-dermān-ı dost
4. Tā ebed yanup yakılsun derde dermān bulmasun
Oldı çün şeydā gönül ḥayrān ü ser-gerdān-ı dost
5. Nūra gark eyler behiştı lem'a-yı dīdār-ı yār
Yandurur nār-ı caḥīmi āteş-i hicrān-ı dost
6. Ayagın öpmek degül izini göstermez baña
Kūy-ı dil-berde rakībi olalı derbān-ı dost
7. Yek işāret eylesün tek ḥazret-i sultān-ı ışk
Cānını eyler şühūdī şevkle kurbān-ı dost

51. S 110b, -B

52. S 111a, -B

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Sīnemi şad-çāk idelden nīze-i müjgān-ı dost
Cānuma cān oldu zahm-i hançer-berān-ı dost
2. Cūy-ı hūn akıtdı çeşmüm yolda kaldı gözlerüm
Bunca demlerdür görünmez kande gitdi kanı dost
3. Tā kim oldum mübtelā-yı düzd-i bī-dermān-ı ışk
Baña yeksān oldu dil-i vuşlat ü hicrān-ı dost
4. Vaşl ile bulmaz tecellī hecrle kılmaz karar
Var mıdur dīvāne gönlüm gibi ser-gerdān-ı dost
5. Vālih ü şeydā-yı ışkām dilde yok şabr u karar
Aklımı yagmaya virdi nergis-i fettān-ı dost
6. Āh kim me'mūr-ı emr-i nefis-i hōd-kām oldu dil
Olmadum ömrümde bir dem tābī-i fermān-ı dost
7. Yār dīdārın dem-i āhir görürse bir nazar
Cānını eyler şühūdī haste-dil kurbān-ı dost

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Serde sevdā-yı ser-i zülf-i gönül şeydā-yı dost
Olmuşam Mecnūn-veş cālemdə rüsvā-yı dost
2. Yavı kıldum kendüzüm bilmem giçmeden gündüzüm
Gönlümi dīvāne kıldı zülf-i pür-sevdā-yı dost

3. Hayretünden gitdi 'aqlum cāna itdüm el-vedā'
Görinüp rü'yāda bir dem nergis-i şehlä-yı dost
4. Ğark-ı deryā-yı 'adem olur vücūd-ı kün-fe-kān
Kahrile kılsa tecellī nāz ü istignā-yı dost
5. Rūh-ı kudsīler 'aceb mi olsalar pervānesi
Şem'-i bezm-ārā-yı cāndur tal'at-i garrā-yı dost
6. Tūṭī-i cān söyler esrār-ı ene'l-Ḥak her nefes
Mest ü hayrān eyleyelden la'lı-i şükker-hā-yı dost
7. İy Şühūdī kıldı şeydā gönümi mest-i harāb
Cür'a-i cām leb-i cān-baḥş rūh-efzā-yı dost

55

Fe'ılātün fe'ılātün fe'ılātün fe'ılün

1. Rū-siyāhūn yüzi aḡ ola mı rüz-ı 'araşāt
Mā-ḥaşal olduğu dem-i āh ile eşk-i ḥaserāt
2. Mürğ-ı cānı giricek pençe-i 'Azrā'ile
Ne hevāda uçar anı göre vakt-i sekerāt
3. Niçe bir cām-ı hevāyile olup mest-i harāb
Mürğ-ı dil eyleye bī-hüde şadā vü naḡamāt
4. Demidür bāde-i tevḥīd içelüm hū diyelüm
Vāridāt ola ilāhī dilimüzde kelimāt
5. Tut elin pīr-i muḡānūn ide gör bey'at-ı 'ışk
Diler isen bulasın şevkle vecd ü hālāt
6. Dil meşāmında ki olmaya zūkām-ı ḡaflet
Gülşen-i üns-i ilāhīden irişür nefeḥāt

54. S 111a, B 272b

(1b) 'ālemde/ 'ālemlere B

(2a) kendüzüm/kendi özüm B

(3a) cāna/cān ile B ,el-vedā'/vedā' B

7. Ğāyet-i ʿacַz ü kuşūrını Şühūdī gördi
Nazar-ı keşf ile seyr eyledi ol kim hāzerāt

56

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1. Gitdi ʿaqlum cān u dil oldı yine şeydā-yı dost
ʿĀşık-ı dīvāne eyler nāz ü istignā -yı dost
2. Zāhidā mecnūn-ı rüsvāy olduğum ʿayb itme kim
Özge sevdādur ʿıyāl zülf-i sevdā-yı dost
3. Yārsüz dünyāda vü ʿuķbāda bī-ārām olur
İki ʿālemde karar itmez dilā şeydā-yı dost
4. Zāhidā teklīfi ref ʿ it degül cārī kılam
ʿĀşık-ı mecnūn ki oldı mest olup rüsvā-yı dost
5. ʿArz-ı dīdār itdūgi dem-i ʿāşık-ı giryāneye
Gösterür nūr-ı tecellī ʿalāt-i garrā-yı dost
6. Būlbūl-i nālān ider cānı figān-ı çeng ü ʿūd
Mürğ-ı rūh-ı uçurur iy dil nevā-yı nāy-ı dost
7. ʿArşā-i maḥşerde zencīrin sürer dīvāneyem
Bende cānumdur Şühūdī zülf-i pūr-sevdā-yı dost

57

Mef ʿülü mefāʿilü mefāʿilü fe ʿülün

1. Lāyık^m cenābuḁda baḁa ben diyem iy dost
Zencīrle bend eyleyecek bendeyem iy dost

55. S 111b, B 274b

(5a) muḁanun ide gör/muḁān ile idüp B

56. -S, B 272b

2. Sīmā-yı hayā rūy-ı siyāhumda görünmez
Lütf u keremünden niçe şer-mendeyem iy dost
3. Var mı acebā bencileyin muḍḥik-i lblīs
Bī-havf ü hayā mültezem ḥandeyem iy dost
4. Mer āda kula yine gezer merkeb nefsum
Rām itdi beni kendüye ḥār-benedeyem iy dost
5. Āyā nice faẓl ola bu iḥsāna mu'ill dil
Lütfün didi insāna ki ben sendeyem iy dost
6. Tut destümi ben bī-ser ü pā münkesir elbāb
Üftāde vü bī-çāre vü efkendeyem iy dost
7. Bitürdi özin vādi-i ḡafletde şühūdī
Āyā ne dil ile diye ben bendeyem iy dost

58

Mef'ulü mefā'ilü mefā'ilü fe'ulün

1. Yāri kıl alup nefsum elinden yaḳam iy dost
Cān ile dili ıṣṣkūn odına yaḳam iy dost
2. Kurtar beni ol zālīm-i bī-dīnün elünden
Vādīsine şu gibi düşer mi aḳam iy dost
3. Uḳbāyı koyup dāmen-i dünyāya yapışmış
İdrāk eseri yok ne aceb aḥmaḳam iy dost
4. Taḳ-ı silsile-i ıṣṣka beni boynuma taḳardum
Zencīr-i hevāyı ne vardur taḳam iy dost
5. Maḥv eylemedüm eşk-i nedāmetle dirīḡā
Yüzüm ḳarasın yüzüne niçe baḳam iy dost
6. ıṣṣyān-ı şühūdī'den idüp Ḥaḳḳa tazallüm
Ḳaldı āna kim başuma odlar yaḳam iy dost

57. -S, B 273a

58. -S, B 273a

Mef'ulü mefā'ilü mefā'ilü fe'ulün

1. Bir dem dimedüm hizmetüne s̄abıķam iy dost
Zencir-i cıķāba uracak ābıķam iy dost
2. Fazl ü keremündür ne ki ihsānuñ olursa
İkrāmuna hāşā dimezem lāyıķam iy dost
3. Cān ile diler derdüñi dil irmez elüm āh
Zannum bu ki bu sözde kuluñ şādıķam iy dost
4. Lütfunla halāş eyle benı bend-i belādan
Dünyā-yı deni cışvesine cāşıķam iy dost
5. Redd ider itme şühüdī kuluñ iy şāh
Fazl ü kerem ü rahmetüne vāşıķam iy dost

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1. Nār-ı şevķünle Hudāyā cigerüm biryān it
Ġam-ı cışķunla gözüm şām ü seher giryān it
2. Dilemez cānum ola mülk-i vücūdum ma'ūr
Dil-i maḥzūnumı yā Rab dilerem vīrān it
3. Vird-i cışķun ki şafā-baḥş-ı derün-ı dildür
Cāna yek-zerresinün biñde birin ihsān it
4. Çıķarup iki cihān sevgüsini sīnemden
Şevķ-i dīdaruñ ile cān ü dili hayrān it
5. Dem-i āhirde şühüdī kuluñı sultānum
Tig-i cışķunla şehīd eyle saña kurbān it

59. -S, B 273a

60. -S, B 273b

Mef'ulü mefā'ilün mef'ulü mefā'ilün

1. Sultān-ı ezel kıldı fermān-ı 'ubūdiyyet
Bin cānile kim olmaz kurbān-ı 'ubūdiyyet
2. Lāyık mı kula 'ișyān terk edeb-i sübhānī
Kıldı bize ol sultān fermān-ı 'ubūdiyyet
3. Zikr ile namāz oldu derd ile niyāz oldu
Sūz ile güdāz oldu 'ünvān-ı 'ubūdiyyet
4. Yokluğunu zikr itmek taqşīrini fikr itmek
'Acizlüğünü bilmek pāyān-ı 'ubūdiyyet
5. 'İrfān ü 'ibādetde 'aczine ider ikrār
Ol şāh-ı ser-firāz eyvān-ı 'ubūdiyyet
6. Fakr ile fenāyile teslīm ü rızāyile
Ser-dār-ı rūsul oldu sultān-ı 'ubūdiyyet
7. 'İșyān-ı Şühūdī çok anūn gibi mücrim yok
Kıl ben kuluña yā Rab ihsān-ı 'ubūdiyyet

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Ğamzeler tīgīn taķınmıș çeşm-i dil-ber şīr-i mest
Bār-ı serden cānımız itmez halāş ol mīr-i mest
2. Kan iķer āhū gözün mest olduğı dem-i şīr-veş
Gerçi gözler görmedi kan içdügin taķcīr-i mest
3. Mest-i cışķam tā kıyāmet bir nefes ayılmazam
Muhtesib bil haddūni te'hīr olur ta'zīr-i mest

4. Mest-i ʿışk olmak dilerseñ ol mürîd-i şeyh-i cām
Şeyh-i cām-āsā cihānda görmedüm ben pîr-i mest
5. Şeyh-i şehriñ levmini gûş itme iy mest-i müdām
Zāhid-i hoşun ola gelmişdür ider teşhîr-i mest
6. İy şühüdî ol gözi āhū gözet mest olduğun
Şaydın istersen eger āsān olur teshîr-i mest

63

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1. Nakd-i ʿömr-i nāzenīnüm çıkdı elden el-ğiyās
Ġaflet-i nisyān ile tūl-ı emelden el-ğiyās
2. Bir belādur kim görünmez bir nefes virmez emān
Kürk-i merk ü pençe-i şîr-i ecelden el-ğiyās
3. Nāfi ʿ olur mı şefāʿat dāfi ʿ olur mı ʿamel
Zāhidā redd-i ebed kahr-ı ezelden el-ğiyās
4. Gönlüni maʿşuk-ı bākî yār-ı bî-hemtāya vir
Dil-ber-i bî-mihr ü hercāyî güzelden el-ğiyās
5. Rifʿat el virmez kemāl ehli zelîl ü pāy-māl
İy şühüdî miñnet-i devr-i zühalden el-ğiyās

64

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1. Yā ilāhî nefis-i bed-fermān elinden el-ğiyās
Geldi inşāfa ol nādān elinden el-ğiyās

62. -S, B 274b

63. S 112a, B 275b

(2a) bir nefes virmez emān/bî-emān ü bî-zemān B
(5b) zühalden/zühalden B (yanlış)

2. Bende-i fermān-ı Hudāvend-i Kerīm olmaz dirīg
Dostlar ol düşmen-i Yezdān elinden el-ğiyās
3. Ayagum almag için İblīs ile el bir ider
Pādişāha ol ʿadū-yı cān elinden el-ğiyās
4. Hazret-i Haḡ'dan uşanmaz halkdan ol ʿār eylemez
Baş açuk ḡaḡbe-i ʿuryān elinden el-ğiyās
5. ʿArzı yok mekkāre vü ḡaddāre vü sehḡāredür
Pīre-zen-i mel ʿūne-i fettān elinden el-ğiyās
6. Tābi ʿ-i hırş u hevādur cīfe-i dünyā sever
Ol seg-i nā-pāk-i ser-gerdān elinden el-ğiyās
7. Cām-ı ḡaflet mestidür bir dem ayılmaz kim
Bī-edeb nāmūs yok sekrān elinden el-ğiyās
8. Rūz (u) şeb mürḡı esīridür nedīm h^vāb u hūr
Olḡar-ı deccāl-ı bī-ʿirfān elinden el-ğiyās
9. Yidi başlu ejdehādur bend ü zencīr esilmez
Yakdı dil şehrini ol su ʿbān elinden el-ğiyās
10. Toysa ejderhā olur ac olsa bir kelb-i ʿuḡūr
Şekl-i insānide ol şeyṡān elinden el-ğiyās
11. Hālik-i perverd-ḡarūn şükrin itmez bir nefes
ʿAbd-i ʿaşı ma ʿden-i küfrān elinden el-ğiyās
12. Haḡḡun iḡsānın görüp dā'im isā'etdür işi
Menba ʿu'l-ʿişyān ve'n-niṡyān elinden el-ğiyās
13. Şanı da ʿvā-yı rūbūbiyyet seg-i emmārenün
Yā Rab ol Fir ʿavn-ı bī-īmān elinden el-ğiyās
14. Nefs elinden kıl şühūdī kuluṡı yā Rab ḡalās
ḡalmışam bī-ḡāre vü ḡayrān elinden el-ğiyās

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Nefs-i zālīm olmadı ıslāha kâbil el-ğıyās
Kudretüm yokdur olan yā Rab muḳābil el-ğıyās
2. Bār-gāh-ı Kibriyā eyleyüp 'arz-ı niyāz
Ol yüce dergāha olmaz 'abd-i muḳbil el-ğıyās
3. Var dime dünyāda yokdur nefis-i dūna himmet gibi
Böyle bāṭıl böyle cāhil böyle gāfil el-ğıyās
4. Fenn-i sihr içre ider Hārūt'la Mārūt'ı māt
Cānumı kıldı esīr-i çāh-ı Bābil el-ğıyās
5. Eylemez nāz ü na'īmi cennetü'l-me'vāya meyl
Şöhret-i dünyāya biñ cān ile mā'il el-ğıyās
6. Cāzū dil oldu esīr-i nefis-i kāfir hey dirīg
El-ğıyās iy Rabb-i Kerīmsin meded kıl el-ğıyās
7. İy şühūdī nefis imiş İblīs'e telbīs öğreden
Āna mekr içinde bulunmaz mu'ādil el-ğıyās

Mefā'īlün fe'īlātün mefā'īlün fe'īlün

1. Kemān-ı 'ışkı çeküp dest-i şevḳ ile Ḥallāc
Aşıldı dāra çıkup kıldı varlığın tārāc
2. İçüp şarāb-ı ene'l-Ḥaḳḳ'ı oldu mest-i Hudā
Fırāz-ı 'arş-ı mu'allāya eyledi mi'rāc
3. Bu yolda tācını terk itdi/geydi şāl-ı fenā /varlığını 'adem(x)
Hezār pādişeh-i zer-kaba vü zerrīn tāc

65. -S,B 275b

(x) Müellif her iki ibareyi de yan yana yazmış.

4. Yübüsetin giderür tab'-ı zāhid-i huşkūn
Çekerse cām-ı zücācı eger berā-yı 'ilāc
5. Sebīl-i Hāk'da seri hāk ü cānı kurbān it
Serāy-ı kurbā dilerseñ şühūdiyā minhāc

67

fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. 'Abd-i 'āşī Rabb-i A'clāsından ayrılmak ne güc
Bende-i muhtāce Mevlā'sından ayrılmak ne güc
2. Raḥmet-i Raḥmān umarken mazḥar-ı hirmān olup
Bu dil-i şeydā temennāsından ayrılmak ne güc
3. Pādişāha bende-i maḥcūb olan maḥrūmlar
Nūr-ı didārun tecellāsından ayrılmak ne güc
4. Vāşıl-ı cānān iken hicrān ile bī-cān olup
'Aşık-ı bī-dil tesellāsından ayrılmak ne güc
5. Hey ne müşkil 'āşık-ı bī-çāreye derd-i firāk
Dostlar Mecnūn'a Leylā'sından ayrılmak ne güc
6. Yā Ḥabībullah yanup nār-ı caḥīm-i fūrḳate
Cennet-i kūyūn temāşāsından ayrılmak ne güc
7. Rabb-i A'clā'nun şühūdī rüz-ı maḥşer ehl-i nār
Sāye-i 'arş-ı mu'allāsından ayrılmak ne güc

68

Mef'ulü fā'īlātü mef'ā'ilü fā'īlün

1. 'Arz eyle bāb-ı raḥmet-i Raḥmān'a ihtiyāc
Gösterme h^vān-ı ni'met-i sultāna ihtiyāc

66. S 112a, B 276a

(5a) Sebīl-i Hāk'da seri hāk ü/Seri bir yolda fidā eyle B

67. S 112a, -B

2. Mümkin midür ki olmaya mecmû-ı mümkinât
Her lahza feyz-i vâcib-i Yezdân'a ihtiyâc
3. Mür-ı za'îf-i 'âcizi gör kim bu za'fla
'Arz itmedi 'aṭâ-yı Süleymân'a ihtiyâc
4. Dil-i ṭıfla mu'allim olaldan edîb-i 'ışk
Kalmadı pend-i vâ'iz-i nâdâna ihtiyâc
5. 'Allâme-i zamâneolursun da iy fâķih
Lâ-büddür idesin der-i 'irfâna ihtiyâc
6. Didüm ṭapunda cânı fidâ eylesem n'ola
Çokdur kâpumda yok didi kurbâna ihtiyâc
7. Sultân-ı enbiyâ vü rûsul-i kuṭb-ı evliyâ
Her dem şühûdi rahmet-i Rahmân'a ihtiyâc

69

Fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün

1. 'Âşık-i bîmâra dil-dîdârından ayrılmak ne güc
'Andelîb-i zâra gül-zârından ayrılmak ne güc
2. Va'de-i vaşl itmiş iken ol nigâra bî-vefâ
Naķş idüp 'ahdini ikrârından ayrılmak ne güc
3. Zâhid-i bî-zevķi gör kim eylemez ikrâr-ı 'ışk
Münkir-i nâdâna inkârından ayrılmak ne güc
4. Tevbe-kâr olmak saña âsân görünür zâhidâ
Cürme mu'tâd olan işrârından ayrılmak ne güc
5. Firķat-i aḥbâba benzer var mıdur müskil belâ
İy şühûdî yâr dîdârından ayrılmak ne güc

68. -S, B 276a

69. -S, B 276b

Müstef'ılün müstef'ılün müstef'ılün müstef'ılün

1. Ğamdan şikāyet eyleme eş-şabrü miftāhü'l-ferec
Derd-i derūnūn söyleme eş-şabrü miftāhü'l-ferec (x)
2. Pend-i 'azīz-i hāzret-i pīr-i tarīkat iy püser
Budur ki kıl hāḫḫı ḫabūl itme 'inād ḫılma lec
3. Ta'ın eylerse 'āşıḫa rencide olma zāhide
Cānı gözi görmez anūn "leyse 'ale'l-a'mā harec" (xx)
4. Baht u sa'ādet ol bulur ki cihānda rāstı
Togrı olup miḡl-i elif çün ḫāf ü cīm olmaya gec
5. Şāl-ı fenā bir düş idüp ḡaṣl idem āb-ı çeşmle
Ol dem giyüp ihram-ı şevḫ itdüm şühūdī ḫaṣd-ı ḫac

Mefā'ılün fe'ılātün mefā'ılün fe'ılün

1. Rızā vü şabrıla def' olsa ḡayyık-ı şadr ü ḫarac
Gider şedā'id-i ḡam irişür o demde ferec
2. Tavāf-ı Ka'be-i taḫḫīke şabr u şükr ü rızā
Cenāb-ı Hāḫḫ'a tevekküldür menāsik-i ḫac
3. Vaḫār u ḫilm ü taḫammül nişān-ı 'ārifdür
Sefih ü cāhil ider ḫıffet ü 'inādla lec
4. Sülūk-i rāh-ı taṣavvuf dilerseñ iy sālīk
Rızā-yı faḫr ü fenā gibi yok saña menhec

70. -S,B 276b

(1b) (x) "Sabır kurtuluşun anahtarıdır.-Arapça"

(3b) (xx) "Āyet-İ feth sūresi:17. âyet/Nūr sūresi:61.âyet:
A'maya(köre) vebal (harec,darlık,günah) yok."

5. Sa'ādet-i dü-cihānı çün çün istiḳāmetdür
Sözünü özünü toḡrı eyle eyleme gec
6. Serāy-ı cāna dilerseñ Şühūdiyā medḥal
Tarīḳ-i nefis ü hevādan gerek saña mahrec

72

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Gel iy şeydā gönül Mecnūn-veş kayd-ı bedenden giç
Bürinüp buriyā tāt ü kabā vü pīrehenden giç
2. Türābile ḥacerdür ḥāḳıbet ferş ile bālīnūn
Libās-ı müste'ārı terk idüp fikr-i kefenden giç
3. Elūn çek kār u bār-ı 'ālem-i ḡaddār-ı fānīden
Fenāfillah olup ser vir bu yolda cān ü tenden giç
4. Er isēñ zāl-ı dehrūn ālına aldanma reng eyler
Saña naḳş u nigār ile dilā ol ḳaḥbe zenden giç
5. Mülk-i sīret olan merdümle ile yār olup her dem
'Avāmu'n-nāsa me'nūs olma vaḥşī Ehremen'den giç
6. Gül-i ḥandān-ı bāḡ-ı cennet-i 'adn olmaḡ istersen
Fenā gül-zārına meyl itme serv ile semenden giç
7. Ḡulām-ı ḳadd-i āzādı olup bir serv-i dil-cūnūn
Miḡāl-i āb-ı cū eglenmeyüp şahn-ı çemenden giç
8. Benüm cān ü 'azīzüm tābi'-i nefis-i denī olmasa
Saña dūşmendür ol zālīm ya andan giç ya benden giç
9. Nesīm-i cezbe-i cān-baḥş-i Raḥmānī bulam dirsen
Çeker ḳanın Şühūdī nūş idüp misk-i Hoten'den giç

71. -S, B 276b

72. -S, B 277a

Mefā'ılün fe'ılātün mefā'ılün fe'ılün

1. Cenāb-ı izzete minnet ki bāb-ı feyz ü fütūh
Uşāt-ı ümmet-i merhūma dem-be-dem meftūh
2. Hudā'nun iste dilā derdini dilerseñ eger
Devā-yı derd-i derün u şifā-yı illet-i rūh
3. Süvār-ı keşti-i deryā-yı şevk olup şeb ü rüz
Bükā vü nevhalār eyle mişāl-i Hazret-i Nūh
4. Dil-i iştıyāk ile nālān ü hūn-ı dīde-revān
Pür oldı dāğ-ı firāk ile sīne-i mecrūh
5. Yürek firāk ile pür-yāre şerha şerha ciger
Kitāb-ı şevke diler dil ki yaza taze şürūh
6. Gedā-yı hazret-i sultān-ı ışk olan fukarā
Libās-ı şāhī koyup geydiler palās u müsūh
7. Şühūdī şevk ile bī-dār olurdı dīde-i cān
Şunaydı cur'asını sākī-i şarāb-ı şabūh

Mef'ulü mefā'ılün mef'ulü mefā'ılün

1. İy derd ü gam-ı ışkuñ miftāh-ı fütūhu'r-rūh
Ummīd-i vişālündür dārū-yı dil-i mecrūh

73. S 112b, B. 277a

- (1a) feyz ü fütūh/feyz-i fütūh B
- (2a) Hudā'nun/H'anun B
- (3a) şeb ü rüz/şeb-i rüz B
- (5b) diler dil/dilerdün B
- (7a) olurdı/olup B

2. Takılmaya ruhsārın hāk-i der-i meyhāne
Ebvāb-ı fütūh olmaz erbāb-ı dile meftūh
3. Oldı kaṭerāt-ı mey rez -duṭerīnūn kanı
Şer' ile iḥrām oldı mānend-i dem-i mesfūh
4. Şerḥ-i gam-ı cışk itsem tā rüz-ı ḥaşr iy dil
Yüz binde biri anūn olmaya henüz meşrūh
5. Nūş ile çeker kanın her demde şühūdī-vār
Ola dil-i uşşāka iy yār gadā-yı rūh
6. Mezmūm olan ahlāk-ı maḥmūdeye tebdīl it
Dünyāda vü cūkbāda iy dil olasın memdūh
7. Tesbīh ile takdīs it ol Hālik-i yektāya
Kudsīler ile tā kim ḥaşr ide seni Sebbūh

75

Fā'ilatün fā'ilatün fā'ilatün fā'ilün

1. Cānumuz meyhāne-i cışk içre cerrār-ı kadeh
Rūşen eyler gönümüz gün gibi envār-ı kadeh
2. Hāk olur cāşık ümīd-i cur'a-i cān-baḥş ile
Devr ider ol dem ki bezm ehlini pür-kār-ı kadeh
3. Sūfiyā āyine-i dilden gubārı ref' idüp
Şu gibi şaf ol saṇa keşf ola esrār-ı kadeh
4. Oldı mir'āt-ı mücellā tā ki gül-i ruhsārūna
Aldı ḥumret-i al ile ruhsār-ı gülnār-ı kadeh

74. S 112b, B 277b

(1a) iy -B

(3a) Rez-i duhter kanıdur çün kim kaṭerāt-ı mey /B

(4a) Tā devr-i hoş her dem şerḥ-i gam-ı cışk itsem/B

(7) -S

5. Gonca gibi açılır dil gül gibi handān olur
‘Arz-ı dīdār itse bir dem lāle ruhsār-ı kaḍeh
6. Görmek ile rāḥ-ı rūḥ-efzā-yı cān bulur şafā
Gönlümi pür-nūr ider şevk ile dīdār-ı kaḍeh
7. Şerbet-i mey içelden görmedi şıḥḥat yüzün
Zāhidā oldu şühūdī haste bīmār-ı kaḍeh

76

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Keşret-i cürm ile teksīr itme feryād ü sırāḥ
Fazl-ı ḥaḳ vüs‘atdedür meydān-ı raḥmetdür ferāḥ
2. Māl ü cān ile kim olmaz bāḡ-ı ‘adne müştērī
Ḥaḳ ile bāzār iden bey‘inde bulmaz infisāḥ
3. Zāhidā ‘ışk āyetini kilik-i ḥaṭṭāt-ı ezel
Levh-i maḥfūz-ı dil-i ‘āşıkda kılmış intisāḥ
4. Bilmege vicdānla Ḥaḳḳ’ı idüp mi ‘rāc-ı ‘ışk
İy şühūdī cāna lā-büddür bedenden insilāḥ
5. Gūş-ı cān ile ḥiṭāb-ı Ḥālīk’i ıṣḡā idüp
Sem‘-i ikbāl ü kabūl ile tutar ‘ārif şimāḥ

75. S 112b, B 277b

(1a) Cānumuz meyhāne-i ‘ışk içre/Olmasun mı sâ’il-i meyhāne B

(1b) Rūşen eyler gönlümüz gün gibi/Pür-sürür eyler derün-ı
cān-ı B

(5a) gonca/gonçe B

(6b) gönlümi/dilleri B

* B nüshası beyt sıralanışı: 1, 3, 2, 4, 6, 5, 7 şeklindedir.

76. S 113a, B 278a

(1a) sırāḥ/sımāḥ B

(4a) Ḥaḳḳı/Ḥabbīn B

(5a) ḥiṭāb/kelām B

* B nüshası beyt sıralanışı: 1, 3, 4, 5, 2 şeklindedir.

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Şevk-i la'clün dürr-i eşküm eyledi iy yār sürh
Hün-ı dil yāķūt olup gözden akar her bār sürh
2. Görmeyelden dürr-i dendānuñla la'clīn leblerün
Yağdırur yāķut u mercānı gözüm iy yār sürh
3. Pīrehen berg-i semender gonca la'clīn dögmeler
Cāmesin gül gibi al etmiş geyüp dil-dāre sürh
4. Mest olup dil-ber 'izārı oldu berg-i erguvān
Oldı hacletden o dem rüy-ı gül-i gül-zār sürh
5. Hasret-i la'cl-i leb-i dil-dār ile kanlar yudup
İy şühūdī oldu eşk-i dīde-i hün-bār sürh

Mef'ūlü fā'īlātü mefā'īlü fā'īlün

1. Gül gibi açılıp bize ol şiv-kār-ı şüh
Açmaz dehānı gonca-veş ol gül-'izār-ı şüh
2. Dilden melāli def'ide lütf ile gül gibi
Gezdüm cihānı bulımadum böyle yār-i şüh
3. Ruhsār-ı alı üzre siyeh hālını gören
Dir görmedüm bunun gibi bir lāle-zār-ı şüh
4. Yer yer cemāli muşhafına benleri nuķat
Āyāt-i hüsn-i hūbī haķ-ı müşg-bār-ı şüh

77. S 113a, B278b

(3b) gül gibi B nüshasında yok (eksik).

* 3 ve 4. beytler B nüshasında yer değiştirmiş.

5. Dil-dār-ı ʿiṣve-ger gül-i ter serv-i sīm-ber
Sensin şalın çemende yürü iy nigār-ı şūh
6. Būlbūl nevā-yı şîr ki gül gibi gūş olur
Yokdur Şühūdiyā saña benzer hezār-ı şūh

79

Fe ʿilātūn fe ʿilātūn fe ʿilātūn fe ʿilūn

1. Oldı emmāre musallaṭ dil-i bīmāre meded
Ejdehādur elūm irmez benūm ol māre meded (x)
2. Leşker-i nefis ü hevā ṭoldı gönül kişverine
ʿArz-ı hāl eyleyelūm vāhid-i ʾahhāre meded
3. Nār-ı ʿiṣyānla cān hirmeni iy dil yandı
Yanalum yaqılalum İzed-i Ğaffāre meded
4. Kāfir-i nefis ile cān ile cihād itmek içün
İstiʿānet idelūm Kādir-i Cebbāre meded
5. Merdüm-i ʿākil isen ğāfil olma yek-laḥḫa
Meyl idüp virme gönül ʿālem-i ğaddāre meded
6. Çenber-i zūlfine aşılmağa cān atdı gönül
İrgürün ʿāşık-ı Manşūrı ser-i dāre meded
7. Zerre-i derdine cān virdi Şühūdī ʿışkun
Çāre yok bulmağa anı dil-i bī-çāre meded

78. S 113a, B 278a

(2a) Dilden melāl ü hüznüni def ʿide gül gibi //B

(2b) Gezdüm cihānı/ Bāğ-ı cihānda B

79. S 113a, -B

(x) 1. beyt 2. mısradā şair "elūm irmez benūm" yerine
"niçe karşı tūram" ibaresini koymuş.

Fe'īlātūn fe'īlātūn fe'īlātūn fe'īlūn
(Fā'īlātūn) (fa'īlūn)

1. Medd-i āh eyler iken bu dil-i bīmāre meded
Mededi kalmadı āh itmege bī-çāre meded
2. Şerer-i āhum ile yandı dil ü cān ü ciger
Arz idūn sūz-ı derūnum meded ol yāre meded
3. Ğam-ı hālūnle tutup lāle gibi tag etegin
Oldı pūr-dāg-ı siyeh sīne-i pūr-yāre meded
4. Zahm-i cān-baḥşı dirīg ideli yārūn tīgi
Oldı pūr-yāre bu ğamdan dil-i şad-pāre meded
5. Tīr-i müjgānına biñ cān ile kurbān olalı
Buldı pūr-yāre gönül zahmine tımāre meded
6. Āb-ı rūyūn sakın iy gonca-i ter şerm eyle
Hem-dem olma açılup gül gibi her hāre meded
7. Za'fī kuvvetde şühūdī bu dil-i bīmārun
Olmadın ırgūrūn anı der-i dil-dāre meded

Fe'īlātūn fe'īlātūn fe'īlātūn fe'īlūn

1. Ğam-ı ışkūnla olur cān-ı hazīnūm dil-şād
Olmasun benden olan bend-i belādan āzād

80. S 113b, B 278b.
(4a) yārūn tīgi/tīgūn şanma B
(5a) müjganına/müjganuna B

2. Görse āsār-ı cünūnūm ola Leylī Mecnūn
İde feryād ü figān āhum işitse Feryād
3. İy perī eyledi zülfün dili dīvāne-i ʿışk
Yiridür idine dīvānumı ʿuşşāk-ı evrād
4. Birisi pīr-i fenādur biri şeyhü'l-ʿuşşāk
Kanı Ferhād ile Mecnūn gibi kûṭbu'l-irşād
5. Mey-i nāb ile benüm hüzn ü melālüm artar
İy Şühüdī nice def ʿ ola gam-ı māder-zād

82

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1. Cenāb-ı feyz-i ilāhiden eyle istimdād
ʿAṭā-yı Rabb-i Kerīm'e ne lāzım istiʿdād
2. Vekīl-i kün fe-yekūn itse bendesin Mevlā
İder mi ʿārif-i vahdet bu emri istibʿād
3. Buyurdu nefsinı kim bildi oldu ʿārif-i Rab
Emīr-i kaşr-ı vilāyet-i imām-ı pāk-i nijād
4. Ten-i zaʿife vedīʿat virildi cān-ı garīb
Tereddūd itme revān eyle vakt-i istirdād
5. Kabūl-i feyze ne gam kâliyyetün yogısa
Degül mi dād-ı Hudā iy Şühüdī istiʿdād

83

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1. Halka-i zülfün dil-i divāneye taḫdı kemend
Virdi ʿışkun ziver boynuma zencir ü bend

81. S 113b, B 278b

(4a) pīr-i fenādur/fenādur pīr B

(5) İy Şühüdī mey ü benc oldu baña guşsa vü renc

Keyf ile nice gider söyle gam-ı māder-zād //B

82. S 114a, B 278b

(1a) Cenāb/Bihār B

2. Senden ayrılmaz dil ü cânım ayā rūḥ-ı revān
Birbirinden ayırup a'zāmı kılsun bend bend
3. Bende oldu sen güzeller pādīşāhına şeydā gönül
Kayd-ı 'ālemden bu gün āzādedür ol şeh-i levend
4. Dil gam-ı ışkūnla oldu 'āşık-ı sevdā-zede
Kayd u bend-i cān-ı miskīn oldu ol miskīn bend
5. Efser-i 'izzet ser-i uşşāka ḥāk-i na'lıdūr
El virürse özge rif'at buse-i semm-i semend
6. Pāyine hūbān-ı 'ālem eylesünler ser-fürū
Ser-firāz-ı bāğ-ı ḥüsn olmuştur ol serv-i bülend
7. Zāhid-i mu'zī ider nidā şühūdī ḥasteye
'Āşık-ı bī-çāredür neyler āna ol derd-mend

84

Fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ılün

1. Zāhid-i bī-dīn elinden yā ilāhī el-'ıyāz
Halvetinde cā'iz envā'-ı menāhī el-'ıyāz
2. Mülhidün nāmı muvaḥḥid binde bir şiddīk yok
Her mübāhī küfr ü fışk ile mübāhī el-'ıyāz
3. Oldı ḥalkūn sālīk-i rāh-ı dālālet ekserī
Halvet ü tenhā şerī'at şāh-rāhı el-'ıyāz
4. Defter-i 'ilm ü 'amel tayy oldu neşr oldu fesād
Toldı fışk u gaflet ü la'ib ü melāhī el-'ıyāz
5. Yā ilāhī gāfil ü 'āşī şühūdī kulunūn
N'ola ḥālī bī-nihāyetdür günānı el-'ıyāz

83. -S, B 279a

84. S 114a, B 279a

(4b) fışk u gaflet/ 'ālem-i gaflet B

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Derd-i ʿışk oldu ʿtabīb baña dermāndan lezīz
Cānı bu derd ile virmek rāḥat-ı cāndan lezīz
2. Niʿmet-i dünyā seg-i nefis-i ḥabīsün maṭlabı
ʿArif-i Yezdāne yokdur ḥ^vān-ı ʿirfāndan lezīz
3. Vahşet eyler ḥalk u ʿālemden enīsdür ʿuşşāk
Aşinā-yı Ḥaḳka olmaz üns-i Raḥmān'dan lezīz
4. Mest ü ḥayrān-ı ilāhī zevk-i zikrullah ile
Cān-ı ʿaşıḳ bulmadı tevḥīd-i Yezdān'dan lezīz
5. Derd-i ʿışḳun zerresinün cān u dil ḳurbānidur
Var mıdur āyā şühūdī şevk-i cānāndan lezīz

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Kerīmā sakla mekründen kerem sen şāha ḳalmışdur
Raḥīmā ʿabd-i ʿaşıyem işüm Allah'a ḳalmışdur
2. Umīdüm rīştesini mā-sivādan ḳaṭʿ idüp ḥālā
Recā-yı ʿafv ü gufrān ol yüce dergāha ḳalmışdur
3. Kebā'ir ehline iy dil şefāʿat vaʿde ḳılmışdur
Devāsuz derd ki dermān Ḥabībullah'a ḳalmışdur

85. S 114a, B 279a

- {1a} ʿışk oldu ʿtabīb baña/ʿışḳundur Hudāyā derde B
 {1b} canı/can B
 {3a} enīsdür ʿuşşāk/enīs-i derd-i ʿışk B
 {4a} Zevk-i zikrullahla mest ü ḥayrān-ı ilāhī /B

4. İder merd-i kerîmü's-şân olan ta'zîr-i bi'l-ihsân
Mürüvvet lütf u himmet c̣arîf-i billâh kalmışdur
5. Yanup nâr-ı nedâmetle şühüdî dil kebâb oldu
Benüm hâlüm harâb oldu işüm Allah'a kalmışdur

87

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1. Dilâ sırr-ı maḥabbet bâṭın-ı eşyâda sārîdür
Kazâ-yı c̣adl-i sultân-ı ezel her yirde c̣arîdür
2. Hudâ feyyâz-ı muṭlak feyzidür deryâ-yı bî-pâyân
Ser-â-ser kâ'inât ol baḥr-i ihsâna mecārîdür
3. Zılâl-i keşret olmaz nûr-ı şems-i vahdete hâ'il
Gönül mir'âtine muzlim iden gaflet gubārîdür
4. Niçün c̣ar eylemez lûbsinden âyâ zâhid-i sâlus
Pelâs-ı fakr ol İblîs'ün libâs-ı müste c̣arîdür
5. Aceb mi eşk-i hûn-efşânı bārân olsa her demde
Şühüdî dîde-i giryân-ı c̣aşık c̣ayn-ı c̣arîdür

88

Müstef'îlün müstef'îlün müstef'îlün müstef'îlün

1. Dergâh-ı sultân-ı fenâ dīvâneler dīvânıdur
Dīvân-ı c̣ışkûn her biri biñ c̣ân ile kurbânıdur

86. S 114a, B 280a

(1a) sakla mekründen/ c̣abd-i c̣aşıyem B

(1b) Rahîmâ c̣abd-i c̣aşıyem/giriftar-ı ma c̣aşıyem B

87. S 114b, B 279b

(1b) c̣adl-i sultân/hâkim-i hükm B

2. Mecbūr-ı hāḡ ins ü melek el-mülkü ve's-sultānū lek
Çevgān-ı taḡdīrūn felek ḡayrān ü ser-gerdānıdur
3. Bīn cān ile ṭālīb olup olup dil nice rāḡīb olmasun
Derd-i ilāhī cāşıḡun hem cānı hem cānānıdur
4. cAḡlı gidüp leyl ü nehār oldı Şühūdī bī-ḡarār
Hükm-i ḡazānūn bī-zebān ser-keşte vü ḡayrānıdur
5. Yā Rab senūdūr cādı ü dād yokdur ḡapūnda nā-murād
Ḳalb-i ḡazīnūm eyle şād genc-i ḡamūn vīrānıdur

89

Müfte cılūn mefā cılūn müfte cılūn mefā cılūn

1. ḡayret-i ḡayret-i Hudā tā ki derūn içindedür
Merdüm-i çeşm-i ehl-i dil çeşme-i hūn içindedür
2. Olsa şekāvet-i ezel iste sa cādet-i ebed
Ḳudret-i ḡādir-i Şamed kün fe-yekūn içindedür
3. Ḳudret-i şavlecānīnūn kūy-ı esīri nüh-felek
Hükm-i ḡazāsı cālem-i būḡalemūn içindedür
4. Zevḡ u şafā-yı ḡalb ile terk-i ser eyle cānı vir
Çün ser-i serverān-ı cışḡ hāk ile hūn içindedür
5. Şevḡ ile ḡıl Şühūdiyā şükr ü niyāz-ı bī-niyāz
Zerre-i nūr-ı cışḡ-ı pāk tā ki derūn içindedür
6. Keşf ile ref c olur ḡicāb-ı cışḡ ile iste fetḡ-i bāb
cAḡl-ı cāḡīm ile ḡakīm vehm ü zūnūn içindedür

88. S 114b, B 280b

(4b) hükm-i ḡazānūn bī-zebān/çevgān-ı cışḡun zerre-vār B
X B nüshası beyt sıralaması:1,3,4,5,2 şeklindedir.

89. S 114b, B 280b

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Belā-yı ıışķ-ı dilber kim kazā-yı āsūmānīdür
Āna dil-i mübtelā olmak belā-yı nā-gehānıdur
2. Sürür-ı dil şafā-yı cān ise yārūn dem-i vaşlı
Ġam-ı ıışķı belā-keş 'āşıkūn cān içre cānıdur
3. Yolūnda ölmege cān virmesün mi 'āşık-ı bī-dil
Helāk-i derd-i ıışķ olmak hayāt-ı cāvidānıdur
4. Ḥabībā firķatūnle irdi cānum ḥālet-i nez'a
Vişālūn cān bağışlarsa irişsün kim zamānıdur
5. Nigārā mäh-ı nevsin ān-ı ḥüsnūn olma mağrūrı
Bilürsin 'ālem-i fānīde anūn ḥükmi ānīdür
6. Işıgūnde seg-i kūyuñla bir dem kāse-līs olmak
Gedā-yı ıışķa resm-i saltānat devlet nişānıdur
7. Bu nazm-ı āb-dāruñ kimdür manzūm-ı reşk eyler
Şühūdī ṭab'ı mevzūnūn meger baḥr-i me'cānīdür

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Derd-i ıışķūn 'āşık-ı bī-çāreler dermānıdur
Nār-ı şevķūn ehl-i derd içinde cānlar cānıdur
2. Cān virüp derd almağa cānlar virür 'āşıklarūn
Zerre-i derd-i ilāhī cānlarūn cānānıdur

90. S 114b, B 281b

(2a) sürür/serv (yahlış) B

(5b) ḥükmi/ 'ömri B

* B nüshasında 5 ve 6. beytler yer değıştirmiştir.

3. Cām-ı ʿışkullah ile hayrān ü mest ol kim anuñ
Enbiyā vü evliyā ser-mest olan hayrānıdur
4. Cānı kurbān eyle ol maʿbūd-ı bī-hemtāya kim
On sekiz biñ ʿālem anuñ kulıdur kurbānıdur
5. Saʿyile olmaz kimesne mübtelā-yı derd-i ʿışk
Lütf-ı sultān-ı ezeldür Hālikuñ ihsānıdur
6. İy Şühüdī pādīşāh-ı ʿışka kul olan fakīr
Şāh-ı bī-ṭabl ü ʿālem iki cihān sultānıdur

92

Mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün

1. Sürūr u zevk ü şādīdūr gam u hüzn ü buña yegdür
Kabā-yı pādīşāhıdır murakkaʿı bir ʿabā yegdür
2. Sürūrı mātem ü gāmdur mezāk-ı sükkeri semdür
Şafādan ʿālem-i fānide ālām ü cefā yegdür
3. Senūn zevk-i naʿīm-i cennet ise maṭlabuñ zāhid
Dü-ʿālem lezzetinden miḥnet ü derd-i Hudā yegdür
4. Belānuñ çün eşeddi enbiyā vü evliyānuñdur
Şafā-yı dār-ı dünyādan belāya ibtilā yegdür
5. Fezā-yı cennetūn müşğ ü ʿabīr ü zaʿferānından
Meşām-ı cāna būy-ı ʿıtr hāk-i Kerbelā yegdar

91. S 115a, B 281a

(3b) Evliyā mestānesidür enbiyā hayrānıdur/B

(4a) maʿbūd/maʿşuk B

(5a) Saʿyile olmaz dil-i şeydā esīr-i derd-i ʿışk /B

(6a) İy Şühüdī pādīşāh-ı bende-i sultān-ı ʿışk olan gedā/B

6. Zemīn ü āsūmānı kılmadan t̄ā'at ile memlū
Cenāb-ı Kibriyā'dan şemme-i fazl u 'aṭā yegdūr
7. Bilüp aḥkām-ı taqdīri koyup fikr ile tedbīri
Kaḏā-yı kādīye'l-ḥācāte teslīm ü rızā yegdūr
8. Serīr-i saltanatda fahr iden mīr-i mu'azzāmdan
Seg-i geregin ile me'nūs olan ednā gedā yegdūr
9. Dil-i vīrār ile her dem harāb ābād-ı 'ālemde
Ġarīb ü nā-murād olmak saña iy mübtelā yegdūr
10. Şühūdī 'ālem-i fānīde sultān-ı mu'azzezden
Esīr-i pādīşeh-i 'ışk olan ehl-i fenā yegdūr

93

Fā'ılātün fe'ılātün fe'ılātün fe'ılün

1. 'Aşıkun s̄az-ı ciger-sūzı nevā-yı neydūr
Eli ayagı görür gözi ḥabāb-ı meydūr
2. 'Aceb olmaz meye meyl eylemese zāhid-ḥoşun
Lāşe-i bī-mezedūr zevkī 'adem-i lā-şeydūr
3. Ġam-ı cānānla cān olmayıcak zinde-i 'ışk
Ten-i bī-cān gibidūr mā-şadaḡa lā-ḡaydūr
4. Zāhidün virdi ridā ile şadā-yı hū hū
Nagmesi 'aşık-ı mestānelerün hey heydūr
5. Āb-ı ḡayvān ile fi'l-ḡāl irişüp ḡāzır olur
Pīr-i ḡummār meger ḡızır-ı Mesīḡa peydūr

92. S115a, B 280b

- (1) misrâların yeri değişik B
- (1a) şadīdūr gam/şadīden bāna B
- (1b) Kaba-yı serviden bendeye şāl ü 'abā yegdūr/B
- (5a) za'feranından/za'feranından B
- (8b) geregin/miskīn B
- (10a) mu'azzezde/mu'azzezdir B

6. Dāg yak sīnēne şevk ile şafā ister isēn
Şūfiyā āhiri zīrā ki devānūn keydür
7. Beñzemez pīrehen-i sūrh-i nigāra lāle
Āl-i vālāyı gerekse ānā kat kat geydür
8. Tarz-ı va'zında Şühūdī'ye okurlar tahsīn
Ders-i ışkı daḥi a'lā dir iken hūb eydür

94

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Baña cām-ı fenā kim sāki-i ışkūn içürmişdir
Bir idüp vaşl u hicrānı dü-ālemden giçürmişdür
2. Gamun devr-i firākūnda yiter eglence uşşāka
Vişālūn rüzgārını gönül görmüş giçürmişdür
3. Serāy-ı dilde sultān-ı gam-ı ışkūn nüzul itsün
Metā' u rahtını aḳl ol vilāyetden göçürmişdür
4. Gül evrākın perīşān eyleyüp bād-ı şabā iy dil
Hezārān bülbul-i şūrīdenün cānın uçurmuşdur
5. Şühūdī talbinür mürğ-ı revān uçmak diler dil-ber
Dili delmiş hadeng-i gamzesin cāna giçürmişdür

95

Fā'īlātün mefā'īlün fe'īlün

1. Gam-ı dil-ber ki yār-i şādıkdur
Āşıkā mūnis-i muvāfıkdur

93. S 115b, B 282a

94. S 115b, B 282b

2. Huy-ı zühhāde tutmadı cūşşāk
Tab-ı insān egerçi sārīkdur
3. Bir içim şerbet ile pīr-i muğan
Cān dirildür tabīb-i hāzīkdur
4. Tā'ib-i şādık olmayan kāzib
Bende-i nefis ü abd-i ābīkdur
5. Pādīşāhum şühūdī-i bī-dil
Cān u dilden esīr ü āşīkdur

96

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Dem-i vaşlında dil-dāruñ sürür-ı zevk u cālem var
Gam-ı hicrān ile kan ağlamakda özge bir dem var
2. Gubār-ı haṭṭuñ esrārında cānā cākl-ı kül hayrān
Sevād-ı çīn-i zülfünde hezārān rāz-ı mübhem var
3. Dem-i naḥnū nefaḥnādūr ḥayāt-ı rūḥ-ı insānı
Ḥaḳīkat-ı ādem-i ma'nī odur kim anda bu dem var
4. Taḳup zencīr-i teshīre dili taḳdīr-i Yezdān'ı
Yed-i ḳudret yider anı benüm bu arada nem var
5. Görinmez ḳalb-i maḥzūnumda ḡamdan özge bir hem-dem
Görinür çeşm-i giryānumda ḡāhī dem ḡehī nem var
6. Görenler lālezār-ı dāḡumı gülşen şanur gönlüm
Anı bilmez ki ṭaḡlarca derūn-ı sīnede ḡam var
7. Sürür-ı serv-i dehrūn cūnūn-ı ḥayretindendür
Bu miḥnet-ḥānede şanma dil-i mesrūr u ḥurrem var
8. Ne gülşen-i külhan-ı ḡam cāy-ı mātem sicn-i miḥnetdür
Şühūdī cālem-i fānīde kim dir zevk u cālem var

95. S 115b, B 282b

96. S 116a, B 283a

(7) -S

* B nüshasında beyt sırası:1,7,2,3,4,5,6,8 şeklindedir.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Dil-i bī-çāre mahzūn ü garīb ü derd-mendüñdür
Cünün-ı ıışkla hayrān ü zār u müstemendüñdür
2. Dil-i mecnūnıdur bend-i belāda bend iden bī-ķayd
Bilindi iy şacı sünbül senün miskīn kemendüñdür
3. Każā-y-ıla kader zencīri giçdi boynuña iy dil
Halāş olmak ne mümkündür kadīmī ķayd ü bendüñdür
4. Degüldür şubh-dem hānde ufukda görinen sende
Bize iy dehr-i mekkāre senün ol rīş-i hāndeñdür
5. Murādı zerre-i hāk-i derün olmakdan iy dilber
Şühūdī pāy-mālün buse-i süm-i semendüñdür

Mef'ulü fā'īlātü mefā'īlū fā'īlün

1. Nār-ı firāk-ı yār ile her dil ki dāğı var
Bāğ-ı cihānda lāle vü gülden ferāğı var
2. La'lin piyāle aldı ele lāle şubh-dem
Destinde nergisün dahi zerrīn ayāğı var
3. Bülbul-i mül-i güli seheri şöyle içdi kim
Mest oldu jālenün arakından ferāğı var
4. Esrār-ı ıışkı söyleme iy andelīb-i mest
Şāyed ki fāş ola gül açılmış kulāğı var

97. S 116a, B 283a

(1a) Dil-i bī-çāre mahzūn ü /Dil-i bī-çāremüz cānā B
(1b) hayrān/hayrān B (yanlış istinsah edilmiş)

5. Mey medhine Şühūdī iken mā'il olma kim
Bir kaṭresine şerḥ-i şerīfün yasāğı var

99

Fā'ilatün fā'ilatün fā'ilatün fā'ilün

1. Gerden-i şīr-i felek zencīr-i taḳdīrūndür
Birini ejderhā-yı carşun bend-i teshīrūndür
2. Gerden-i gerdün-ı gerdān ibtilā-yı üns ü cān
İy şehin-şāh-ı müdebbir emr ü tedbīrūndedür
3. Vaḫūnla rahmet-i taht umarsun vā'izā
Ḥazret-i Kur'an ādāb ile tefsīrūndedür
4. Ayn-ı enfüsdür baḫā her görinen āfākda
Var ise şeyh-i ḥaṭā rū'yā-yı baḳīrūndedür
5. Yā ilāhī nūr-ı imān ile şerḥ it şadrimuz
Āfitāb-ı feyzün ile ḳalb-i tenvīrūndedür
6. Ser-nüvişti ḳullarun iy pādīşāh-ı bī-niyāz
Kilk-i taḳdīrūnle cebīn'üzre taḫrīrūndedür
7. İy Şühūdī izzet-i dāreyn ü ikrām-ı Hudā
Her fakīr-i lüṭfla taḫīm ü tevḳīrūndedür

100

Fā'ilatün fe'ilatün fe'ilatün fe'ilün

1. Derdle levḫ ü ḳalem ālem-i bālā iniler
Çerḫ urup çerḫ-i felek carş-ı mu'allā iniler

98. S 116a, B 282b

(3a) Būlbūl şu denlü içdi sihr-i gül şarābını/B

(4a) söyleme_iy/açma ya B

(4b) şayed/cā'iz B

99. -S, B 279b

2. Miskīnler yüzini yire urup şahrālar
Cūş idüp yidi deñiz derdile deryā iniler
3. Yalınuz ben degülem derd ile nālānuñ olan
Āşık-ı zāruñ olup cümle eşyā iniler
4. Cān girībānını çāk eyledi ıışķuñla Mesīh
Şevķ-i dīdāruñ ile Hāzret-i Mūsā iniler
5. Cān virüp derdün ile iki cihānuñ fahri
Kānlu yaş aķıdup iy yüce Mevlā iniler
6. Bād-ı şevķünle girüp rakşa ser-ā-ser eşcār
Mest ü hayrānuñ olup serv-i dil-ārā iniler
7. Ağlayup derdile āh itse Şühūdī demidür
Şevķle zāri kılup Āşık-ı şeydā iniler

101

Fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ılün

1. Bende-i sultān-ı ıışķ ol şāh-ı merdānlık budur
Ejder nefsi helāk it şīr-i Yezdān'lık budur
2. Hāķ murādın idinüp her lahza akşā-yı murād
Giç murādından mürīd-i bende fermānlık budur
3. Būy-ı ıirfān ānlayup nefsünde görme kendüni
Dime bildüm ānladum cehl ile nādānlık budur
4. Bulmağa cem'ıyyet-i hātır taķıt efkārūnı
Şuĝl-i dünyādan elün çek dil-i perīşānlık budur
5. Mü'min-i kāmıl kazā-yı Hāķķ'a itmez ıtirāz
Ehl-i teslīm ü rızā ol kim müsāimānlık budur

6. Hatim-i cānı Şühüdî dīv-i neſsünden alup
Āşaf-ı kalbi vezîr iden Süleymān'lık budur
7. Derd-i çışk-ı yār ile nālān ü giryān ol yūri
Āşık-ı tābi çi fermān-ı Hāk ol insānlık budur

102

Fā^ˆçilātün mefā^ˆçilün fe^ˆçilün
 (Fe^ˆçilātün) (fa^ˆçlün)

1. Şive ol nāzenīne kalmışdur
 Dil niyāz ü ānīne kalmışdur
2. Mücrimün zahm-i cānına merhem
 Erhamü'r-Rāhīmün'le kalmışdur
3. çafv ü gufrān ü fazl-ı vücūd-ı kerem
 Ekremü'l-Ekremīn'e kalmışdur
4. Lütſf-ı şāmil şefā^ˆçat-i çazmī
 Seyyidü'l-Mürselīn'e kalmışdur
5. Dil-i çuşşāka çışk u meşk itmek
 Turra-i canberīne kalmışdur
6. İy Şühüdî esīr-i derd-i firāk
 Ben za^ˆçif kemīne kalmışdur
7. Feth-i bāb-ı çaṭā gedālarına
 Der-i çizzet kimine kalmışdur

103

Mefā^ˆçilün mefā^ˆçilün mefā^ˆçilün mefā^ˆçilün

1. Bilür sırr-ı dehānūn var ise çālemde nādirdür
 Mezākı olmayan bilmez bu çilmi zevke dā'irdür

2. Gözine zerre göstermez çeh-i Bâbil'de Hārūt'ı
Nigāruñ fenn-i sihr içinde çeşmi şöyle mähirdür
3. Özin İblīs-veş görmekten olmaz bir nazar hālī
Maḳām-ı şeyh-i mu'cib tā ki bālā-yı menābirdür
4. Dilā bir zerreye cāyn-i ḥaḳāretle nazar kılma
Zuhūr-i mihr-i feyzullaha çün eşyā müzāhirdür
5. Cüdā ḥāk-i cenābuñdan degüldür çehre-i cānum
Ten ü zār u nizārum şüretā ḥidmetde kâşırdur
6. Bu mātem-hānede üç gün müsāfırsın dem-i rıḥlet
Yirün zır ü zemīn ü menzilün āḥir meḳābirdür
7. Şühūdī bī-vücūda vā'ıḳ-ı şehri tıbār itmez
Azīzün ol daḥi ḥālince bil irşāda kādirdür

104

Fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ılün

1. Nārven-i cān u cihān bir cāḳıl-i fer-zānedür
Ḳays-ı Mecnūndur diyen aḥmak caceb dīvānedür
2. Zerrece yokdur derūnumda ḡam-ı cān u cihān
Deng ü ḥayrān eyleyen cānum ḡam-ı cānānedür
3. Cur cā-i cān-baḥşine cānlar virüp cām-ı meyün
Def cā-i ḡam kılmag-çün dil rüz (u) şeb mestānedür
4. Derd-i yāri nazm idüp tertīb-i dīvān eyledüm
Saḥadur şanma sözüm zāhid benüm yārānedür
5. Olmuş iken kād u ḥar gibi esīr-i ḥ^vāb u ḥūr
Āşinālık isteyen Ḥaḳ'dan caceb bī-gānedür
6. Düşürüp elden ayāḡı bir dem ayık olmadı
Mey-i pür-mest oldu Şühūdī sākin-i mey-hānedür

Fā'īlātūn mefā'īlūn fe'īlūn

1. Bezm-i devrānda şafā neyler
Pīre-zen kâhpede vefā neyler
2. Sürinürse yanunca iy servüm
Sāye-veş 'aşıkūn saña neyler
3. Cān virürdi sürürla dil-i zār
Dise dil-ber o mübtelā neyler
4. Tīg-i cellād-ı firķat-i cānān
Cān-ı men göresin saña neyler
5. Korku virme baña rakībūn eyle
Bilür ol it beni baña neyler
6. Var iken sende nāle-i dil-süz
Bezme neyler kilāb-ı dilā neyler
7. Nazm-ı dil-süzünā olan dem-sāz
Özge şi'ri şühūdiyā neyler

Mefā'īlūn mefā'īlūn mefā'īlūn mefā'īlūn

1. Firāk-ı hadd-i gül-günūnla eşk-i lāle-günüm var
Ser-i zülfūn ucından serde sevdā-yı cünūnum var
2. Taḥammül itmege bār-ı firāk-ı tāķatüm yokdur
Dil-i mecrūḥ-ı pür-hūnam ten-i zār ü zebūnum var
3. Dirīgā görmedüm necm-i sa'ādetden eşer hergīz
Ne özge ṭālī-i menḥūs u baht-ı ser-nigūnum var

4. Raķibā rūz-ı rūşen-i yārla bāzı idersün sen
Hayāl-i zıll-i zülf ile benüm her şeb oyunum var
5. Felekler gibi çerh urur derün-ı sīnede cānum
Zemīn-āsā görünür gerçi devrüm yok sükūnum var
6. Tabīb-i cisme söyleñ nabzuma el urmasun zīrā
Marīz-i ıışķı cānānem benüm derd-i derūnum var
7. Şühūdī şeyh-i şehrūn dāmenin tutmaķdan el çekdüm
Mürīd-i pīr-i ıışķam özge şeyh-ireh-nümūnum var

107

Fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ılün

1. Zülf-i zencīrin görüp ıaķl u ķarār elden gider
Cān u dil mecnūn olur nāmus u ıār elden gider
2. Şāne el uzatmaķ istermiş mu'anber zülfüne
Gālibā bu fikrle dilden ķarār elden gider
3. Lā-beķā gūlzār içün zārīlīg itme iy hezār
Devr-i gül ber-bād olur faşl-ı bahār elden gider
4. ıĀķıbet cism-i za'ıfe cānūn eyler el-vedā
Naķd-i ıömrün yog olur ol demde var elden gider
5. İhtiyār ile ķul ol ma'bud-ı bī-hemtāya kim
Bir gün olur ızķırārı ihtiyār elden gider
6. Kesb-i ıirfān it gücün yetdükce ķudret var iken
Furşatı fevt itme bir gün iķtidār elden gider
7. ıĀķıl olan bildi ıömr-i nāzenīnün kıymetin
Vaķtini zāyi ı giçürür vü kār elden gider
8. İy şühūdī sözleründe sūz u ķālet var senün
Saņa kim dir defter-i eş'ārı var elden gider

106. -S, B 283b

107. -S, B 283b

Fā'cilātün fā'cilātün fā'cilātün fā'cilün

1. İy dil-i şeydā haber vir bu perīşānlık nedür
Bī-ķarār itdün beni āyā bu hayrānlık nedür
2. Nice bir mer'āda har-vārī gezersin serseri
Kesb-i 'irfān eyle iy gāfil bu nādānlık nedür
3. H^vāb-ı hūr-ı mahşūle 'ömrün hāşılın hārş-ı tāmāc
Ādemi zād isen insān ol bu hayvānlık nedür
4. Hākķ'a ķul olmaķdur aķşā-yı kerāmet-i zāhidün
Pīse fesi zerk u riyā bilmez müslümānlık nedür
5. İy 'aceb bilsem nedendür 'acebün iy mest-i gurūr
Benlügi terk eyle insān ol bu şeytānlık nedür
6. Varını kim kılmadı Hāk 'ışkına īsār-ı halk
Nef'i yok hayvāna beñzer bilmez insānlık nedür
7. İy şühūdī cān u dilden bende-i sultān-ı 'ışk
Olmayan bilmez cihān içinde sultānlık nedür

Fe'cilātün fe'cilātün fe'cilātün fe'cilün

1. Gül gibi cām ile ol gonca-dehen bülbul olur
Ruħ-ı gül-nārı o dem tāze açılmış gül olur
2. Mey şafāsından olur 'arız-ı berg-i gül-i ter
'Arak-ı jāle femi sāgar u la'ı-i mül olur
3. Lāle-veş sāgar-ı humrā mey-i āl ele
Lebi goncaya dil-i bülbul daħi zībā gül olur

4. Ruḥı gül-nārını ol lāle ʿizārūn göricek
Āteş-i reşkle yanup gül-i ahmer kül olur
5. Habeş-i hāl-i siyāh ile haṭṭ-ı reyḥānın
Göricek sünbül-i sevdā-zede Hindī kıl olur
6. İy Şühūdī ruḥ-ı dil-berde gören zülfini dir
Gül-i ter üzre döşenmiş ne güzel sünbül olur

110

Mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün

1. Ne gül-geşt-i çemen özler ne seyr-i şah-ı bāğ ister
Dil-i mecrūhumuz nār-ı gamūndan tāze dāğ ister
2. Ne cāh u manşib ü dünyā ne ʿizz ü rifʿat-i ʿukbā
Dil-i şeydā iki ʿālemde tecrīd ü ferāğ ister
3. Tenezzül itme iy şeh-bāz-ı kudsī şayd-ı dünyāya
Bilürsin lāşe-i murdārı zāğ ile kelāğ ister
4. Gönül kim vādī-i hayretde mecnūn'undur iy Leylā
Görüp zencīr-i zulfūn tutdı boynın bend ü bāğ ister
5. Sürüp yüz vech ile yüz hānḳāh-ı pīr-i ʿuşşāke
Şühūdī yanmağ için tekye-i dilde çerāğ ister

111

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1. Yoğ imiş ʿālem-i fānīde sebāt ile karar
Bulmadum terk-i diyār itmek ile cāy-ı firār

109. -S,B 284a

110. -S,B 284a

2. Gönçe bir dem ağız açmaz gül-i ter güş itmez
Hār-ı miḥnetde hezār āh ile zār itse hezār
3. Bend-i fakīr-i ilāhiden giriftār ü esīr
Bend ü şāh-ı gedā dār-ı kazāda ber-dār
4. Rāzı-yı ḥükm-i kazā ol dime bir dem lime lā
Diler isen olasin abd-i Hudā leyl ü nehār
5. Haḳ murādin idinüp cānla aḳzā-yı murād
Nā-murādem diyü gam çekme Şühūdī zinhār
6. Zerre dil-i kem-ter olup ḥākle yek-sān ola gör
Yirimüz zir ü zemīn olsa gerek āḥir kār

112

Fe cīlātün fe cīlātün fe cīlātün fe cīlün
(Fā cīlātün) (fa cīlün)

1. Cān virür derd ü gam ıṣṣā dil-i zār henüz
Dilemez derdine timār o bīmār henüz
2. Resen-i tırrasını görelī dil cānbāzı
Cān atar olmağa berdār-ı seridār henüz
3. Üşdi etrāfına çün mūr u mekes leşker-i ḥaṭ
Şīr-i şīrīn aḳıdur la cīl-i şeker-bār henüz
4. İy şanem carz-ı cemāl eyle seversen Şamed'i
Furḳatün eylemedin cānumuza kār henüz
5. Cehdüm öldürmek idi tīg-i cihād ile dirīg
Mār-ı emmāre dilā olmadı bīmār henüz
6. Hālet-i nezā düşüp ḥasret-i meyden zāhid
Der-i meyḥāneye düşmekden ider car henüz

7. Ğam-ı cānān ile cōmr oldu ūhūdī āhir
Bulmadum cānuma bir mahrem-i esrār henüz

113

Fe cīlātün fe cīlātün fe cīlātün fe cīlün

1. Cān atar āteş-i cıūka dil-i dīvāne henüz
Şem-i ruhsārūna yüz vech ile pervāne henüz
2. Dāğ-ı pūr-hūn ile zeyn oldu açup şerhaları
Lāleler mātem ider ūh-ı ūhīdāne henüz
3. Yāreler ağız açup derd-i derūnum söyler
Anı tefhīme mecāl olmadı yārāne henüz
4. Pīr-i cıūka özüni itmedi bir dem teslīm
Zāhid-i mūnkiri gör gelmedi īmāne henüz
5. Rāh-ı cilm içre ūhūdī özüni hāk itdi
Lāyık olmadı dem-i ūhbet-i cīrfāne henüz
6. Yeniden tevbe iderdüm ğazel ü ūre velī
Dil-i dīvāne kımaz meylini dīvāne henüz

114

Fe cīlātün fe cīlātün fe cīlātün fe cīlün
(Fā cīlātün) (fa cīlün)

1. Leb-i ūrīni gibi la cīl-i ūker-bār olmaz
Dirisem kıand-i mūkerrer āna tekrār olmaz

-
112. S 116b, B 286a
(1b) timār/timarı B
(5a) dirig/anı B
* B nüshası beyt sıralanışı: 1, 2, 3, 5, 6, 4, 7 şeklindedir.
113. S 116b, B 286b
(6a) tevbe iderdüm/tā'ib olurum B

2. Būse-cā eyledüm ol gonca-dehen açmadı fem
Yokdan iy yār sükūt it ikrār olmaz
3. Dürr ü yākut aqıdur dīde lebün görmeyeli
Baħr-i laclünle anuñ gibi güher-bār olmaz
4. Azıdup dīv-i rakıbi idemez ādemlik
Ol perī cāşık-ı dīvānesine yār olmaz
5. Işıgünde yiridür olmasa bir dem mehcūr
Yār olur cāşık-ı bī-çāre saña bār olmaz
6. Kaħrını mihr ü cefāsını vefā bil iy dil
Saña ol yār-i cefākār vefādār olmaz
7. Şekerdür kalemün elde şühüdī güyā
Bī-vaşfında anuñ gibi şeker-bār olmaz

115

Mefācilün feclātün mefācilün feclün

1. Ümīd-i cāfv ile dergāh-ı Haqq'a eyle niyāz
Kerīm efendidür ol kār-sāz-ı bende-nüvāz
2. Dilersün eyleye cāyn-i cināyet ile naẓar
Niyāz-ı Rabb-i Raħīm it dilā bi-süz u gedā
3. Olurdu mūnis-i hem-dem ādem sūcūd idüp Iblīs
Olaydı sīne-i perrānı cāna maħrem-i rāz
4. Cenāh-ı şevk ile şeh-bāz-ı rūh-ı insānı
Firaz-ı künģer-i cārşa eyledi pervāz
5. Şühüdī terk-i vücūd eyle vuşlat ister isen
İrüşdi güş-ı dil-i bāyezīde bu āvāz

114. S 116b,-B

115. -S, B 286a

116

Mef'ulü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Çokdur günāhumuz dile gelmez fesādumuz
Şükr-i Hudā ki pākdürür i'tikādumuz
2. Kesb eyledün cerā'imi bī-ḥadd ü bī-ḥisāb
"....." aẓīm ḥazretedür i'timādumuz (x)
3. Ma'ḳūle rāzıyuz iderüz Haḳ sözi ḳabūl
Pend ü naṣīḥat idene yokdur inādumuz
4. Vā-ḥasretā ki ḡafletle nefis-i zālime
Haḳ'dan ziyāde ṭā'atümüz inkıyādumuz
5. Söz bir gerek şühūdī budur dem-be-dem sözüm
İşk-ı Hudā'dur iki cihānda murādumuz

117

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Görmeyelden nergis-i hūn-rīz-i cānānum henüz
Çeşme-sār-ı hūn-i dildür çeşm-i giryānum henüz
2. Dilberā tāb-ı teb-i hecrünle cān-ber-leb benüm
Bir nefes ḳaldı kesülmez āh ü eḡānum henüz
3. Düşde gördüm ṣalınur ḳarşumda ol serv-i sehī
Şāh u berg-i gül gibi direr dil ü cānum henüz
4. La'ı-i nābūn cāmle leb-ber-leb oldı bir nefes
Reşk idüp yanar dil-i maḥrūr-ı sūzānum henüz
5. Duḥter-i rez ḳanın iḡer ḳanımı içmez diyü
Hūn olup dil ḳaynar ol demden berü ḳanum henüz

116. -S, B 286a
(2b) kelime nüshada karalanmıştır.

6. Baş açuḡ dīvānesiyem boynuma bend eylemez
Kākūli zencīrini ol zūlfi reyḡānum henüz
7. Ka'be-i kūyūnda ḡurbān olmaḡa fermān diler
Cān virür ḡuldur Şühūdī saḡa sultānum henüz

118

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Cihāna nefis-i reh-zen gibi cāzū ḡaḡpe-zen gelmez
Gelenler geldi inşāfa aḡa ḡayret neden gelmez
2. Harāb- ābād-ı 'ālem bir güzer-ḡāh-ı fenādur kim
Gelen gitmektedir her dem 'aceb bu kim giden gelmez
3. Geçüp bāḡ-ı cihānūn sebze-zār u cūy-bārundan
Dil-i maḡzūna fikr-i şoḡbet-i şaḡn-ı çemen gelmez
4. Ziyānūn var ne işşı naḡd-i 'ömr-i nāzenīnünde
ḡayātūn 'izzetin bil gidicek cān iy beden gelmez
5. Ağardı ḡüznlē ḡan ağlamaḡdan dīde-i Ya'ḡūb
Dirīḡā bir nefes ol Yūsuf-ı gül-pīrehen gelmez
6. Yürir ebdāl-ı 'ıḡḡūn sīne-çāk ü müflis ü 'uryān
Ne ḡayd-ı pīrehen-i cān aḡa fikr-i kefen gelmez
7. Şühūdī keşret-i cürm ile nevmīd-i Kerem olma
Simāḡ-ı raḡmet-i Raḡmān'a çün nevmīd olan gelmez

119

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Umaruz ḡaḡ'dan rızāullah ola pādaşumuz
Boynı baḡlu bendesi a'cyānumuz evbāşumuz

117. -S, B 286b

118. -S, B 287a

2. Miḥnet ü derd ü belā fakr u fenā renc ü 'ınā
Her biri rāh-ı maḥabbetde yādār-ı yoldaşumuz
3. Gözleyüp naḡş-ı niḡārı 'ayn-ı 'ıṣṡ-ı pākile
Şun'ı mir'ātinde seyrān eylerüz naḡḡāşumuz
4. Eşḡ-i ḥünini dürr ü yāḡūt-ı sürḥün 'aynıdur
Çeşme-i 'ıṣṡ olduğıyçün çeşm-i güher yaşumuz
5. Taş işiginde ḡabībā baş urup ḡāk olmayan
Bir ḡadem olmaz reh-i 'ıṣṡuḡda ayakdaşumuz
6. Şevḡ-i ruḡsāruḡla yandı nār-ı 'ıṣṡa cism ü cān
Nūr-ı maḡz oldu bi-ḡamdillāh içümüz taşumuz
7. Nūr-ı Aḡmed ḡürmeti yā Rab şühūdī mücrimi
Nāra yandırma Muḡammed'dür bezm-i adaşumuz

120

Fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ılün

1. 'Āşık-ı nālān ider derd ile feryād-ı ceres
Ehl-i derdün sāz-ı dil-süzıdur āvāz-ı mekes
2. 'Āşık-ı bī-dil ider şevḡ ile āḡāz-ı semā'
Girse bir dem ḡuşına āvāze-i na'ı-i feres
3. Nālem ile pūr-şadā oldu zemīn ü āsümān
Ḥiç-kes ben mübtelāya olmadı feryād-res
4. Bulmadum ḡamdan rehā yek-dem bu miḡnet-ḡānede
Olmadum āsüde bu dāru'l-belāda bir nefes

5. Mürğ-i cānı cism-i hāki habs idüp derdā dirīg
Bülbül-i ʿarş-ı āşiyān oldı giriftār-ı kafes
6. Şemme-i ʿışk-ı ilāhī iy gönül olmaz naşīb
Dilde gül-zār-ı fenāya var iken bûy-ı heves
7. Şevk-i dīdārunla sultānum Şühūdī-i bendeñe
Cānı virmekdür cenāb-ı ʿizzetünde mültemes

121

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1. Kāse-i ser pür-hevā sīnem tolu dāğ-ı heves
Olmadum hālī hevāyile hevesden bir nefes
2. İnledür ben bī-dili āvāz-ı kūsī'r-raḥīl
Agladur ben ʿāşık-ı nālānı feryād-ı ceres
3. Arzū-yı nefis ile ʿömr-i nefīs oldı tebāh
Dürr-i yektā güher-i nā-yāb iken her bir nefes
4. Gül gibi hāmūş olandur gonca-veş handān olan
Bülbül ü tūtī olur nuṭṭ ile maḥbūs-ı kafes
5. ʿİşk u meşk itdün nesīm-i zülf-i ʿanber-sā ile
Pür-hevāsın tırma bir dem iy şabā şevk ile es
6. Evvel āhiri iy püser budur saña pend-i peder
Tālib-i ʿirfān isen Allah bes bākī heves
7. Yā Habībullah Şühūdī şemʿüne pervānedür
İy cemālün nūrı hursīd-i ezelden muktebes

120. S 116b, B 287b
(7b) ʿizzetünde/hazretünde B

121. S 117a, B 287b
(2b) nālānı/nālān B
(4b) bülbül ü tūtī/bülbül tūtī B
(7) İy. Şühudi Hak-Te ʿala Hazretin takdīs ider
Zag u bülbül har u gül simürg-ı şeh-baz-ı mekes//B

Fā'ilatün fā'ilatün fā'ilatün fā'ilün

1. Cām-ı ıışķun cur'ası kim kaçresı deryāyımış
Şemme-i keyfī anuñ cān-baḥş ü rûḥ-efzāyımış
2. Nār-ı ıışķ ol nûr-ı ḳudsîdür kim anuñ zerresi
Rûşenā-yı baḥş ḥursîd-i cihān-ārāyımış
3. İki âlemden şığer cān ile serden el şeker
Nā-murād olmaḳ murād-ı âşık-ı şeydāyımış
4. Âḳl-ı kül zencîr-i ıışķun bendinün mecnûnıdur
Ben de anı şimdi bildüm bü'l-ı aceb sevdāyımış
5. Zāhirā mecnûn-ı şeydā Leylî'nün dīvānesi
Ma'nîde zencîri anuñ cezbe-i Mevlā'yımış
6. Yā sebū yā ḥışt olur āḫir ser-i ser-dār-ı dehr
Tutalum Cemşîd ü yā İskender ü Dārā'yımış
7. İy Şühüdî şāhid-i ıışķı nice medḥ eyleyem
Mişli yok cānān imiş dildār-ı bî-hemtāyımış

Fā'ilatün fā'ilatün fā'ilatün fā'ilün

1. Kaçre-i cummān-ı istignā-yı Ḥaḳ deryāyımış
Zerre-i feyz-i Hudā mihr-i cihān-ārāyımış
2. Rûḥ-ı ḳudsî yek-nefesde eyleyen ḥayrān u mest
Şemme-i cān-baḥş-i bûy-ı zülf-i canber-sāyımış

3. Olmayan mecnūn-ı ʿışkūn ıy perī dīvānedür
Serde sevdā-yı ser-i zūlfūn ʿaceb sevdāyimiş
4. Şūr-ı şevk-i ʿāşık-ı şeydādan āgāh olmayup
Münkir-i ʿışk olan aḥmak zāhid-i raʿnāyimiş
5. Pādişāh-ı dehre istignā iden şeydā-yı ʿışk
ʿĀlemün şāhı gedā-yı bī-ser ü bī-pāyimiş
6. Şīr-i gerdūnı yidüp teshīr iden bī-silsile
Gamze-i gammāz ile ol nergis-i şehlāyimiş
7. Cümle ʿuşşākūn şühūdī tā ebed gönlin alan
Hüsn-i maḥbūb-ı ezel maʿşūk-ı bī-hemtāyimiş

124

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1. Şūfiyā aṣl-ı taṣavvuf hıdmet ü ādāb imiş
Hakḫ'a teslīm ü tevekkül ʿuzlet-i esbāb imiş
2. Levḥ-i maḥfūz-ı Hudā ser-defter-i ümmü'l-kitāb
Kalb-i erbāb-ı ḥaḳīkat sīne-i aḥbāb imiş
3. ʿĀrif-i ḥak zāt-ı ḥakdan eyler istimdād
Şūfī-i şāfī-dil olanlar ulü'l-elbāb imiş
4. İy dil-i şeydā şafā-yı kalb ü ihlās-ı derūn
Dürr-i deryā-yı ḥaḳīkat güher-i nā-yāb imiş
5. Ğayb-ı meknūnında eltāf-ı hafāyā bī-ḥisāb
Fazlı çok feyyāz-ı muṭlak fātiḥü'l-ebvāb imiş

123. S 117b, B 288a

(1a) istirnā-yı/fazl-ı vücūd u B

(5) Ya sebū ya ḥıst olur āhir ser-i ser-dār-ı dehr

Tutalum Cemşid ü ya İskender ü Darā'yimiş //B

B nüshasındaki bu 5. beyt S nüshasındaki 122. gazelin

6. beytidir.

T. C.

Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

6. İy şühüdî âlem-i fâniden igmâz eyle kim
Omri bir demdür anuñ zevkî hayâl-i h^vâb imiş
7. Mürşid-i kâmil imâmü'l-evliyâ pîrüm Ali
Şeyh-i ekrem gavs-ı a'zam seyyidü'l-aķtâb imiş

125

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1. Huṭṭ-ı mäsivâ-yı levḥ-i ḥatırdan kalender-veş
Tirâş it rûbeh-i devrâna baş egme Ğazanfer-veş
2. Şecâ'at var ise sende ciger-derlik idüp iy dil
Cefâ tîgiyle katl it ejdehâ-yı nefsi Ḥayder-veş
3. Acâyib görmek istersün açup cîbret gözün dervîş
Siyâhat kıl diyâr-ı şarkla ğarbl Skender-veş
4. Yedi iklîmi yek-loķma iderdün bulsañ iy nâkes
Dehân-ı hırş u âzı-bâz idüp dem çekme ejder-veş
5. Dilersen nûr-ı fēzullaha olmak meṣṣhar-ı ekmeḷ
Zıyâ-baḥş ol ser-â-ser kâ'inâta mihr-i enver-veş
6. Saña ḥammâl-ı mey olmak degül mi enfa' iy zâhid
Riyâ-bârını taḥmîl eylemekden nefsüne ḥar-veş
7. Geyüp şâl-ı fenâ māl ü menâl eyleyüp yağma
Şühüdî terk ü tecrîd ehli ol Şiddîķ-i Ekber-veş

124. S 117b, B 288a
(1a) ḥidmet/hizmet B

125. S 117b, B 288b
(1a) ḥatırdan/ḥatırdan B (imlâ hatası var)
(4b) maṣṣhar-ı ekmeḷ/maṣṣhar anla B
(7a) menâl/menâl B

Fe'ılātün fe'ılātün fe'ılātün fe'ılün

1. Ser-i küyūnda yolum bağlar ise cān ile baş
Kılıcuñ eylesün ikisini bir demde tirāş
2. Dil belā şehrini ol dem ki siyāhat itdi
bulmadı gam gibi hāline münāsib yoldaş
3. Yandugım ıışk odına bilmez idi zāhid-hoşun
Āh dil-sūzum ile eşküm ider rāzumı fāş
4. Yoluña başı ridā itmez isem boynuma tīg
İşigün taşına baş urmaz isem başuma taş
5. Āşinā-yı gam-ı ıışk oldu şühūdī dil-i zār
Demidür baħr ola çeşmümden akan kanla yaş

Fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ılün

1. Āşıkun bağrında her dem tāze dāğı var imiş
Rūz u şeb yanar derūnında çerāğı var imiş
2. Eşk-i sürh ü tīg-i āh-ı āteşinüm dir gören
La'ı ü elmās ile (yākūt ile) zeyn olmuş yarāğı var imiş (x)
3. Kayd ü bend itmek ne hācet āşık-ı miskīnūni
Sünbül-i zūlfün gibi boynında bāğı var imiş
4. Mürdeler ihyā ider mi la'ı-i cān-baħşun gibi
Goncanun güftarı yok mey-gün tudāğı var imiş

126. S 118a, B 288b

(2a) siyāhat/azīmet B

(3b) ider rāzumı/anı eyledi B

(4a) başı/canı B

(x) Mellif her iki ifadeyi de yan yana yazmış.

5. Dir gören Ferhād-ı mestün sîne-i pür-dāğın
Lāleler zeyn eylemiş bir tāze bāğı var imiş
6. Cānuā cebr eyle iy dil derdle āh itmesün
Ol güzeller şāhınun muhkem yasāğı var imiş
7. Mīr-i meclisdür serīr-i şuffe-i meyhānede
Rind-i āşık kim müdām elde ayāğı var imiş
8. İy şühūdī mübtelā-yı derd-i bī-dermān-ı āşk
Kendüden giçmiş dü-ālemden ferāğı var imiş
9. Mest ü hayrān eyleyüp dil mürğını şayd itmege
Ol mu canber kākülün miskīn tuzāğı var imiş

128

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Zülf-i dilberdür dil-i dīvāneye zencīr-keş
Her kılan sihr ile kılmış ejdehā-yı şīr-keş
2. Katl-i uşşāka işāret itmek için muntazır
Gamze-i cellādı gözler gözlerin şemşīr-keş
3. İy kemān-eorū müjen oklarına biñ cān atup
Sîne-i pür-yāresi āşıklarındur tīr-keş
4. Gamze-i hūn-rīzi āhū gözlerine gamz ider
Kim görüpdür şīr-i mestün olduğın taḥcīr-keş

127. S 118a, B 289a

(2b)-(x)-S nüshasında önce "elmās ile" yazılıp, sonra "yakut ile" ibaresi konulmuştur.

(8) Bu beyt B nüshasında 9. beyt olarak geçmektedir.

(9) -S

5. Kayd ü bend itdi şühüdî bendesin zülf-i nigâr
Oldur ol dīvāneye maḥşerġünü zencīr-keş

129

Müstef'ılün müstef'ılün müstef'ılün müstef'ılün

1. Bir dil mi var ol nergis-i fettāna meftūn olmamış
Ya bir ciger kanı müjeñ tīriyle pür-hūn olmamış
2. Gördünmi bir mecrūh dil hecrūnle kanlar yutmamış
Bir cān görünür mi gam-ı ışkūnla maḥzūn olmamış
3. Devr-i zūḥaldür lā-cerem her dem yağar bārān-ı gam
Bir göz mi vardur cūy-ı hūn ya ʿayn-ı ceyhūn olmamış
4. Dāru'l-belāda her gedā bir dürlü derde mübtelā
Āyā kimi gördün dilā ḥālī digergūn olmamış
5. Feryād ü āh-ı ʿāşıkān yer yer ʿimād-ı āsūmān
Tīr-i belādan şanma kim pür-yāre gerdūn olmamış
6. Rāzī olup tedbīrine boyun virüp taqdīrine
Kimdür ʿazā zencīrine ʿālemde Mecnūn olmamış
7. ʿAbd-i ʿatīkūndür senün şāhā şühüdī derd-mend
Dāru'l-vişāle girmege derdā ki me'zūn olmamış

130

Müstef'ılün müstef'ılün müstef'ılün müstef'ılün

1. Bir cān mı var sen bī-bedel cānāne medyūn olmamış
Bir dil kanı tīr-i gam-ı gamzenle pür-hūn olmamış

128. S 118a, B 289b
(2a) itmek için/kılmag için B
129. S 118a, B 289b

2. Āyā kemān ebrūlaruñ kimdür cefāsın çekmeyen
Ya kimi gördüñ fitne-i çeşmünle meftūn olmamış
3. İy hüsn-i Yūsuf'dan nişān v'iy fitne-i āhir zamān
Ya ķub-veş kimdür saña giryān ü maḥzūn olmamış
4. İy Hüsrev ü Şirīn dehen Leylī saçun misk-i Hotan
Kimdür saña biñ cān ile Ferhād ü Meznūn olmamış
5. Bedr-āyā şaldı sāyesin bildürdi Ālī pāyesin
Baht-ı hümā-yı zülfüñi kim dir hümāyūn olmamış
6. Āksinedür devr-i felek feryādı ķo iy nā-murād
Gerdūn elinden var mıdur ḥālī digergūn olmamış
7. Baḥr-i melāḥatdür senūñ dīvān-ı şī'rūñ nazmı hūb
Yokdur şühūdī bir ğazel kim dürr-i meknūn olmamış

131

mefā'ılūn mefā'ılūn mefā'ılūn mefā'ılūn

1. Nigāruñ taş ışigin Āşık-ı bīdār yaşıdanmış
Der-i dāru's-şifāyı olmalı bīmār yaşıdanmış
2. İrakdan bülbul-i bī-dil ider feryād ü figānı
Şarılmış goncalarla gül budanın ḥār yaşıdanmış
3. Uçurmuş bü-yı ma'şūk ile mürğ-ı cānını ol dem
Seḥer berg-i güli bir candelīb-i zār yaşıdanmış
4. Ğice meyhāneye düşmüş yatur şūrī ķü ḥardur gül
Şınık bir destiye başın urup evkār yaşıdanmış

130. S 118b, B 289b

(4a) misk-i/miskin B

(*) B nüshasında 5 ve 6. beytler yer değiştirmiştir.

(7) -S

5. Şühüdî gamzesi üstine düşmüş çeşm-i hün-rîzi
Şanasın bir dilâver hançer-i hün-bâr yaşıdanmış

132

Fe'ılātün fe'ılātün fe'ılātün fe'ılün
(Fā'ılātün) (fa'ılün)

1. Yiridür 'aşıkun urşa ışigün taşına baş
Saṇa biṇ cānla ser vormeyenün başına taş
2. Eylesem hāk-i der-i yāre fidā bir demde
Cümlesin tende hezār olsa dilā cānla baş
3. Çıkımayup ketm-i 'ademden Şamedā Deyyānā
Bu fenā 'ālemine gelmemiş olaydum kās
4. Saṇa iy nefis-i habīs olmuş iken pāk ü nefīs
Kim didi lezzet-i dünyāyile murdāra bulaş
5. Cennet-i nefse ider 'aşıkı dā'im taḥrīs
Zāhidün pendı virür ḳalbe elem cāna hırās
6. Nefsle mālı virüp cennet ü dīdār almak
Özge bāzārdur olmaya anun gibi belās
7. İy Şühüdî ide gör varlığını 'ayn-ı 'adem
Cānı ḳurbān idüp ol dem ḥarīm-i ḳurba ulaş

133

Mefā'ılün fe'ılātün mefā'ılün fe'ılün

-
131. S 118b, B 290a
(5b) dilâver/dilâverdür B
132. -S, B 288b

1. Diler ki pençe urup cāna tenden ayıra baş
İrüşdi şîr-i ecel gâfil olma hâtır baş
2. Havāle eylese gürz-i memâtı dest-i ecel
Ser-i şikeste olur hürd nitekim haşhâş
3. Fenā-yı ışk ile iy dil olup mücerred-i pāk
Zen-i cihāna yakīn olmayan aramasa baş
4. Derūn-ı künc-i me'ārif/sözidür meknūn
Dehānı merdüm-i kāmīl degül mi güher-pāş
5. Esîr-i dār-ı gurūr olmayaydı cān-ı 'azîz
Hevā-yı neflele mağrūr olup şühüdî kâş

134

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. Dilerse 'abd-i zelīl ola haqqa bende-i hâş
Derūn-ı dilde gerek şıdk-ı pāk ile ihlâş
2. Sücūd-ı hāk-i niyāz ile eyle terk-i vücūd
Seni kabûl ideler şahbete 'abîd-i havâş
3. 'Avāma ni'met-i cennet havāşa rü'yet-i dost
Murād-ı Hazret-i Hāk maṭlab-ı ehaşş-ı havâş
4. Sehā vü mihr ile hurşîd ü ebr olanlar olur
Harīm-i rahmet-i Bārî'de 'abd-i hāşe'l-hâş
5. Siyāset it dile meydān-ı şehir-i ışkunda
Misāl-i 'āşık-ı Mansūr dār-ı zülfüne aş
6. İderse bendeye mevlā nidā-i yā 'abdî
Semā'-ı şevk ile maḥşer günü olam rakḳâş

7. Mukarrebîni şefî'e eyle iy Kerîm ü Raḥîm
Mugaddebîne dinüldükçe lâte ḥıyne menâş
8. İnāyet it bizi gönderme vādî-i veyle
O dem ki baḥr-i ḥamîme cuşât ola gavvâş
9. Dirîğ ü derd ki kişverini cān-ı za'îf
Elinden idemedi nefis-i şūmun it ḥalâş
10. İki cihānda virüp cānı zerre-i derdün
Diler şühüdî-i bî-dil bi-sûre-i ihlâş

135

fā'cīlātün fā'cīlātün fā'cīlātün fā'cīlün

1. İy ecel ben ḥasteyi kıl sicn-i dünyādan ḥalâş
Ḳayd-ı 'ālemden uşandum eyle gavgādan ḥalâş
2. Zülfi sevdāsına düş yārün hevā-yı 'ışkıla
Diler isen iy gönül bî-hüde sevdādan ḥalâş
3. Keḥl-i 'ayn-ı cān ideyin 'aşıklaruñ
Bulmağ istersen 'amā-yı çeşm-i a'cādan ḥalâş
4. Rāzı-yı ḥükm-i kazā-yı ḳadıye'l-ḥacāt olan
İrdi maḳşūdına buldı ḳahr-ı Mevlā'dan ḥalâş
5. Fazlla raḥm itmez ise raḥmīnün erḥamı
Kim bulur ḥışm u 'azāb-ı Rabb-i A'clā'dan ḥalâş
6. Nār-ı 'ışkile yanup nūr ol şühüdî bulmaga
Zulmet ü dūzah-ı duḥān-ı cāh-ı gayyādan ḥalâş
7. Bülbül-i bāğ-ı belā-yı 'ışk ol iy şeydā gönül
'Āḳil olan istemez firdevs-i a'clādan ḥalâş

134. S 118b, -B

135. -S, B 290a

fā'clātün fā'clātün fā'clātün fā'clün

1. Kıl Hudāyā ben esīri kayd-ı dünyādan halāş
Südi yok sevdā gerekmez ile gavgādan halāş
2. Aqlum alup gönlümi kıl vāle vü şeydā-yı cışk
şevket ile eyle cānum özge sevdādan halāş
3. Bende-i nefis ü hevāyam bend idüp zencīrüne
Kıl Habīb'ün hürmetiyçün çāh-ı gayyādan halāş
4. Cān virür zāhid na'īm-i cennetü'l-me'vā için
Aşık-ı 'arīf diler Firdevs-i a'clādan halāş
5. Aşık-ı pāk eylesün mi meyl-i dünyā-yı deni
Cezbe-i Hāk eyler anı hubb-i uqbādan halāş
6. Cān içinde cān idinüp derd-i yāri her nefes
İstemez Mecnūn-ı şeydā cışk-ı Leylā'dan halāş
7. Nūr-ı dīdāruñla yā Rab cān gözin bīnā kılup
Kıl Şühūdī rū-siyāhı çeşm-i a'clādan halāş

mefā'clün fe'clātün mefā'clün fe'clün (fa'clün)

1. Benümle yār olabilir mi zāhid-i murtāz
Elümde gördüğü dem cām-ı mey ider i'rāz
2. Eline bir şulu şeftālū şundum ol yārün
Kızardı gül gibi āl ile eyledüm ikrāz

3. Mezār cānı vireydüm yolında cānānūn
Olaydı mümkün eger itmek anı istikrāz
4. İrakdan ol gözi āhū rakīb itin gözedür (x)
Göz eyleyüp āna cısshākdan ider igmāz
5. Meyūn şafāsını bulmaz şühūdiyā bir dem
Riyāzet ile zücāc olsa şūfī-i murtāz

138

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. İderse nergis-i mestūn benı görüp igmāz
İki cihānda gönül senden eylemez igrāz
2. Meserret ile virürdüm seri o demde eger
Yolūnda ölmek için cānı itsem istikrāz
3. Bileydi zevk u şafā yendügin bu cālemdede
Nevā-yı neyle mey içerdı şūfī-i murtāz
4. Aṭā vücūdını men eylemez kavābilden
Kemāl-i fazlını kimdür dirīg ider feyyāz
5. Cenāb-ı Hazret-i feyyāz-ı lem-yezel her dem
Zülāl-i feyzini icrāya istemez igvāz
6. Şühūdī mālīk-i mülk ü hazā'in-i melekūt
Abīd-i sā'ile in cām ider bilā-igrāz

137. S 119a, B 290b

(1b) cām-ı mey/cāmı mey B

(3b) Olaydı mümkün eger anı itmek istikrāz/B

(4a) (x) müellif hattı olan S nüshasında müellif
misra kenarına (rakīb itin) yerine "rakībini gö-
zedür" ibâresini koymuş.

(4b) Göz eyleyüp āna kelbün cısshākdan ider igmāz/B

138. -S, B 290b

Mef'ulü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Meyhāne hānķah-i şafā dil-küşā ribāt
Pir-i mugāna şevķle şūfī kıl irtibāt
2. Meyhāneden açıldı baña çün fütūh-ı rūh
Zühhad-ı hoşunla dilemez kalbüm ihtilāt
3. Ebr ü küşāde ol gül-i ter gibi hānde-rū
Ref' eyle inkıbazı idüp feth-i inbisāt
4. Zeyn itdi şahn-ı gülşeni fers-i zümürüdin
Başt eyledi zamāna zemīne yaşıl besāt
5. Zerrīn kadehle şundı benefşe şarābını
Sakīlig itdi lāle çemenler çeküp sümāt
6. Aşık murād-ı yāre şühūdī mürīd olur
Işık āna şeyh-i mürşīd ü beytü'l-hāzen ribāt
7. Olma emīn-i mekr-i Hudā iy dil-i hāzīn
İtme riya vü acb u gurūr eyle ihtiyāt

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. Memerr-i seyl-i fenādur dilā bu köhne ribāt
Olur mı cısr-i 'ademde sürür u bñy-ı neşāt

139. S 119a, B 291a

(1a) hānķah-i/cāl-ı zevķ u B

(2b) kalbüm/canum B

(3b) inkıbazı idüp feth-i/inkıbazun feth ile B

(4b) eyledi.zamāna/itdi ebr ü bad B

(5b) Sakīlig itdi lāle vü nergis çemenler çeküp sümāt/B

(6) Aşık olur şühūdī mürīd-i murād-ı yar

Işık ise pir-i mürşīd ü gam-ı müriş neşāt//B

(7) -B

2. Vücūd-ı nefis ile dūr oldun üns ü kurbetden
Bu dār-ı fūrķate sensin seni iden iħbāt
3. Fenā-yı şırf ile mahv-i vücūd eylemeyen
Riyā vü eucb ile aḥmālin eyledi iħbāt
4. Ḥudul-i ḥadl iden ehl-i caħīm olur itme
Şühūdī zerre-i tefrīt ü şemme-i ifrāt
5. Esās-ı kaşr-ı ĥaķīķat serāy-ı şerḥ-i şerīf (x)
Sülūk idendür āna sālīk-i sevā'-i şırāt

141

Fāḥilātün fāḥilātün fāḥilün

1. Çün güzer-gāh oldu bu fānī ribāt
Kılma bu dāru'l-fenāya irtibāt
2. Ḥālem-i fānī degül bākī saḥa
Olma mağrūr eyle zinhār iħtiyāt
3. Uns-i Ĥaķ istersen iy şeydā gönül (xx)
Eyleme ĥalk ile bir dem iħtilāt
4. Şerḥ-i aķvendür şırāt-ı müstakīm
Rabbi erşidnā ilā nehci'ş-şırāt (xxx)
5. İy Şühūdī ĥalk-i Ĥaķ'dur kabz u besāt
Ĥalka göster inkıbāz u inbisāt

-
140. S 119b, B 291a
 (1b) ḥademde sürür u/memāt u ḥademde B
 (2b) Seni bu dār-ı firāķa sen eyledün iħbāt/B
 (4b) şemme/şeyḥ B
 (x) Müellif S nüshasında "şerīf" kelimesi yanında "ķavīm" yazmıştır. B
141. S 119b, B 291a
 (xx) "şeydā gönül" yanına "ķalb-i ĥazīn" yazılmış S, B.
 (xxx) "Rabbim, bizi irşād et, doğru yolun usulüne ilet."
 (Arapça)
 (5b) ĥalka/ sen de B

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Mürğ-ı nefsin kim ola dām-ı hevādan hāfız
Bendesin lütf-ı hudā bend-i belādan hāfız
2. Bāna akşā-yı kerāmet budur iy zāhid-i halk
Fazl-ı Hāk ola beni zerķ ü riyādan hāfız
3. Nazar-ı lütf u cināyet eger olmaya bizi
Olmaz cilm ü amel kahr-ı hudā'dan hāfız
4. Havf-i Raḥmān ile cūkbā gamıdur ehl-i dili
Gam-ı dünyā-yı denī fikr-i hevādan hāfız
5. İy Şühūdī Kerem-i Rabb-i Kerīm olmayıcak
Özini kimdür olan mekr-i Hudā'dan hāfız

mef' ulü mefā' ilün mef' ulü mefā' ilün

1. Erbāb-ı şafā almaz gül-zār-ı fenādan hāz
İy bülbul-i sübhānī al bāğ-ı beḳādan hāz
2. İy cāşık-ı Yezdānī derd ü gam cānānı
Bunduṅsa virüp cānı al fakr ü fenādan hāz
3. Bāzār-ı kıyāmetde cānından olur bī-zār
Zāhid bu gün alursa zerķ ile riyādan hāz
4. Cennet yüzini görmez Hāk rahmetini bulmaz
Her kim ki bu gün almaz hūss-i fūkarādan hāz

5. Mekkāre vü gaddāre kattāle vü sehḥāre
Dünyāda kim almışdur mihr ile vefādan ḥaz
6. Mihr ile vefā nāmın yād eyleme iy ʿāşık
Al istadügün denlü cev̄r ile cefādan ḥaz
7. Bülbül gibi nālān ol āşüfte vü ḥayrān ol
Aldunsa şühüdī-veş derd ile belādan ḥaz

144

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1. Nağme-i bezm-i elesti eyleyelden istimāʿ
Tā kıyāmet şevk ile ervāḥ-ı quds eyler semāʿ
2. Cān virür zevk ü şafādan ʿāşık-ı müştāk olan
İtse maḥbūb-ı ezel ismini bir dem istimāʿ
3. Cān virüp biñ cān ile derd almağa bir çāre kıl
Kılmadın cānum zaʿife cān iy dil el-vedāʿ
4. Er degül merdān-ı ʿışk içinde zendür zāhid
Kim ki Ḥaḳ yolında cān virmekden eyler imtināʿ
5. Bāʿis oldu ifrāka ʿālem-i envārdan
Kāşki cism ile cānum kılmayaydı ictimāʿ
6. Rüzgārūm ḥāşılı bād-ı hevādur yek-nefes
Bulmadum ʿömr-i nefīsümden dirīgā intifāʿ
7. Tāʿat-i Rabb-i Kerīm'e bir nefes virmez rızā
Nefs ile İblīs-i kāfir müsterekdür hem-müşāʿ

143. S 119b, B 291b

(1a) şafā kelimesi B nüshasında yok
(7b) derd ile/gül-zar-ı B

8. Cîfe-i dünyâ için bir dem huşûmet itme kim
‘Âkıl olan lâşe-i lâ-şey’ için itmez nizâ‘
9. İy şühüdî şevk-i cânân ile kıl teslîm-i cân
Bulmadın nez‘ ile a‘mâk-ı bedenden intizâ‘

145

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

1. Er isen itme zer ü zîver-i dünyâya tîma‘
Zen ider sîm ü zer ü câme-i dîbâya tîma‘
2. Zen-i dünyâ-yı denî tab‘a dilâ meyl itme
Eylemez himmet-i a‘lâ olan ednâya tîma‘
3. Kıl kadar başda eger ‘aklı olaydı Mecnûn
Ser virüp itmez idi tîrra-i Leylâ'ya tîma‘
4. İşini başa iletmez çıkar iy dil serden
Cân atup eyleyen ol kâkül-i sevdâya tîma‘
5. Reşk idüp devlet-i dünyâya şühüdî zinhâr
Olma ga-gîn ide gör ‘izzet-i cûkbâya tîma‘

146

Fâ‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

1. Eyleme ‘âkıl isen devlet-i dünyâya tîma‘
Eylemez ‘âşık olan ‘izzet-i cûkbâya tîma‘
2. ‘Ârifün maṭlab-ı a‘lâsı rızâ-yı Mevlâ
Zâhidi gör kim ider cennet-i culyâya tîma‘

144. S 120a,-B

145. S 120a,B 291b

(2a) denî tab‘a dilâ/denîden hâzer it B

(4b) kâkül/sünbül B

3. Nice reşk eyleyeyin saltanat-ı dünyāya
Eylemez 'aklı olan bir kırı gavgāya tama
4. Mü'minün himmeti 'alī nazarı culvīdür
Yiridür eyler ise maṭlab-ı a'clāya tama
5. Zen-i dünyāya esir olma şühūdī er isen
'Aşık-ı şādık isen eyleme hūrāya tama

147

Fā'cilātün fā'cilātün fā'cilātün fā'cilün

1. 'Aşık-ı pāk olmayan olmaz hevādan münkaṭı
'Arif-i Hāk olmayan olmaz riyādan münkaṭı
2. Yā ilāhī göz yumup açınca mü'min kulların
Olmasunlar haşyet ü havf ü hayādan münkaṭı
3. 'Aşık-ı maḥzūna çün yārün cefāsıdur vefā
Olmasun ol bī-vefā bir dem cefādan münkaṭı
4. İbtilādan itme şekvā enbiyā vü mürselīn
Oladılar miḥnet ü derd ü belādan münkaṭı
5. Sālik-i 'aşık harīm-i kurbā maḥrem olmadı
İy şühūdī olmayınca māsivādan münkaṭı

148

Fā'cilātün fā'cilātün fā'cilātün fā'cilün

1. Virmedüm derdünle cānı iy güzel Mevlā dirīg
Olmadum yolunda hāk iy seyyid-i a'clā dirīg

146. S 120b, B 291b

147. S 120b, -B

2. Bundan özge derd-i bî-dermân olur mı iy tabîb
Dilde yok derd-i ilâhî hasretâ derdâ dirîg
3. Zâyi • itdüm rûzgârüm kesb-i •irfân itmedüm
Bilmedüm •ömr-i •azîzün qadrini hayfâ dirîg
4. •Âlem-i esfelde qaldı mürğ-ı dil-i işkeste-bâl
Olmuş iken şâh-bâz-ı •âlem-i bālâ dirîg
5. •Ömr-i mâzî oldu fânî fikret-i ferdâ ile
İbn-i vâqt olmak müyesser olmadı hâlâ dirîg
6. Bâr-gâh-ı kurbâ dil •azm-i sülûk itmek diler
Virmez ise yol ânâ sultân-ı istignâ dirîg
7. Yog iken şıdķ-ı •inâyet var iken cürm-i kesîr
İtmezem ben bî-hayâ kaç •ı du •â kaç •â dirîg
8. Dâmen-i dünyâdan el çekmek müyesser olmadı
Gitdi elden iy şühüdî dâmen-i cûkbâ dirîg

149

Mefâ•ilün fe•ilâtün mefâ•ilün fe•ilün

1. Elüm irüşmedi dâman-ı vaşl-ı yâre dirîg
Fırâķ-ı tîg-i dil-i zâra oldu yâre dirîg
2. Şerâr-ı âh-ı ciger – sūzla göyindi özüm
Harâret ile yürek oldu pâre pâre dirîg
3. İşidüp âhumı zâr oldu bûlbûl-i gül-zâr
Figānum irmedi ol serv-i gül-•izâre dirîg
4. Derûn-ı sînemi hûn itdi nâvek-i hicrân
Döyer mi •aşķ-ı bî-çâre intizâre dirîg

5. Dehāna geldi revānum ṭabībe yok dermān
ṣūhūdiyā ne kılam neyleyem ne çāre dirīg

150

Fe'ulün fe'ulün fe'ulün fe'ul

1. Olan bende-i bās-ı şāh-ı Necef
Olur 'ārif-i nūkte-i men 'aref
2. Bilen hālle men 'aref sırrını
Dü- 'ālemdə buldı kemāl-i şeref
3. Hudā Rabb-i Raḥmān'ımızdur ne ğam
Recā eylesün müjde-i lā teḥaf
4. Vücūdum 'adem kıldı fikr-i femūn
Kenār olsa gül-şende ol serv-nāz
5. Te'essūf yime cürm-i māzī için
ṣūhūdī 'afallahü 'ammā selef (x)

151

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. 'Ayn-ı dilden ğayn-ı ğaflet ref' olup yek-bār ḥayf
Şevk-i dīdār ile bir dem olmadum bīdār ḥayf
2. Dest-i cellād-ı eccl aldı girībānum dirīg
Andan aḳdem itmedin dergāha istigfār ḥayf
3. Cürm ü 'işyān ü cināyet ḥaşıl-ı 'ömr-i 'azīz
Olmadum bāğ-ı vücūd içinde ber-hurdār ḥayf

149. -S, B 292a

150. S 121a, B 292a

(x) (5a) "ṣūhūdī, Allah geçmiş günahlarını affetsin.--Arapça"

4. Irmedi dār ü der-i dāru'ş-şifā-yı gaybdan
qaldı emrāz-ı derūn ile dil-i bīmār hayf
5. Nefs-i reh-zen bir yāna İblīs-i deşmen bāna
Arada bī-çāre qaldı cāşī-i nā-çār hayf
6. Tende iken cān-ı gāfil olmadı dil tevbe-kār
Bāb-ı istigfārı feth itmiş iken Gaffār hayf
7. İy şühūdī dilde kudret elde fırsat var iken
Kılmadun cārz-ı niyāz hālik-i Settār'(a) hayf

152

fā'ilatün fā'ilatün fā'ilatün fā'ilün

1. Her fakīre cizzet ü ikrām idüp mīrāne bak /tevkīr idüp (x)
Maḥzen-i genc-i nihān olan dil-i vīrāne bak
2. Kūşe-i kül-handa çokdur pādīşāhān-ı fenā
Her ḥakīri mīr-i müstagnī görüp şāhāne bak
3. Müşt-i ḥākī şüretā görsen ayaklar toprağı
Ādem-i ma'ni bil anı merd isen merdāne bak
4. Her cüvānı pīr-i ma'ni gör dime ehl-i hevā
Şeyh-i miskīne tevāzu eyleyüp pīrāne bak
5. Zerre-i nā-çizi taḥkīr itme zinhār iy cāziz
Şems-i Tebrīz anla her miskīni dervīşāne bak /abdāl (xx)
6. Hırka mey-ālūde gark-ı baḥr-i istigrāk olup
Ahfiyā-yı cvliyādan zümre-i rindāne bak
7. Mūr-ı bī-zāruḡ görüp za'fın sakın āzārdan
Ārif isen Ḥaydār-ı şaf-der bilüp şīrāne bak

151. S 121a, B 292a

- (1a) gayn/h ab B ,yek-bār/yek-bāra B
- (2b) andan akdem/can u dilden B
- (4b) emrāz/i cārz B
- (5a) bāna /bir yāna B

8. Hün-ı sürh ile muhennā cylemiş rîş-i sepîd
Râzı-yı tîğ-i kâzâdur Hâzret-i Osmân'a bak
9. Cîfe-i dünyâ kilâbına çeh-i hâcet-i ihtiyâc
Dâ'imü'l-in'âm olan Mennân-ı zü'l-ihsâna bak
10. Kâse-i leys-h^vân-ı şâhân-ı cihân olmak neden
Süfîre-i in'âmını 'âmm eyleyen sultâna bak
11. İy şühüdî itmez istimdâd Cibrîl-i Emîn
Gör Halîlullahuñ istignâsın ol sultâna bak

153

Fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün

1. Nâme-i şibret-nümâdur nüsha-i ekvâna bak
Nüsha-i nakş-ı ilâhî peyker-i insâna bak
2. Şâh-ı devrânun celâl ü câhına kılma nazar
Dîde-i mihr ile ta'zîm eyle dervîşâna bak
3. Görmek istersen eger sırr-ı Celâl ile Cemâl
'Âşıkâne bir nazar ol nergis-i fettâna bak
4. Görmege dîdâr-ı yâri zâhidâ 'âyne'l-yağîn
Tut gönül âyinesin elde derûn-ı câna bak
5. 'Arş-ı a'zam beyt-i ma'mûr-ı Hudâ'dur kalb-i pâk
Sîne-i erbâb-ı dildür kürsi-i Rahmân'a bak

152. S 121a, B 293b

(x) Müellif S nüshasında "ikrâm idüp" ifadesinin yanına
"tevkîr idüp" ibâresini yazmış.

(xx) Müellif S nüshasında "miskîn" kelimesi yanına
"abdâl" kelimesini yazmış.

(4) -B

(9a) -B

(10b) -B (9. beytin 1. mısraı ile 10. beytin 2. mısraı

B nüshasında yok. Diğer iki mısra bir beyt oluşturmuş.)

(*) B nüshası beyt sıralanışı şu şekildedir: 1,2,3

5,7,4,8,6,9 şeklinde olup, bu gazel 9 beyttir.

6. Şūfiyā bŷy-ı şafā bulmak dilerseñ aşık ol
Düş harābāt-ı fenāya hālet-i rindāna bak
7. Kılmaga seyrānını hayrān-ı aşkun iy gönül
Aqlını yagma iden mecnūn-ı ser-gerdāna bak
8. Dāg-ı şevki taze kılmak diler iseñ sinede
Şahn-ı bāga ateş urmuş lāle-i nu'māna bak
9. İy şühūdī māsivādan eyleyüp igmāz-ı ayn
Yog iken cihānı var iden sultāna bak

154

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Müşt-i hāki peyker-i insān iden sultāna bak
Āna ihsān-ı hilāfet eyleyen Sübhān'a bak
2. Kaṭre-i ābı dürr-i baḥr-i melāḥat eyleyen
Kādir-i Muṭlak Hudā-yı menba'u'l-ihsāna bak
3. Şan'at-ı nakḫāş-ı gaybı kıl temāşā iy gönül
Dide-i cibretle nakş-ı ālem-i ekvāna bak
4. Zillet ü fakr ü riyāz-ı aşık-ı miskini gör
Nāz ü istignā-yı ma'sūk-ı azīmü's-şāna bak
5. Enbiyā vü mürselinün ḥasb-i ḥālin bilmege
Kıl te'emmül āyet ma'nā-yı kur'an'a bak

153. S 121b, B 294a

(2) -B

(5) -B

(9b) iden/iken B

(*) B nüshası beyt sıralanışı:1,2,4,3,5,6,7 şeklindedir.

6. Görmek istersen Gülistān-ı ḥaḳāyıkdan nişān
Bustān-ı dildeki bāğ u bahāristān'a bak
7. Olmuş iken günden ezḥār-ı mazḥar-ı nūr-ı vücūd
Zerre görür mi özini ʿarīf-i Yezdān'a bak
8. ʿĀkil isen nāme-i aʿmālünî taṣḥīḥ kıl
Sāna kim dir nazm-ı şîr it defter-i dīvāna bak
9. Fitne-i cān u cihānı görmek istersen eger
İy şühūdī mest iken ol nergis-i fettāna bak

155

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1. Sāgar-ı āl ister isen lāle-i ḥumrāya bak
Gül gibi def ʿ-ı melāl için mey-i şaḥbāya bak
2. Şubḥ-dem gark-ı ʿark olmuş gül-i aḥmer gibi
Jāleler şunmuş gül-i efsün gonca-i raʿnāya bak
3. Dīde-i gam-dīde-i bīnā-yı ʿāşık ʿaynidür
Cūy-bārūn gör ḥabābın nergis-i şehlāya bak
4. Görmek istersen nümüne kāmēt-i dil-dārdan
Bir ser-āmed-i serv-i bālā-yı semen-i sīmāya bak
5. Ney gibi bağı delinmiş kevkeb-i dūrri misāl
Şūfiyā bir dem şafā-yı lü'lü'-yi lālāya bak
6. Nūr-ı feyz-i bī-dirīğin eylemez bir dem dirīg
Mihir eyleyen mihir-i cihān-ārāya bak /zerrāt (x)
7. Erbaʿine gir şühūdī çille-i meyhānede
Görmege nūr-ı kerāmet cām-ı cān-efzāya bak

154. S 121b,-B

155. S 122a,-B

(x) Mısra kenarına "mihir" kelimesi yanına "zerrāt" yazılmış.

Mef'ulü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Gül gibi hurrem olmağ için nev-bahāra bak
Bir serv-i nāz gonca-dehen gül-izāra bak
2. Derd-i derün-ı aşık-ı mahzūnı bilmege
İy gül-izār-ı bülbül-i nālān-ı zāra bak
3. Şūfī şafā-yı kalbe dilerseñ eger vüşül
Bir lahza ayn-ı ışıqla ruhsār-ı yāra bak
4. Şahrā-yı Kerbelā'yı temāsā kıl iy bī-kār
Tigunla sinede açılan lāle-zāra bak
5. Şun-ı bedī-i şānı-ı seyr it şühūdiyā
Naş-ı garīb-i dil-keş-i hüsn-i nigāra bak

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Ref' idüp yüzden niķābın Hazret-i sultān-ı ışık
Eyledi ervāh-ı qudsī vālih ü hayrān-ı ışık
2. Bezm-i Haķ'da oldu sultān-ı rusül-i mest-i ebed (x)
Enbiyā vü evliyā bin cān ile kurbān-ı ışık
3. Arş ü kürs ü nüh-felek devr eyleyüp leyl ü nehār
Cur'a-i cām-ı ezelden oldılar mestān-ı ışık
4. On sekiz bin ālem olmuş mest ü mahmūr-ı ebed
Arş ü fers ehli ser-ā-ser zār u ser-gerdān-ı ışık
5. Cūşa geldi kaķre-i nā-ķiz deryālar gibi
Garķ idüp cān ü cihānı ser-te-ser ummān-ı ışık

6. Cümle eşyā mazhar-ı esmā-yı hüsnā bī-hilāf
Olmış her biri mest-i ilāhī bī-dil ü bī-cān-ı ʿışk
7. İsm-i Hādī vü muḍill zencīre urmış her birin
Cümlesi esīr-i derd-i bī-dermān-ı ʿışk
8. Tār-ı zülfinde aşılmaşdur ser-ā-ser kā'ināt
Her birisinin tolanmış boynına sa bān-ı ʿışk
9. İy şühūdī bildiğüm budur benüm kevn ü mekân
Kayd ü bend emr-i Ḥaḳ'dur bende-i fermān-ı ʿışk.

158

fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ılün

1. Pādişāh-ı dīn ü dünyā bende-i sultān-ı ʿışk
Cümle eşyā mübtelā-yı derd-i bī-dermān-ı ʿışk
2. Na'ra-i yā hū ile tıoldı zemīn ü āsümān
Nāz ile ol dem ki dīvān eyledi sultān-ı ʿışk
3. Rakşa girdi ʿaşıḳ-ı dīvāneler çün gördiler
Püşteler olmuş ser-i ʿuşşāḳla dīvān-ı ʿışk
4. Olmadı ser-ʿasker-i ʿuşşāḳ serden giçmeyen
İrmedi kurb-i vişāle olmayan kurbān-ı ʿışk
5. Boynuma bār-ı belādur lütf idüp kes başumı
Cismüme bend-i cefādur kıl beni bī-cān-ı ʿışk
6. Bu ne ḥāletdür ki bir dem adını yād eylesem
Cān hurüş eyler gönülde cüş ider ʿummān-ı ʿışk
7. Nüş idüp deryālar yā Rabbīzidnī dir müdām
ʿĀrif-i billāha benzer var mıdur ʿaṭşān-ı ʿışk
8. İy şühūdī bulmadı ser-menzil-i maḳşūda rāh
Olmayan ḥāk-i der-i sultān-ı ʿālī-şān-ı ʿışk

157. S 122a,-B

(x) 2. beytin 1. mısraı yanına müellif tarafından
şu mısra yazılmış: "Muştafa bezm-i ezelde sultān-ı rusül-i
mest-i ebed."

158. S 122b,-B

fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. İns ü cin hür u melā'ik zār u ser-gerdān-ı ıışķ
Kıldı hüsñün on sekiz biñ 'ālem-i hayrān-ı ıışķ
2. Hāk ü hün içre ser-i uşşākı gālţān itdi çün
Tabl-ı istignāyı çaldı saţvet-i sultān-ı ıışķ
3. Yanaram sūz-ı derūnum dāğını şerh itmesem (x)
Çün fezā-yı sīne tıldı lāle-i nu'mān-ı ıışķ
4. Būlbūl-āsā nağme-sāz olsam demidür şevķle
Bağ-ı dilde tāze açıldı gül-i handān-ı ıışķ
5. Gözlerüm yaşı yenilmez oldu deryālar gibi
Güş idüp kıldı temevvüc var ise cummān-ı ıışķ
6. Eşk-i hūnīnüm demidür bāde-i gül-gūn ola
Dil kebāb-ı nār-ı şevķ oldu ciger biryān-ı ıışķ
7. Vāşıl-ı cānān olup uşşāka ser-dār olmadı
Giçmeyüp serden şühūdī olmayan kurbān-ı ıışķ

fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Gonca-femler söylemezler bezm-i gülde mül mi yok
Bī-şadā gül-zār-ı 'ālem gül mi yok bülbül mi yok
2. Bī-nevā meclisde neyler işidilmez zir ü bām
Būlbülün nerm oldu āhı yohsa güş-ı gül mi yok

159. S 122b,-B

(x) 3. beytin 1. mısraı yanına müellif tarafından
şu mısra da yazılmış:

"Yanaram şerh itmez isem kanlu dāğum şerhasın"

3. Gül hāmūş vü gonca bī-dil-beste dem-i mürgān-ı bāg
Būlbūl-i şeydāda āyā kudret-i gulḡul mi yok
4. Hārila baḡrı delinmiş nāle kılmaz candelīb
Sākīyā mey şīşesinde na'ra-i kulḡul mi kaldı
5. İy gönül meydān-ı cıṣḡun var bunda tenhālıḡı
Dil mi yokdur pādīşāh-ı cıṣḡa lāyık kul mı yok
6. Kūnc-i kül-handa şühūdī müflis ü curyān-ı cıṣḡ
Sırr-ı setr için mezābilde bir eski çul mı yok

161

Fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ılün

1. Nokṡa-i sırr-ı vücūdı devr idüp pür-kār-ı cıṣḡ
Rūh-ı pākīdür Ḥabīb'ün merkez-i edvār-ı cıṣḡ
2. Şerḡ ider anūn zuhūrın āyetūllahū nūr
Mıhr ü māh u cārş ü kürsī pertev-i envār-ı cıṣḡ
3. Şems-i cıṣḡun mazḡarīdur zerre zerre kā'ināt
Dār içinde bir aḡad yokdur meger deyyār-ı cıṣḡ
4. İtmeyince cāşık-ı bī-çāre ifnā-yı vücūd
Olmaz iy dil bāḡ-ı vaşl içinde ber-hurdār-ı cıṣḡ
5. Mantıku't-ṡayr'un rumuzın bilmek istersen eger
Cān u dilden ol mürīd-i Ḥazret-i Aṡṡār-ı cıṣḡ
6. Geh tenezzül geh teraḡḡī geh firāk u geh vişāl
cāşık-ı ḡayrān ü ser-gerdān ider eṡvār-ı cıṣḡ
7. Gördi kim bī-derd ü miḡnet mümkün olmaz vaşl-ı yār
Zāhid-i münkir-i zarūrī eyledi ikrār-ı cıṣḡ

8. Yolda kaldı bulmadı ser menzil-i maşşūda rāh
Muşhaf-ı hüsnün haşiyçün eyleyen inkār-ı ʿışk
9. Bir dem içre yidi deryā-yı çekersem kaygum
Sīne-i sūzānımı ol resme yakdı nār-ı ʿışk
10. Dār-ı zülf-i yāre bir dār olıgör Maşşūr-vār
Olmag istersen şühūdā server-i ser-dār-ı ʿışk

162

fā ʿilātün fā ʿilātün fā ʿilātün fā ʿilün

1. İnledür ben ʿāşık-ı dil-haste-i her-gāh ʿışk
Şöyle beñzer derdle cānum alur nā-gāh ʿışk
2. Dāmenin muhkem tutup düş pāyına yüz vechle
Mürşid-i kāmīl dilerseñ reh-ber-i hem-rāh ʿışk
3. H^vāb-ı gafletden uyanmaz ʿāşık-ı zār olmayan
Ġāfil insānı idermiş ʿārif-i āgāh ʿışk
4. ʿArş ü ferşi devr idüp pür-kār-veş seyr eyledi
Rūh-ı pākūn mazharıdur yā Resūlellah ʿışk
5. Nāka-i Leylī'nün āsarın idüñdi secde-gāh
Oldı çün Mecnūn ser-gerdāna menzil-gāh ʿışk
6. Secde-i şükr eyle iy cān-ı hazīnüm şevk ile
Cezbesin cezbe eyleyüp almaz geh ü bī-gāh ʿışk
7. ʿillet-i şūrı Züleyhā ʿālem-i maʿnide līk
Kıldı iy dil māh-ı Ken ʿān'ı esīr çāh ʿışk
8. Devlet-i Dārā'ya reşk itmez gedā-yı kūy-ı dost
İki ʿālemde tīr-i cuşşāka ʿizz ü cāh ʿışk

9. Gözüme ma'dūm-ı mutlak görünür zerrāt-ı kevn
Söyle kılmışdur beni zāhid fenā-fillah ıışk
10. Derdle bir āh idüp virdi şühūdī cānunu
Oldı āhir-dem kelāmı ıah ıışk u vāh ıışk

163

Mef ıülü fā ıilātü mefā ıilü fā ıilün

1. Her ıaşıkun ki lāle vü gül gibi dāğı yok
Bir ıandelīb-i zārdurur tāze bāğı yok
2. Mey gibi ıanın içmelüdü ıat ı idüp serin
Faşl-ı bahār elinde kiminün kim ayāğı yok
3. Zerrīn ıadehden içdi gül ersünü şubh-dem
Bülbül şanurdu lāle-i lā ılīn ıabāğı yok
4. Hurşīd ü māh tīg ü siper hançeri hilāl
Cellād-ı çerhi şanma ki zerrīn yarāğı yok
5. Söyler ne gelse diline vā ıız huruş idüp
Dīvānedür ki bağılıyacak bende vü bāğı yok
6. Bulmadı zevk-i ıalem-i itlakı yek-nefes
Kayd-ı cihāndan ol ki derünī ferāğı yok
7. Virmez cevāb bülbül işitmez figānını
Güyā zebān-ı gonca ıadem gül ıulāğı yok
8. Oldı şühūdī mey-gedeye şeyh-i erba ıin
Huş buldı hān-ıāhını gayri tūrāğı yok

162. S 123a,-B

163. S 123b, B 292b

(1b) zardurur/zārdur B

(2b) kiminün/kimün B

(3a) şubh-dem B nüshasında yok.

(8a) Oldı şühūdī mey-gedeye/Zahid şühūdī oldı yine B.

(8b) Huş buldı hān-ıāhını gayri/Meyhane hān-ıāhidur gayri B

Fe'ılātün mefā'ılün fe'ılün

1. Gonca-i bāguñ ağı var dili yok
Lāle la'ılın piyāledür müli yok
2. Söylemez rāz-ı gül-şeni gonca (x)
Bülbül-i zāruñ özge müşkili yok
3. Cām-ı mey gibi dil-küşā var iken
Dime kim gam kilidinün dili yok
4. Arah-ı jāle mestidür ezhar
Lāle-veş içlerinde kanzili yok
5. Nergis-i mest elinde altun def
Niçün epsem turur celācili yok
6. Eski vīrānedür cihān-ı harāb
Künc-i meyhāne gibi menzili yok
7. Bend-i zencir-i zülf-i dil-dāruñ
Dil-i dīvāne gibi mā'ili yok
8. Sāna senden yakīn iken cānān
Vaşlını senden özge hā'ili yok
9. Cebr-i şırfuñ fenā-yı mutlak olan
Arif-i Hak'dan özge kā'ili yok
10. Eşref-i kā'ināt iken insān
Binde bir nūr-ı feyze kabili yok
11. Özge deryā degül mi baħr-i şühüd
İy şühüdī kenār u sāhili yok

164. S 123b, B 293a

(2a)(x) S nüshasında müellif bu mısraı karalamadan yanına şu mısraı yazmış: "Gül-şenün rāzın açmadı gonca"

(2) -B (2. beyt bu nüshada yok.)

(7a) bend-i/bende B

(11a) şühüd/firak B

X Bu gazel B nüshasında 2. beyt olmadığından 10 beyttir.

Fā'īlātün mefā'īlün fe'īlün

1. Yārsüz bir nefes qarārum yok
Gam gibi yār-ı gam-kūsārum yok
2. Kaldı girdāb-ı gamda zevrāk-ı dil
Bir muvāfıkca rüzgārum yok
3. Abd-i mecbūram ihtiyārum ile
İhtiyārumda ihtiyārum yok
4. Kalmadı dilde kılca kāle mecāl
Hālüm i'clāma iktidārum yok
5. Bāğ-ı cālemdе gönüm egleyecek
Gonca-leb serv-i gül-cizārum yok
6. Rind-i mestem Şühūdī rüsvāyı
Nām u nāmus ile vekārum yok

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Diledüm kılam du'ā-yı Hāzret-i Sultān-ı cışk
Nazm idem dürr-i senā-yı Hāzret-i Sultān-ı cışk
2. Dil kesildi yandı kāğıd iki şakḳ'oldı kalem
Der-beyān-ı Kibriyā-yı Hāzret-i Sultān-ı cışk
3. Māverā-yı fikr ü evhām ü hayālāt ü cūkūl
Cızzet ü mecd ü cūlā-yı Hāzret-i Sultān-ı cışk

165. S 124a, B 293a

(4b) i'clāma/ carza B

(6b) nām u nāmus ile/ Arz u nāmus ile B

* B nüshası beyt sıralanışı: 1, 2, 4, 3, 5, 6 şeklindedir.

4. Eyledi zerrāt-ı kevnün her birin bir āf-tāb
Pertev-i nūr-ı livā-yı Ḥazret-i Sultān-ı ʿışk
5. Kimyā-yı ʿizzet ü iksīr-i aʿzam tāt-ı ser
Ḥāk-i pāy-i müşk-sā-yı Ḥazret-i Sultān-ı ʿışk
6. Nāmını zikr itmek ile mest olur cān u gönül
Nefḥa-i Raḥmān imiş būy-ı revān-efzā-yı ʿışk
7. Rāḥat-ı cān mürde diller derdine dermān imiş
Şerbet-i dāru'ş-şifā-yı Ḥazret-i Sultān-ı ʿışk
8. Şāh-ı bī-tāt ü kemer eyler gedā-yı kemteri
Sāye-i perr-i hümā-yı Ḥazret-i Sultān-ı ʿışk
9. Terk idüp kayd-ı cihānı iy dil-i şeydā yine
Eyledün cānı fedā-yı Ḥazret-i Sultān-ı ʿışk
10. Şāh-bāz-ı ʿarş-ı aʿlādur hümā-yı lā-mekān
Bir nefes olan gedā-yı Ḥazret-i Sultān-ı ʿışk
11. İy Şühüdī rūḥ-ı maḥbūb-ı Ḥabībullah imiş
Maḥrem-i ḥalvet-sarāy-ı Ḥazret-i Sultān-ı ʿışk

167

Mef ʿülü fāʿilātü mefāʿilü fāʿilün

1. Dāru'l-belāda söyle kimün ibtilāsı yok
Bir mübtelā mı var ki hezārān belāsı yok
2. Ḥālince ḥālī her kişinün miḥnet ü cefā
ʿĀlemde var mı ki belā vü cefāsı yok
3. Zāhid netīcesi saña budur kelāmumun
Şufī degüldür ol ki derünī şafāsı yok

4. Ārif odur ki iki cihān içre bir nefes
Dergāh-ı Hāk'dan özge kapudan recāsı yok
5. Ol cān u dil ṭabībi Ḥabīb'ün şühūdiyā
Zannum budur ki bencileyin mübtelāsı yok

168

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Şeb-i firḳatde dirīgā meh-i tābānum yok
Ne ḳara günlü ḳulam şems-i dirahşānum yok
2. Bülbül-āsā yiridür nāleler itsem yolınup
Lāle-hadd gonçe-dehen bir gül-i ḥandānum yok
3. Sürinürdüm yolına ḥake düşüp sāye mişāl
Farkuma sāye şalar ser ü ḥirāmanum yok
4. Lāle ruḥsārına bir dem naḳar itsem alınur
Leb-i cān-baḥşına cānum dimege cānum yok
5. İy şühūdī gam-ı hecr ile nice ölmeyeyin
Yolına cān virecek şīvelü cānānum yok

169

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. İy perīşān kākülünden cān u dil yağmā-yı cışk
V'ey mu'anber-i zülf-i miskīnün ser-i sevdā-yı cışk

167. S 124b, B 292b

(2b) "var mı" ibâresi B nüshasında yok.

168. -S, B 292b

(5b) "cānānum" olması gereken kelime B nüshasına
"cānum" şeklinde yazılmış ki, vezne uymamaktadır.

2. Şöyle Mecnūn eyledūn iy saçları Leylā beni
Bir nazar olur görenler vāle vü şeydā-yı ʿışk
3. Sidre-i ʿulyā sücūd itdi vü tūbā ser-fürū
Çün kıyām itdi ezelde kāmēt-i bālā-yı ʿışk
4. Rağş urup zerrāt-ı ʿālem çerhe girdi kā'ināt
Tutdı āfāk-ı şadā-yı ʿışk u vāy-ı ʿışk
5. Lā-übālī rind-i rüsvāy ü vāle vü şeydālaruz
Cānumuz ser-mest idelden cām-ı cān-efzā-yı ʿışk
6. Her tarafından taş ururlar başuma etfāl-i şehir
Var mıdur zāhid benüm gibi dahi rüsvāy-ı ʿışk
7. Kāf-ı kurba şevk ile āgāz-ı pervāz itmege
Cān hūmāsına takıldı şehir-i ʿankā-yı ʿışk
8. Cām-ı tevḥīd içmişem iki cihāndan giçmişem
Olmuşam cān u gönülden bende-i Mevlā-yı ʿışk
9. Kible-i cānum ḥabībā kaşların mihrābıdur
Secde-gāhumdur Cenāb-ı Rabbiye'l-Aʿlā-yı ʿışk
10. İy ser-i zülf-i siyāhuñ māye-i sevdā-yı ʿışk
Kākülün ucından uşdı başuma gavgā-yı ʿışk
11. Ğark-ı deryā-yı şühūd oldum idüp terk-i vücūd
Tā ki itdi cemālin şahıdur ʿanā-yı ʿışk
12. Dürr-i deryā-yı ḥaḳīqatdür benüm her bir sözüm
Ben kimine kaṭre-i ğark ideli deryā-yı ʿışk
13. Yokdur insān ile ünsüm vahşetüm var cümleden
Mūnis-i cānum olaldan yā Rabbī hemtā-yı ʿışk
14. Zemzem-i eşküm şafādan cūş iderse yiridür
İşigün kiblem kapındur Kaʿbe-i ʿUlyā-yı ʿışk
15. Ḥasret-i tīgünle cānā kılıca kaldı cānumuz
Cān u ser virmek degül mi ḥaşıl-ı maʿnā-yı ʿışk

16. Husrev-i devrāna kul olmaz gedā-yı kŭy-ı dost
Pādişāh-ı mŭlk-i gamdur çāker-i ednā-yı ıışķ
17. Gündüzüm nev-rŭz-ı ııyd oldu şebŭm Kādr ü Berāt
Maşrık-ı dil toğup mihr-i cihān-ārā-yı ıışķ
18. Leyletü'l-Mi rāc imiş zŭlfŭn mu anber kākŭlŭn
Kāşif-i esrār-ı sŭbhāne'llezī esrā-yı ıışķ
19. Yār dīdārın görür her zerreden ayne'l-yakīn
Nāzır-ı envār-ı vechü'llah imiş bīnā-yı ıışķ
20. İy şühūdī cānuñı cānāna kurbān eyle kim
Derdle cān virmek imiş tālīb-i a clā-yı ıışķ

170

Fe ilātŭn fe ilātŭn fe ilātŭn fe ilŭn

1. Rŭ-siyāhŭn ne yŭzi ola recā eyleyicek
Yŭce dergāha niyāz ile du cā eyleyicek
2. Yŭzŭmŭz var mı teveccŭh idevŭz Mevlā'ya
Dilŭmŭz var mı taḥiyyāt ü senā eyleyicek
3. Bu fezāḥatlar ile bunca kabāḥatler ile
Hālŭmŭz var mı temennā vŭ recā eyleyicek
4. Dil-i bī-havf ü ḥayā eylemeyŭp ahde vefā
Rabb-i A clāsın mı buldı cefā eyleyicek
5. Kaldı ḥayretde dil-i zār hacāletle dirīg
Bir behāne bulamaz özr-i Hudā eyleyicek
6. Bir dem ister göremez dīde-i giryānı görŭn
Gam-ı ıışyān ile derd ile bunā eyleyicek

169. -S, B 294a

7. Recm idüp nefsüni raḥm iste şühüdî Ḥaḳ'dan
İki âlemde O'dur fazl u caṭā eyleyicek

171

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Hıffet-i terk eyle 'ırfān ehli deryā dil gerek
'Ālim-i kāmīl olanlar 'ilm ile 'āmīl gerek
2. Lāyık olmaz meşreb-i 'ırfāna her nā-şüste-rüy
Feyz-i Rabbānī'ye iy dil merdüm-i kâbil gerek
3. Olmayup ehl-i ta'aşşub kılmayup lecc ü 'inād
Merdüm-i manşıb olan ilzāmına kâyıl gerek
4. Pāk-i dāmen pāk-i meşreb-i dilber kâbil-vücūd
'Āşık-ı dīdār olan ehl-i dile mā'il gerek
5. İçmedi cām-ı zücācı zāhid-i fāsīd-i mizāc
Olmadı kâbil 'ilāca şerbet-i kâtil gerek
6. İy şühüdî devlet-i dünyā-yı fānīden giçüp
'İzzet-i cūkbāya ṭālib mü'min-i kāmīl gerek

172

Mef'ūlū fā'īlātū mefā'īlū fā'īlün

1. Bālīn-i ḡamda 'āşık-ı bīmāruṇam senün
Leyl ü nehār zār u dil-efkārūṇam senün
2. Cürm ise sevdüğüm seni iy pādişāh-ı ḥüsn
Başdan ayaga ben de günāhkārūṇam senün

170. S 124b, B 295a

(2) -B

171. S 125a, B 295a

(1b) 'ālim-i kāmīl/hā'if-i Yezdān B

3. Şevk-i cemālūn ile gözüm çeşme-sār idüp
Su gibi pāk cāşık-ı dīdāruṇam senūn
4. Nālān ider nevā-yı figānum cānādili
Giryān-ı şevk u bülbul-i gül-zāruṇam senūn
5. Bir nāzūke niyāz ideyin şad-hezār-bār
İy yār-ı şīve-kār harīdāruṇam senūn
6. Hāk-i derūnden itme şühūdī kuluṇ cūdā
Şahā seg-i zelīl-i vefādāruṇam senūn

173

Fā ilātūn fā ilātūn fā ilātūn fā ilūn

1. Eşk-i gül-gūnum revān iden firākuṇdur senūn
Hūn iden pūr-yāre bağrum iştīyākuṇdur senūn
2. Cism ü cānum zār idüp benden beni bī-zār iden
İy benüm rūḥ-ı revānum iftirākuṇdur senūn
3. Göz göre ol nergis-i fettānı benden ayıran
İy rakīb-i bed-nażar cāyn-i nikābuṇdur senūn
4. Cānum kaşd itdügün iy nergis-i hūn-rīz-i mest
Gamze-i cellād ile ittifākuṇdur senūn
5. Şi r-i āteş-bār ile cuşşākı sūzān eyleyen
Nār-ı hecr ile şühūdī ihtirākuṇdur senūn

174

Fe ilātūn fe ilātūn fe ilātūn fe ilūn

-
172. S 125a, B 295b
(1b) dil-efkaruṇam/dil-figāruṇam B
173. S 125a, B 295b

1. Ağla ʿışk ile gönül gözin uyansun dir isen
ʿĀşık ol şevkile cān odlara yansun dir isen
2. Zülfinün tārına muhkem şarılup ayrılma
Ejder-i ʿışkı dilā cāna tölansun dir isen
3. Mededin isteme Cibrīl'ün eger misl-i Halīl
Cān tevekkül idüp Allah'a tayan sun dir isen
4. Zāhid-i münkire bir kaṭre mey-i şevkūn şun
ʿİşkā īmān getürüp Hakk'a inansun dir isen
5. Kıl Şühüdī kulunı dār-ı fenā Maşūrı
Ak saḳalını kızıl kana boyansun dir isen

175

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1. Āteş-i hecr ile yandum sözlerümdür sūz-nāk
Yiridür çeşm-i derūn-ı dilden āh-ı derd-nāk
2. Sen ferāḡat ʿāleminde nāz u istignādasın
Ben de sultānum firākūnda helāk oldum helāk
3. Mürğ-ı cān uçmak diler cānā li-ṭayri fi'l-kafes
Hançer-i hecrūn idelden sīne-i mecrūhı çāk
4. Sāye-i servūnle kabrüm ravza-i firdevs olur
Cān virüp derdūnle ol dem kim ola yolūnda hāk
5. Tīg-i şevk ile Şühüdī olu gör maḳtūl-i ʿışk
Rūz-ı maḣşer ʿabd-i maḳbūl ola sen maḣşūm-ı pāk

174. S 125b, B 296b

(1a) gözin/gözi B

(5a) "kulunı" kelimesi S nüshasında yoktur.

175. -S, B 295b

Mefā'īlün mefā'īlün fe'ūlün

1. Benem dīvānesi dīvān-ı ʿışkūn
Esīr-i bendesi sultān-ı ʿışkūn
2. Olup şām u seher derd ile nālān
Hezārı dem gül-i handān-ı ʿışkūn
3. Ğubār-ı haṭṭūnı fikr eyleyen dil
Bilür keyfiyyetin hayrān-ı ʿışkūn
4. Atladı top olup gerdūn-ı gerdān
Görüp bāzīçesin çevgān-ı ʿışkūn
5. İder taş ile taş zār u giryān
ʿiğān-ı bülbul-i nālān-ı ʿışkūn
6. Ne bilsün hālını bī-derd olanlar
Esīr-i derd-i bī-dermān-ı ʿışkūn
7. Hudā'dan özge bilmez hasb-i hālın
Şühūdī zār u ser-gerdān-ı ʿışkūn

Mefā'īlün mefā'īlün fe'ūlün

1. Benem hayrān u ser-gerdān-ı ʿışkūn
Esīri derd-i bī-dermān-ı ʿışkūn
2. Ser-i zülfün ucından āhir kār
Tolaşdı boynuma su'ebān-ı ʿışkūn

176. -S, B 296a
(3b) "hayrān" kelimesi B nüshasında yanlış olarak sürekli "hayran" şeklinde yazılmıştır.

3. Baş egmez şāh-ı devrāna k̄ul olmaz
Gedā-yı müflis ü cūryān-ı ʿışkūn
4. Tenvīr-i derd ü ḥasretten ciger-sūz
Derūn-ı sīnesi biryān-ı ʿışkūn
5. Giçüp biñ cān ile serden şühūdī
Kulı k̄urbānidur sultān-ı ʿışkūn

178

Mefāʿilün mefāʿilün fe ʿulün

1. Felekler derd ile nālān-ı ʿışkūn
Melekler zār u ser-gerdān-ı ʿışkūn
2. İki ʿālem gamından bī-ḥaberdür
Olanlar vāle vü ḥayrān-ı ʿışkūn
3. Gözümün kanlu yaşın kıldı deryā
Görinüp cūşiş-i cummān-ı ʿışkūn
4. Fezā-yı dilde zahm-i tīgün ile
Açıldı lāle-i nuʿmān-ı ʿışkūn
5. Muṭi ʿ-ı emridür şāhān-ı maʿnī
Gedāsıdur cihān-ı sultān-ı ʿışkūn
6. Midād olsa denizler tā kıyāmet
Yazılmış defter ü dīvān-ı ʿışkūn
7. Giçüp cāna yolūnda cān u serden
Şühūdī'dür kulı k̄urbān-ı ʿışkūn

177. -S, B 296a

178. -S, B 296a

Fā'īlātūn fā'īlātūn fā'īlātūn fā'īlūn

1. İy felek bāğ-ı cihānı baña zindān eyledūn
Goncamlı aldūn elümden bağrumı kan eyledūn
2. Kaşları yayı kurulmadın kaza tīrin urup
Ol nihāl-i tāze-i hāk ile yek-sān eyledūn
3. Toğrı geldūn iy ecel ok gibi ol gül çehrenūn
Serv-i kaddin yay idüp zülfin perīşān eyledūn
4. Gönlümün eglencesin aldūn beni şeydā kılup
Mūnisüm feryād-ı enīsüm āh u efgān eyledūn
5. Bağruma basup yaturken sīnede cānum gibi
Kuzıcağum kūrda aldurduñ aceb kan eyledūn
6. Şevk ile Kur'an okurken yavrı bülbüller gibi
Cānuñ uçurduñ beni nālān ü giryān eyledūn
7. İy şühūdī emr-i Hāk üzre döner çerh-i felek
Yok yire gerdūn-ı ser-gerdāna bühtān eyledūn

Mefā'īlūn fe'īlātūn mefā'īlūn fe'īlūn

1. Ağardı mūy-ı siyāhum karardı şām-ı ecel
Pey-ā-pey yetişdi gözün aç dilā peyām-ı ecel
2. Ne hālde güler ādem serāy-ı mātemde
Ne pīre vaz-ı kadem eylerse dām-ı ecel
3. Gadāsı şīr ü şükr olsa h^vāce-i dehrūn
İçine zehr ider anı mezāk-ı cām-ı ecel

4. Şarāb-ı merg içenün iy 'aceb n'ola hāli
Derūna korku düşer zikr olunsa nām-ı ecel
5. Şühūdiyā dilerüz ol Kerīm ü Rabb-i Raḥīm
Şehādet ile naşīb ide ihtişām-ı ecel
6. Revān-ı 'aşık-ı müştāka şad-hezār selām
Şafā-yı hātır ile gönderür selām-ı ecel

181

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. 'Āşık-ı zār olalı özge hevādan giçdüm
Derd ile yār olalı fikr-i devādan giçdüm
2. Dün ü gün sâ'il-i dergāh-ı ilāhī olalı
İbtizāl-i der-i buhl-i ümerādan giçdüm
3. Ten-i 'uryān ile bir köhne haşıra şarılup
Künc-i kül-handa yatup şāl ü 'abādan giçdüm
4. Yārdan fikr-i vefā cāna cefādur gördüm
Hūş giçüp cevır ile ümmid-i vefādan giçdüm
5. Olmedin öldüm o dem rāḥat-ı küllī buldum
İy Şühūdī elem-i dār-ı fenādan giçdüm

182

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Zikr-i dendānuñ ile dürr-i 'Aden'den giçdüm
Yād-ı reftāruñ ile serv-i semenden giçdüm

180. -S, B 298a

181. S 126b, B 299b

(2a) dñn ü gün sâ'il-i/sâ'il-i dñn ü gün B

(4a) yārdan fikr/sendē ümmid B

(4b) cevır/cevrñn B, ümmid/mihr ü B

* B nüshası beyt sıralanışı: 1, 2, 4, 3, 5 şeklindedir.

2. Dil hevā-yı ser-i kūyūn ideli miṣl-i şabā
Seyr-i gül-zārı koyup şahn-ı çemenden giçdüm
3. Zülf-i miskīnūne şarıldı dil-i miskīnüm
Bu sebebden heves-i misk-i Hoten'den giçdüm
4. Gam-ı cānān ile dil cān ü cihāndan giçecek
Ben de kaṭṭ-ı ser idüp bār-ı bedenden giçdüm
5. Dil-i dīvāne o dem kim didi giçdüm serden
İy şühūdī didi cān ben daḥi senden giçdüm

183

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Nedīm-i ehl-i ḥālem naḳl-i kıyl ü ḳālden giçdüm
Beyāz mūy ile sevdā-yı zülf ü ḥālden giçdüm
2. Şarāb-ı merg ile telḥ itme vā'iz bezm-i rindānı
Ben ol mest-i ḥarābam kim mey-i ḳattālden giçdüm
3. Revān itdüm gözümde eşk-i ḥūn-ālūdi ol demden
Ciger ḳanın ṭolu içdüm şarāb-ı āldan giçdüm
4. Delüp bir bu riya-yı köhne ṭaḳdum boynıma anı
Ben ol abdāl-ı uryānem palās u şālden giçdüm
5. Şühūdī lā-beḳādur devlet-i dāru'l-fenā gördüm
İdüp fakr ile fahri izzet ü iḳbālden giçdüm

182. S 126b, B 299b

(2b) "seyr" kelimesi S nüshasında "ser" olarak geçmektedir.

(3a) miskīnūne/pür-çīnūne_B

(4) Gam-ı cānānı koyup cāna gönül meyl itmez
Boynuma bār idi kaṭṭ idüp andan giçdüm //B

183. S 127a, B 299a

(3a) ol demden/ölmeden B

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Cüy-i eşk-i hūn-feşānum 'ayn-i 'ummān eylesem
Def 'aten biñ cānum olsa yāre kurbān eylesem
2. Togrılup dergāhuña sevdālu başum tōp idüp
Pādişāha şevk ile gālṭān u gerdān eylesem
3. Şūfiyā bŷy-ı şafā yok hān-gāh-ı şeyhde
Bir gice meyhāne içre zevk-i pinhān eylesem
4. Yād olup bād-ı şabāya iy şühūdī şubḥ dem
Yolda koyup cānı 'azm-i kūy-ı cānān eylesem
5. Yüz sürüp hāk-i der-i cānāna virsem cānumı
Secde-i 'ışk ile ḥamd-i şükr-i Yezdān eylesem

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Devāsuz derd-i 'ışkūn derdime dermān imiş bildüm
Derūn-ı dilde şevkūn cān içinde cān imiş bildüm
2. Belāsı lütf-ı Rahmān'um belāsı rāḥat-ı cānum
Serīr-i dilde 'ışkı bir güzel sultān imiş bildüm
3. Seng-i dīvāne-i zencīr-i zülfün 'aql-ı kāmildür
Esīrūn olmayan mecnūn-ı ser-gerdān imiş bildüm
4. Gam-ı 'ayn-ı sürūrum dīde-i giryāna nūrumdur
Dilā ḥālāt-i 'ışkı cezbe-i Rahmān imiş bildüm
5. Seg-i dergāh-ı uşşākūn olaldan hāk-i ikdāmı
Gedā-yı 'ışk olan sultān-ı ālī-şān imiş bildüm

6. Vişālūn gül-stān-ı dil-stān-ı cennetü'l-me'vā
Şerār-ı nār-ı hecrūn dūzah-ı sūzān imiş bildüm
7. Temevvüc itse bir dem ʿarş-ı aʿzam yek ḥabābıdur
Şühūdī baḥr-i ʿışkūn kaṭresi cummān imiş bildüm

186

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1. Ben bu cehl ile nice ʿirfān ile fāyık olam
Bār-gāh-ı kudsūna yüz urmaga lāyık olam
2. Mūr-ı miskīn-i fakīrem ḥāk-i nā-pāk-i ḥākīr
Mest-i cām-ı gafletem dem var mıdur ayık olam
3. Sen güzel sultāna ḥıdmet-i ʿizzet-i ʿazīmi iken
Baḥa lāyık mı Hudā'ya bende-i ābık olam
4. Şıdık-ı pāki ʿaşıq-ı şādıqlara sensün viren
Kıl ʿināyet ben de şāha bende-i şādık olam
5. Lahza-i ʿayn-ı ʿināyet kılsa ʿeyyāz-ı ezel
Rāh-ı teslīm ü rızāda cümleden sābık olam
6. Zerre-i nūr-ı cemālūn cilvesin izhār kıl
Pādişāhum ben de yüz biñ cānla ʿaşıq olam
7. İy Şühūdī nefh-i rūḥ eylerse Sultān-ı Vücūd
Rūḥ-ı kuds olup lisān-ı Ḥakk'la nāṭık olam

187

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1. Çāh-ı gayyā içre yüz biñ yıl eger maḥbūs olam
Yek-nefes ḥaşa ki fazlūndan kuluñ me'yūs olam

185. S 127a, B 300a

(2a) Rahman'um/Yezdān'um B

186. -S, B 298b

2. Sevgüni rūḥ-ı revān it şevküni āram-ı cān
Zikr-i pākūnle Hudā'ya her nefes me'nūs olam
3. Sa'yum oldur kim segān-ı kūy-ı aḥbābun görüp
İzleri tozına düşem ṭalib-i pāyūs olam
4. Bir nazar-ı 'ayn-ı 'ināyet kıl sa'ādet kesb idem
Niçe bir yār u nedīm-i kevkeb-i menhūs olam
5. Kıl şühüdī'nün de meyyālını yağmā-yı 'ışk
Ben de yā Rab 'abd-i muḥliş bende-i mahrūs olam

188

Fā'ilatün fā'ilatün fā'ilatün fā'ilün

1. Tīr-i gamzen rāḥat-ı rūḥ-ı revānumdur benüm
Zahm-ı tīgün sīnede āram-ı cānumdur benüm
2. Mācerā-yı 'ışkundan niçe çekvā kılam
Cān içinde cān olan rāz-ı nihānumdur benüm
3. Kāb-ı kavseynün nişanın gösteren 'aynū'l-'ıyān
'Ayn-ı cāna ol meh ebrū kemānumdur benüm
4. Dīnüm imānum Haḳ için kūy-ı cānān iy gönül
Kible-i cān Ka'be-i dāru'l-emānumdur benüm
5. Pīr-i fānīdür şühüdī şeyḥ-i cuşşāk eyleyen
Ben za'ifi serv-i kāmēt nev-civānumdur benüm

189

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

1. Hudāyā pādişāha Ḥazretündür Rabb-i ma'budum
Devāsız derd-i 'ışkındur benüm akşā-yı maksūdum

187. -S,B 298b

188. -S,B 298b

2. Seg-i dergāham ol dirse baña ma'bud-ı bî-hemtā
Olur vird-i melā'ik izzetiyle nām-ı mes'ūdum
3. Benem ma'dūm u fānī Hayy-ı Bākī Hazret-i Hāk'dur
Hakikatde benem 'ayn-ı 'ademdür naqd-i mevcūdum
4. Hudāyā ben kuluñ oldur dü- 'ālemde temennāsı
Cenāb-ı izzetün olsun benüm ma'bud-ı mescūdum
5. Benem ol bende-i 'aciz senündür kudret ü kuvvet
Senün destündedür her lahza şāhā būd u nā-būdum
6. Dem-i āhirde teveccüh eylesün dergāh-ı a'clāya
Hezārān sāl olur her bir demün iy 'ömr-i maḥdūdum
7. Şühūdī şevk-i Rahmān ile teslīm eylesem cānı
Dür ü güher olurdı her biri enfās-ı ma'dūdum

190

Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

1. Seg-i kūy-ı ḥabībün ḥāk-i pāyin eyle ser-tācum
İzi tozına yüz sürmekdür anuñ 'arşa mi'rācum
2. Didüm kimler tavāf eyler seni yā Ka'betü'l- 'uṣṣāk
Didigüm rūḥ-ı qudsiler benüm zevvār u ḥuccācum
3. Gamunla nāle vü āhum irüşdi 'arş-ı a'clāya
Yenilmez cūş ider şevkünle baḥr-i eşk emvācum
4. Asıldı cān atup ol dem ki dār-ı zülf-i dil-dāre
Dil-i zāre didi sensün benüm Mansūr-ı Hallāc'um
5. Der-i dil-dāre yüz sürdüm şühūdī rahm idüp ol yār
Didi kim sen misün iy 'aşık-ı miskīn muḥtācum

189. -S,B 299a

190. -S,B 299a

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Maḥabbet küncine şükr-i Hudā vīrānedür gön̄lüm
Koyup 'aql-ı ma'āşı 'āşık-ı dīvānedür gön̄lüm
2. Taķıldı zülf-i zencirine biñ cān ile cānānūn
Delü dīvāne midür bilmezem āyā nedür gön̄lüm
3. Olaldan āşinā-yı 'ışk-ı dil-ber halk-ı 'ālemden
Fırār u vaḥset eyler cümleden bī-gānedür gön̄lüm
4. Demidür eylesem cām-ı mey-i ḥumrāya istignā
Hayāl-i la'lı-yād ile benüm mestānedür gön̄lüm
5. İki 'ālem serverine degişmem guşşa-i 'ışk-ı
şühüdī münkesir-i gam-hāne-i vīrānedür gön̄lüm

Mefā'īlün mefā'īlün fe'ūlün

1. Devāsuz derdüni dermān idindüm
Derün-ı dilde 'ışkuñ cān idindüm
2. Didiler cān içinde cān imiş 'ışk
Ben anı cānla cānān idindüm
3. Ciger kanın şarāb-ı erguvānı
Dil-i sūzānumı biryān idindüm
4. Gedā-yı kūy-ı cānānı gönülden
Sevüp biñ cānla sultān idindüm
5. Ser-i kūyunda başum kūy-ı gerdān
Mu'anber zülfüni çevgān idindüm
6. Cemālün iştīyākın mūnis-i cān
Hayālün sīnede mihmān idindüm

7. Şühūdī derd-i yār ile olup yār
Maḳāmum külbe-i aḫzān idindüm

193

Fe ʿilātün fe ʿilātün fe ʿilātün fe ʿilün

1. Gözle bir naḳş-ı nigārı ki temāşā göresin
Şemʿ-i ruḥsārına baḳ nūr-ı tecellī göresin
2. Gönül āyinesini pāk-i mücellā eyle
Yār dīdārını gün gibi hüveydā göresin
3. Gün gibi yir idinürsin felek-i aʿlāda
Zāhidā ger özüni cümleden ednā göresin
4. Düşdi ol kākül-i miskīn-i siyeh-kāre gönül
Ne gelür başuna iy ʿaşık-ı şeydā göresin
5. Bir ḳadem-i nāz ile reftāra gel iy serv-i sehī
Nice olur cānı revān itmeñi cānā göresin
6. Dil-i pür-ḡam açılır ḡonca-i pejmürde mişāl
Gül gibi elde o dem ki mey-i ḡamrā göresin
7. Fiten-i devr-i ḳamer gün gibi bulmaḳda zuhūr
İy Şühūdī neler ola daḫi peydā göresin

194

Fe ʿilātün mefāʿilün fe ʿilün

1. Merhem-i sīne-i fikārumsın
Mūnis-i cān-ı bī-ḳarārumsın

192. -S, B 300a

193. S 127b, B 301a

(2) -B (yok)

(3b) ger/gör B

* B nüshası beyt sıralanışı: 1, 3, 2, 4, 5, 6 şeklindedir.

2. Niçe meyl itmesün dil-i meyyāl
Serv-i nāz-ı semen ğaddārumsın
3. Gerçi pīrūmdürür benüm Mecnūn
Sen de Ferhād-ı ihtiyārumsın
4. Bir dem ayrulma dilden iy ğam-ı ʿaşk
Sen benüm yār-ı ğam-kūsārumsın
5. Didi raḥm eyleyüp Şühūdi'ye yār
ʿAşık-ı zār-ı dil-figārumsın

195

Fe ʿilātün mefā ʿilün fe ʿilün

1. Dür-i dendānı zıkrin ideli cān
Eşk-i sürh oldı sübḥa-i mercān
2. La ʿl-i mey-gūnı şevkidür her dem
Dürer-i eşküm eyleyen bālān
3. Künc-i ğamda belā vü derd ü elem
Görmege geldiler beni yārān
4. Rāh-ı ʿaşk içre ğam gibi yoldaş
Bulmadı gitdi eyyühe'l-ihvān
5. Dil Şühūdī cünün-ı firķat ile
Oldı ḥayrān ü zār u ser-gerdān

196

Fe ʿilātün fe ʿilātün fe ʿilātün fe ʿilün

194. S 128a, B 302a

195. S 128a, B 302a

(5a) firķat ile/ ʿaşk ile B

1. Nefs-i reh-zenden ilāhī niçe şekvā ideyin
Görse İblīs'i āna dir seni igvā ideyin
2. Peççe-i mār iken oldu yedi başlu ejder
Niçe zabt eyleyeyin niçe müdārā ideyin
3. Yedi deryāyı içer nārı söyünmez bir dem
Āteş-i düzahı yā Rab niçe itfā ideyin
4. Olmadı kâbil-i ıslāh gelüp inşāfa
Bī-devā derdüme yā Rab ne müdāvā ideyin
5. Eşk-i hūnīn mey-i nāb oldu ciger pāre kebāb
Demidür bezm-i gam-ı ışkı müheyyā ideyin
6. İy şühūdī döginüp taşlar ile seyl-āsā
Demidür gözlerimün yaşını deryā ideyin

197

fā'cilātün fā'cilātün fā'cilātün fā'cilün

1. Bī-semā' olan nevā-yı nāyı bilmez neydügin
Nāle-i dil-süz-ı Mevlānā'yı bilmez neydügin
2. Cām-ı ışkı nūş idüp mest-i ilāhī olmayan
Bāde-i cān-bahş-ı rüh-efzāyı bilmez neydügin
3. Bahr-i istigrāk içinde olmayan gark-ı şühūd
Āşinā-yı Rabbiye'l-A'clā'yı bilmez neydügin
4. Gözlerinün yaşını bahr itmeyen pencāh-sāl
Bir nem içinde yedi deryāyı bilmez neydügin

196. S 128a, B 303a

(1) Dad elinden niçe bir āh idüp eyyā ideyin
Dir āna kim berü gel ben seni igvā ideyin//B

(3b) itfā/ itfal B

(5) -B

* B nüshası beyt sıralanışı:1,2,4,3,5 şeklindedir.

5. Nūr-ı Hakk'ı görmeyen her zerrede iy başar
Cilve-i mihr-i cihān-ārāyı bilmez neyduğin
6. Mazharu esmā şıfātullahi meclā küllü şey' (x)
Bilmeyen bu nükte-i eşyayı bilmez neyduğin
7. Merkez-i kutb-ı vilāyet olmayan Haydar mişāl
Arş-ı a'la kubbe-i mināyı bilmez neyduğin
8. Olmayan ma'sūk u 'aşık-ı Hakk'a Mevlānā gibi
İy şühūdī cezbe-i Mevlā'yı bilmez neyduğin

198

fā'ilatün fā'ilatün fā'ilatün fā'ilün

1. Ben de mecbūr-ı ezel sen İzed-i Cebbār'sın
Cümle makhūr-ı ebed sen Vāhid-i Kahhār'sın
2. Mā-ḥaşala cürm ü cināyet yā Kerīm ü yā Raḥīm
Ben güneḥ-kār-ı siyeh-rū Hazret'ün Gaffār'sın
3. İy bilen ehl-i niyāzūn rāzını kable's-su'āl
Saḥa mahfī zerre yokdur 'Alimü'l-esrār'sın
4. Perde-i nāmūsumı hāk eyleme yevmü'l-hisāb
'Abd-i ma'yūbūn senūndür Seyyid-i Settār'sın
5. İy şühūdī özr idüp Mevlā'ya bil mikdārūnı
Kādir ü Muhtār O'dur sen 'aciz ü nā-çārsın

197. S 128b, B 303a

(3b) aşın/ikşā B

(5a) her zerrede iy başar/iy başar her zerrede B

(x) "Cenāb-ı Hakk'ın sıfatlarından hâsıl olan isim-
lerin görüntüsü her şeyde parlar.-Arapça"

(7) -B

198. S 130a, B 306a

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Cinn ü insānuñ günāhın mahv ider bir āhdan
Kaṭre eksülmez henüz deryā-yı 'afvü'llahdan
2. Eşk ü āh ü i'tirāf-ı cürm ü takṣīr ü günāh
Ḥasb-i ḥālidür şorarsuñ 'arīf-i āgāhdan
3. Lahza-i 'ayn-ı cināyet gözler isen bir naẓar/bir nefes (x)
Olma ḥālī nāle vü zārī vü eşk ü āhdan
4. Rūḥ-ı imān oldu ḥavfu'llah ile ḥubb-i Hudā
Mü'min olmaz 'ālim-i bī-ḥavf Allah'dan
5. Çeşme-i ḥurşide istignā iden kem zerrenüm
Cānum āgāh olalı sırr-ı kefā billahdan
6. Bende-i sultān-ı fakr ol 'izzet istersen eger
'arīgu'l-bāl ol ferāḡat eyle māl ü cāhdan
7. Kābiliyyet didigün mahz-ı kabūli Ḥaḳ imiş
Nā-ümīd olma şühūdī ol ḡanī dergāhdan

Fe'īlātün fe'īlātün fe'īlātün fe'īlün

1. Gül-şen-i dilde açılmış gül-i ḥandānumsın
Bāḡ-ı sīnemde biten serv-i ḥıramānumsın
2. Niçe cān vormeyeyin yolūna iy rūḥ-ı revān
Mūnis-i cānum olan sevgülü cānānumsın

199. S 130b, B 306a

(1a) bir/yek B

(x) S nüshasında mısra kenarına "bir naẓar" yanına diğeri iptal edilmeden "bir nefes" yazılmış.

(5a) zerrenüm/zerreyem B

(7a) kabūli Ḥaḳ imiş/kabūlidür anuñ B

3. Işıgün dār-ı şifā cān u gönül bīmārūn
Zahmın merhemisin derdüme dermānumsın
4. Rahm idüp aşık-ı bīmārūna bir dem dimedün
İy dil-figār benüm küşte-i hicrānumsın
5. Niçe āram ide bir lahza Şühūdī'sin sen
Cānumun cānı enīs-i dil-i vīrānumsın

201

fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ılün

1. İki cālemdē Hudāyā zerre-i derd isterin
Mā-sivādan fāriğ olmuş bir dil-i ferd isterin
2. Āh idüp derd ile her dem ola yüce dergāhda
Kālb-i gam-gīn eşk-i hūnīn ü ruh-ı zerd isterin
3. Rūz u şeb bir dār-ı kahr u hüzn ü mātem-hānede
Aşık-ı bī-çāre olmuş derd-i pūr-vird isterin
4. Hāk-i pāyine seg ehl-i fenānūn yüz sürüp
Kuhl-i cāyn-ı cānum içün zerre-i gerd isterin
5. İy Şühūdī her nefes dünyāda vü cūkbāda ben
Hāzret-i Hāk'dan dil-i vīrān-ı pūr-derd isterin

202

fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ılün

1. Kesmezem kaṭā recāyī rahmet-i Gaffār'dan
Afv ü gufrāndur ümīdüm ized-i Settār'dan
2. Āb-ı rūy-ı Muştafā nūr-ı Muhammed hürmeti
Bizi mahrūm itme yā Rab cennet ü dīdārdan

200. -S,B 301b

201. -S,B 301b

3. Nūr-ı dīdārūn ḥaḳḳı iy pādīşāh-ı zū'l-celāl
Cümle imān ehlin āzād it ʿazāb-ı nārdan
4. Çün serāy-ı Ḥaḳ dil-i vīrānıdur ʿāşıqlarūn
Hāne-i ḳalbūm Hudāyā hālī ḳıl aḡyārdan
5. Āstān-ı evliyādan bir dem ayırma bizi
Behre-mend it yā ilāhī himmet-i ebrārdan
6. Haşyetünle sevgün ihsān it şühūdī ḳuluña
Dā'imā ḳorḳup utansun Hālik-i Cebbār'dan
7. Hāk-i dergāh-ı niyāz ol iy faḳīr-i bī-vücūd
Gafil olma mekr-i aḍā ḳahr-ı vāḥid ḳahhār'dan

203

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Gönül āşufte vü şeydā ḡam-ı sevdā-yı ʿışḳūndan
Yitirdüm ʿaḳlūmı cānā ḡam-ı sevdā-yı ʿışḳūndan
2. Ne zıkr-i devlet-i dünyā ne fikr-i cennetü'l-me'vā
Benem Mecnūn-ı nā-pervā ḡam-ı sevdā-yı ʿışḳūndan
3. Gözüm giryān u dil biryān u ten bir cān u cān ḡayrān
Benem bī-hūş u ser-gerdān ḡam-ı sevdā-yı ʿışḳūndan
4. Elif ḳaddüm kemān oldu mekānum lā-mekān oldu
Nişānum bī-nişān oldu ḡam-ı sevdā-yı ʿışḳūndan
5. Şühūdī bī-ḳarār oldu belā vü derde yār oldu
Nedīmi āh u zār oldu ḡam-ı sevdā-yı ʿışḳūndan

204

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

202. -S, B 302a

203. -S, B 302b

1. Ğam-ı ııııkunla çeşm-i ħun-feřānum eřme-sār olsun
Demānum mūnis-i cān ħazīnūm āh u zār olsun
2. alarsa boynumı tīgūn ser-i kūyūnda ol demde
Āna anum revān olsun saāa cānum niřār olsun
3. Seg-i kūyūn ayagın öpmege lūtf it icāzet vir
İki cālemede ben miskīne adr u i ctibār olsun
4. Müyesser olmadı ħāk-i derūn būs eylemek bāri
İřigūn tařı bařum ūstine seng-i mezār olsun
5. řühūdī derd-mendūn dil-ber ednā-yı fānīde
Dil-i mařzūnunun eglencesi ħūr-ı nigār olsun

205

Fā cilātūn fā cilātūn fā cilātūn fā cilūn

1. İy ser-i zūlfūn hevāsı serde sevdā-yı cūnūn
Vādī c-i ııřķa dil-i mecnūn oldur reh-nūmūn
2. Görmesem bir dem yüzūn cālem görünmez cāynıma
Nergis-i mestūn görelden gözlerūmdür cūy-ı cūnūn
3. Aķlını eyler cūnūn ııřķ-ı dil-ber-i tār-mār
Her ne denlū müftī-i cālem olursa zū-fūnūn
4. Bezm-i ğamda derdle nālān u zārum her nefes
Nāle vū āhum ney ü eng ü fiĝānum ergānūn
5. Sende yokdur sūz-ı ııřķ iy zāhid-i efsürde-dil
Bendedür ol sīneler sūzān iden derd-i derūn
6. āre var mı bulmaĝa vaşl-ı ħabībi iy řabīb
Derd-i hecr-i yār ile ĝāyet zebūn oldum zebūn
7. Bulmadum zīr-i felek bir cāy-ı āsāyiř dirīĝ
Yirlere gesūn řühūdī řaķ-ı erĝ-i ser-nigūn

204. -S, B 302b

205. -S, B 302b

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Yolına cān virmeyen cānānı bilmez neydügin
Derd-i ʿışķa düşmeyen dermānı bilmez neydügin
2. Anlamaz esrār-ı ʿışķı olmayan ḥayrān-ı dost
Bī-ḥaberdür cezbe-i Raḥmān'ı bilmez neydügin
3. Rāḥat-ı rūḥ-ı revānı ʿāşıkun cevri-ḥabīb
Çekmeyen anı şafā-yı cānı bilmez neydügin
4. Āteş-i ʿışķ ile yanıp bulmayan zevk-i semā
Sūz-ı Mevlānā ney-i nālānı bilmez neydügin
5. ʿİlm-i esmāyile mescūd-i melā'ik olmayan
Ādem-i ma'nī olup insānı bilmez neydügin
6. Aḥsen-i esmā-yı ḥüsn-i mazḥarıdur ḥüsn-i ḥüb
ʿĀrif-i Rabb olmayanlar anı bilmez neydügin
7. İy şühūdī men-ʿarefe sırrına vākıf olmayan
Cān içinde cān ulu bir sultānı bilmez neydügin

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Ezelden mübtelā-yı ʿışķ olan ʿuşşāķa ʿışķ olsun
Şehīd-i Kerbelā-yı ʿışķ olan ʿuşşāķa ʿışķ olsun
2. Olup ʿakl ile bī-gāne mey şevkiyle mestāne
Kādīmī āşinā-yı ʿışķ olan ʿuşşāķa ʿışķ olsun
3. Mecāz-ı ʿışķ olup erden giçüp cānla serden
Gubār-ı ḥāk-i pāy-i ʿışķ olan ʿuşşāķa ʿışķ olsun
4. Anun şirān-ı ʿālem yüz sürerler ḥāk-i pāyine
Seg-i kūy-ı gedā-yı ʿışķ olan ʿuşşāķa ʿışķ olsun

5. Bir elde k̄ase-i ser bir elinde cām-ı ʿışku'llah
Şühüdī cān fedā-yı ʿışk olan uşşāka ʿışk olsun

208

Mefā ʿilün mefā ʿilün mefā ʿilün mefā ʿilün

1. Hudāyā fikr-i mekrünle bizi lerzān iden sensin
Ḥakīm feylesofı ʿilmle nādān iden sensin
2. Kılup evliyāyı garkā deryā-yı istigrāk
ʿUkūl-i ebneyāyı vāle vü hayrān iden sensin
3. Degüldür kūy-ı çevgān-ı kazā ancak tokuz gerdūn
Ser-ā-ser kā'inatı zār u ser-gerdān iden sensin
4. Meger bir şemme-i büyüñ tıydu bülbul-i şahid gülden
Anı bu şevkle şām u seher nālān iden sensin
5. Takup zencir-i lütf u kahr ki cinn ile insānı
Kimin giryān u pür-gam kimini handān iden sensin
6. Harāb-ābād dünyāda yakup hecr odına cānı
Dil-i vīrānumı yā Rab yakup vīrān iden sensin
7. Virüp zāhirde bātında hilāfet nev ʿi insāna
Hudāyā muşt-hāki ʿāleme sultān iden sensin
8. Tahayyür bahrine gark eyleyüp iy Halik-i yektā
Şühüdī-i bī-vücūdı bī-ser ü sāmān iden sensin

209

Fā ʿilātün fā ʿilātün fā ʿilātün fā ʿilün

1. Bāna zindān oldu dāru'l-belā şimden girü
Ölmege cān virürüm ben mübtelā şimden girü

207. -S, B 303b

208. -S, B 306b

2. Kālmadı cismümdü kuvvet çeşm-i giryānumda nūr
Vācib olmuşdur bāna āh ü buña şimden girü
3. Sem'-i cānum gūş ider her dem nidāyü'r-raḥīl
Sāna iy peyk-i ecel şad-merḥabā şimden girü
4. Her ḳademde āyağum almak diler dest-i ecel
N'ideyin el virdügin dünyā bāna şimden girü
5. Kāmetün yādür Şühüdī cān u dilden tīr-veş
Togrılursān vaktidür Ḥaḳ'ndan yaña şimden girü

210

Fā'cilātün fā'cilātün fā'cilātün fā'cilün

1. Dimezem Mecnūn olup bir saçları Leylā'ı sev
Cān virüp yolında iy dil ol güzel Mevlā'ı sev
2. Ārif isen iy gönül aşḳ-ı mecāziden giçüp
Misli yok ma'sūḳ-ı bākī Rabbiye'l-A'clā'ı sev
3. Ōmrün ifnā eyledi fānī cihānūn sevgüsü
Tālib-i aşḳ-ı ilāhī ol yiter dünyāı sev
4. Sen fenā dünyā fenā iy bende-i nefis ü hevā
Giç hevādan Ḥazret-i Ma'būd-ı lā-yefnāı sev
5. Mā-sivādan göz yumup dergāha tut her dem yüzün
Aşḳ-ı Ḥaḳ'ol Şühüdī yār-ı bī-hemtāı sev

211

Fā'cilātün fe'cilātün fe'cilātün fe'cilün

1. Bir yalın yüzlü dilā-ver kılıcuñ yüzi şulu
Ḥançerün yanına taḳılmış aña hem pehlü o

209. S 130b, B 306b

210. S 130b, B 307a

2. Tıfl-ı dil ağzı şulanmış lebinün cerrarı
Şefeteynünden umar var ise bir şeftālū
3. Dāğ-ı hicrānūn ile kanlu ciger mā-lā-māl
Sāgar-ı dīdelerüm hūn-ı dil ile memlū
4. Jāleler lāle-i hamrāyı aceb zeyn itdi
Gūyiyā sāgar-ı la line dizildi lū'lū'
5. Būy-ı zūlfi dil-i miskīnūmi kıldı hayrān
Cān-ı gam-gīnūm o dem didi nedür āyā bu
6. Bend idüp cān u dili kılca bāna mihr itmez
Bulmadum būy-ı vefā zūlf-i siyehden ser-i mū
7. İy Şühūdī lebin öp silmedin ağzın meyden
Tāze şeftālū lezīz olur imiş olsa şulu

212

Mefā'īlūn mefā'īlūn fe'cūlūn

1. Sözümdē zāhir oldı sūz-ı Hüsrev
Dil-i dīvāne dīvān eyledi nev
2. Görüp ebrūlarūn şāf-ı felekden
Rūkū idüp hilāl oldı meh-i nev
3. Gönülde kalmadı yek-zerre zulmet
Cemālūn mihri tā kim şaldı pertev
4. Dilā zūlfi dūnında itme seyri
Yanılur tār-ı şebde rāh-ı şeb-rev
5. Şalā-yı bezm idüp sāķī şehir-gāh
Didi cuşşāka ehbānı te'ālev

6. İki şeyhüm benüm Mecnūn u Ferhād
Mürīd-i pīr-i ʿışkām ben de pey-rev
7. Cefādan iy gönül şekvā idersin
Vefāsuz yāri kim didi saña sev
8. Şühūdī mīr-i nazm olsam ʿaceb mi
Sözümde zāhir oldı sūz-ı Hüsrev

213

Mefā ʿīlün mefā ʿīlün mefā ʿīlün mefā ʿīlün

1. Sipih-rūn mihri yok bir ʿahramān-ı bī-emāndur bu
Hazer kıl yidi başlu ejdehā-yı cān-stāndur bu
2. Ser-efrāz-ı cihāna başı üstünde yir eylerken
Döner hāk-i ʿādem eyler yir altında zamāndur bu
3. Ta ʿalluk itmege lāyık degül dünyā vü mā-fihā
Başiret ehline iy başar günden ʿıyāndur bu
4. Ziyāfet-hāne mi şandun bu deyr-i mihnet-ābādı
Serāy-ı derd ü gam dārü'l-belā vü imtiḥāndur bu
5. ʿAceb mi olsa dil-i meyyāl rind-i mest-i dūrd-āşām
Hümā-yı evc-i ʿuzlet şāh-bāz-ı lā-mekāndur bu
6. Gedā-yı kūy-ı ʿışk olmak recāsın eyle Mevlā'dan
Cenāb-ı Rabb-i ʿīzzet'den ʿaṭā-yı rāy-gāndur bu
7. Mürīd-i ehl-i tecrīd ol şühūdī himmet istersen
İnanma şeyh-i şeh-rūn lāfına zīrā ʿıyāndur bu
8. Görenler bir nazar ol nergis-i maḥbūb-ı hūn-rīzi
Didiler cān u dil fettānı āşub-i cihāndur bu

212. S 131a, B 307b

(5) -B

(7a) idersin/idersün B

213. -S, B 307a

214

Fe ʿilātün fe ʿilātün fe ʿilātün fe ʿilün
(Fā ʿilātün) (fa ʿlün)

1. Kimde kim ʿaql u ḥayā cevher-i imān anda
Kimde kim ḥaṣyet-i Raḥmān ola ʿirfān anda
2. Ne ʿaceb ḥāne-i vīrāne olur ḳalb-i ḥazīn
Ġam-ı cān u elem-i firḳat-i cānān anda
3. Kim ki meyyāl-i fenā ola maḥabbet-i fuḳarā
Eser-i feyz-i Hudā himmet-i merdān anda
4. Vā ʿizūn meclis-i bī-şevḳine gönüm çekmez
Görmedüm ben eser-i cezbe-i Raḥmān anda
5. Niçe cān virmeyeyin zerre-i derd-i ʿışḳa
İy şühūdī maraz-ı rûhuma dermān anda

215

Fā ʿilātün fā ʿilātün fā ʿilātün fā ʿilün

1. Meyl ider şeydā gönül zevḳ ile vicdān ehline
Ḳul olur biñ cān ile keşf ile ʿirfān ehline
2. Ḥazret-i Ḥaḳ'dan umarsuñ rahmet ü fazl u kerem
Ḳıl maḥabbet her nefes imān u Ḳur'an ehline
3. Mā-sivā fikrin derūn-ı sīneden ihrāc idüp
Sevgün iḥsān it ilāhī cümle imān ehline
4. Zālīm-i bī-rahmi sevmez buğz ider ḳalb-i ḥazīn
Zerrece mā'il degül kibr ile ʿişyān ehline

5. Şart-ı imāndur şühūdī hubb-i evlād-ı Resūl
Bugz iden mü'min olur mı şāh-ı Merdān ehline
6. Hāricī vü rāfızī mel'ūn ü merdūd-ı ebed
La'net-i Hāk Çār-yār-ı pāke 'udvān ehline

216

Fe'īlātün fe'īlātün fe'īlātün fe'īlün

1. Şāhlar var ki yürürler fuḫarā şeklinde
Fuḫarā var ki görünürler ümerā şeklinde
2. Bende fermānı olur cān ile şāhān-ı cihān
Pādişāhān-ı fenā var gurebā şeklinde
3. Hazer it eyleme dervīşe ḥākāretle nazar
Özge sultānlar olur ehl-i fenā şeklinde
4. Niçe dīvāne-i Hāk şāl-ı melāmet geymiş
Mest-i evkār gezer ehl-i hevā şeklinde
5. Hazret-i Hızr-ı Nebī gavs-ı cihān kuṭb-ı zemān
Gāh olur kim görünürler būdelā şeklinde
6. Cümle zerrāt-ı cihān maṭla'-ı hurşīd-i ezel
'Işk imiş cilve iden şāh u gedā şeklinde
7. Ma'nī yüzinde şühūdī ḥacer-i lā-yefhem
Şūretā gerçi görünür culemā şeklinde

217

Mef'ūlü fā'īlātün mef'ūlü fā'īlātün

-
215. S 131b, B 308b
(3a) sineden/dilden B, idüp/eyleyüp B
216. S 131b, B 309a
(7) -B

1. Pîçide ol kefen-vār bir köhne büriyāya
Kıl nāle-i ciger-sūz dergāh-ı kibriyāya
2. Dā'im idüp tazarru c kıl derdini tevaḳḳu c
Haḳ cezbesi irişür dervîş-i bî-riyāya
3. Derd ile eyle āhı her şām u şubḥ-gāhı
Maḥrūm-ı rahmet olmaz kim yalvarur Hudā'ya
4. Bîñ cānla Hudā'ya her biri c abd-i muḥliş
Cānlar fedā şühüdî rindān-ı evliyāya
5. İy ṭālib-i şefā c at der- c arşa-i kıyāmet
İşāl kıl şalāti sultān-ı enbiyāya

218

Mef cülü fā c ilātün mef cülü fā c ilātün

1. Şādî gelür gider gam c aksi ziyāde bende
Eksük degül gönülden āyende vü revende
2. Gördi o gül- c izārum sīnemde lāle-zārum
Gül gibi güldi kıldı ter-gonce gibi hānde
3. Mecnūn mişāl gönlüm şahrāya düşse anı
Leylā-yı zülfi bağlar bir kıl uc ile bende
4. Şirīn sözün işitse iy lebleri şeker-rīz
Şirīn olurdu Ferhād Hüsrev kimine bende
5. Mürgān-ı bāḡun ol dem kaç c eyledi şafīrin
Hengāma gir ölelden mürğ-ı seher cemende
6. Sīnemde dāḡ-ı firḳat cānumda nār-ı ḥasret
Āsār-ı c ışk zāhir gün gibi cān u tende
7. Cāndan şühüdî-i zār hecr ile oldu bî-zār
Göster cemālün iy yār bir dem o derd-mende

217. S 131b, B 309a
(5a) der/-B

218. S 132a, B 309b

Fe ʿilātün fe ʿilātün fe ʿilātün fe ʿilün
(Fā ʿilātün) (fa ʿlün)

1. Seherī nergis-i maḥmūrını h^vāb ālūde
Göricek oldu gönül mest-i ḥarāb ālūde
2. Yol mıdur mescide da ʿvet beni iy zāhid hoşun
Oldı seccāde ile hırka şarāb ālūde
3. İstimā ʿ itdügi dem eyledi āgāz-ı semā ʿ
Şūfī şavt-ı def ü ney çeng ü rebāb ālūde
4. İy müderris ne yüz ile varayın medreseye
Mey-i gül-gün ile destār u kitāb ālūde
5. Yād-ı eyyām-ı cüvānı idüp āhir dil-i zār
Mest-i ʿışk oldu yine şeyb ü şebāb ālūde
6. Nice meyl eylemeye zevk-ı selīm ehli olan
Meclise gelse şarāb ile kebāb ālūde
7. Meclis-i telhūna vā ʿiz nice varsun söyle
Rūz u şeb oldu şühūdī mey-i nāb ālūde

Fā ʿilātün mefā ʿilün fe ʿilün

1. Bende-i ḥāş-ı bār-gāh-ı ilāh
Kā'il-i Lā ilāhe illāllah
2. ʿAbd-i maḥbūl-i Ḥazret-i Ḥaḳ'dur
Kābil-i Lā ilāhe illāllah

3. İtmez ef'āl-i mā-sivā bir dem
Mukbil-i Lā ilāhe illāllah
4. Eylemez meyl-i cism ü cān u cihān
Mā'il-i Lā ilāhe illāllah
5. Bezl-i mevcūd u bil ki terk-i vücūd
Hāşıl-ı Lā ilāhe illāllah
6. Lâyık-ı vaşl-ı cennet ü dīdār
Vāşıl-ı Lā ilāhe illāllah
7. Ravza-i gül-stān-ı bāğ-ı cinān
Sāhil-i Lā ilāhe illāllah
8. Buldı gül-zār-ı 'adnī menzil-gāh
Rāhil-i Lā ilāhe illāllah
9. 'Arş-ı a'clādan erfa' u bālā
Menzil-i Lā ilāhe illāllah
10. Oldı mahmūl-i fazl-ı Yezdān'ı
Hāmil-i Lā ilāhe illāllah
11. Būse-gāh-ı mukarrebān-ı Hudā
Mahfil-i Lā ilāhe illāllah
12. Rūh-ı pāk-i Habīb-i Hakk'a Burāk
Mahmil-i Lā ilāhi illāllah
13. Vāşıl-ı Hakk'dur Enbiyā-i Kirām
Mevşıl-ı Lā ilāhe illāllah
14. Oldı mahrūm-ı rahmet-i Rahmān
Gāfil-i Lā ilāhe illāllah
15. Eyledün ben fakiri yā Mevlā
Nākil-i Lā ilāhe illāllah
16. Kıl şühūdī kılün dem-i āhir
Kā'il-i Lā ilāhe illāllah

17. Kılma āhir īblīs nefse
Hā'il-i Lā ilāhe illāllah
18. Olmasun yā ilāhī mü'minler
Zā'il-i Lā ilāhe illāllah

221

Mef cūlū mefā cīlūn mef cūlū mefā cīlūn

1. Āşıkklarun seyrānı Lā ilāhe illāllah
Cān u gönül hayrānı Lā ilāhe illāllah
2. Enbiyanun evrādı evliyanun irşadı
İki cihān bünyādı Lā ilāhe illāllah
3. Uç carşun şeh-bāzı dergāhadur pervāzı
Cān gül-şeninun rāzı Lā ilāhe illāllah
4. Hakk'a tutduk yüzümüz dostı gözler gözümüz
Her dem budur sözümüz Lā ilāhe illāllah
5. Deryālar cūş eyledi āşıklar nūş eyledi
Bizi ser-hūş eyledi Lā ilāhe illāllah
6. Mü'minleri dirgürür münkirleri öldürür
Bize Hakk'ı bildürür Lā ilāhe illāllah
7. İy Şühūdī mest oldum özümü yavı kıldum
Hak cezbesidür bildüm Lā ilāhe illāllah

222

Mefā cīlūn mefā cīlūn mefā cīlūn mefā cīlūn

1. Dilā bin cān ile var ise şevkūn vaşl-ı cānāne
Enīs ol derd-i aşk ile şakın meyl itme dermāne

220. -S,B 307b

221. -S,B 308a

2. İçen bezm-i ezelde cur'a-i cām-ı maḥabbetden
Olur müstağrık-ı dīdār iki cālemdē mestāne
3. Şarāb-ı cām-ı vaşlūndan gönül kaṭ'-ı recā itmez
Yakarsun cānumı biñ yıl ḥabībā nār-ı hicrāne
4. Bir elde kāse-i ser bir elūmdē cām-ı cıṣṣu'llah
Bugün Manşūr-ı Bağdād-ı fenāyam kalmaz cāne
5. Şühūdī yolūna cān virmege cānlar virür cānā
Ḥayāt ol dem bulur cāşık ki cānın vire cānāne

223

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Gerek raḥm eyle sultānum gerek redd (ü) kabūl eyle
İki cālemdē ben cābd-i zelīli saña kul eyle
2. Niyāz u inkisār-ı kalb ise cāşīlerün şanı
Dil-i vīrānumı pūr-hūn u maḥzūn u melūl eyle
3. Emānet kim baña teklīf ü taḥmīl eyledün yā Rab
İlāhī tā'atūn bārını yarı kıl ḥamūl eyle
4. Kılursun yaşıdugum seng ü meder kül-han bucagında
Lihāfum būriyā köhne ya bir eski çul eyle (x)
5. Şühūdī kulūn iy Sultān-ı Aclā istemez şöhret
Maḳāmın ḥānḳāh-ı zillet ü fakr u ḥamūl eyle

224

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

222. -S, B 308b

223. -S, B 309a

(x) (4b) Bu mısırada vezin (kelime) eksikliği var.

1. Sālik-i ʿāşık dilerse vāşıl-ı Mevlā ola
Lāzım olur ānā lā itmek vücūdın evvelā
2. Mümkine vācib kadīmi yokluğun idrāk imiş
Mümteni ʿdür vaşl illā bende olmayınca lā
3. Çün "elest"-i Hālik'a virün "belā"yile cevāb
Ol belā-yı ʿışkına cān u gönülden mübtelā
4. Fikr-i dünyā-yı denīdür māni ʿ-ı zikr-i İlāh
İbtilānūn ḥāşılı insānadur derd ü belā
5. İy şühūdī dād-ı Hāk'dur ʿışk-ı endār-ı ecel
Oda yansun cān u dil kim tā ebed bī-dūd ola

225

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1. Lāzım-ı ʿışk u maḥabbetdür dilā derd ü mübtelā
ʿĀşıkūn şānıdur envā ʿ-ı belāya ibtilā
2. Sīne-i mecrūḥa ṭurmaz tīg-i miḥnet yağdurur
Kavs-ı kahrūndan Hudāyā ʿasker-i derd ü belā
3. Teşne-dil cellād-ı hecrūn cānumı almak diler
Çekmemişdür bu belā-yı teşne-gān-ı Kerbelā
4. Bulmadum būy-ı şafā ben ḥān-kāh-ı şeyhde
Bezm-i ḥarābātun demine ʿışk ola
5. Ol fenā ender fenā iy ṭālib-i nefy-i vücūd
Sırru'l-lāyı ne bilsün olmayan ʿışk ile lā
6. Arzū-yı cānum oldur derde dermān bulmasun
Derd-i ʿışk ile helāk olsun şühūdī-i mübtelā

224. -S, B 310a

225. -S, B 310b

Mef'ulü fā'ilatü mefā'ilü fā'ilün

1. Her dil ki cānı kâ'il-i kavl-i belā ola
Lâyık budur ki hem-dem-i derd ü belā ola
2. Her kim ki enbiyāya diler hüsn-i iktidā
Lā-büddür ehl-i derd ü gam u ibtilā ola
3. Mü'min degül münāfık ten-perver oldu bil
Her kim devām-ı şıḥat ile bī-belā ola
4. Her kim diler ki vākıf ola sırr-ı vaḥdete
Vācibdür āna ki nefy-i vücūd ile lā ola
5. Zıkr ile ḳalbün eyle mücellā şühūdiyā
Mir'āt olur mı āyine kim bī-cilā ola

Fā'ilatün fā'ilatün fā'ilatün fā'ilün

1. Rāḥat-ı rüh-ı revānı āşıḳun derd ü belā
Derd-i āşıḳa cān virüp oldur belāya mübtelā
2. Yā ilāhī ben nice şākir olam bu ni'mete
Yār olurlar baña her dem miḥnet ü derd ü belā
3. Āşıḳ-ı tīg-i ḳazādur merd-i meydān-ı rızā
Naḳd-i vaktidür anuñ korb ü belā-yı Kerbelā
4. Ḳurtılup şirk-i hafiden bulmadı tevḥid-i şāf
Seyf-i lā'yile vücūd-ı sālİK olmayınca lā

226. S 132a, B 310a
(1b) hem-dem/şāḥib B

5. Zāhidā tenziye teşbihün bilelden sırrını
Cāna meşkük oldu sırr-ı lā hilāf u lā melā
6. Āşinālık isteyen ol yār-ı bī-hemtā ile
Āteş-i şevk ile yansun Āşık olsun evvelā
7. İy Şühūdī ibtilādan itme şekvā bir nefes
Bir dem ayrılmaz belādan isteyen mihr ü velā

228

Fā'ilatün fā'ilatün fā'ilatün fā'ilün

1. Derd-mend insān esīr-i miḥnet ü derd ü belā
Bir avuç toprağa sultānum nedür bu ibtilā
2. Her taraftan kıvıms-ı miḥnet tīrine olmuş nişān
Şeş-cihetden ortaya almış anı cünd-i belā
3. Ālem-i "kālū belā"da kılmışam ikrār-ı ʿışk
Olmazıdum derd-i hecrünle belāya mübtelā
4. Mest-i ʿışkam pā bürehne ser bürehne sīne çāk
Hançer-i ʿuryānına sultān-ı ʿışkūn ʿışk ola
5. Kerbelā-yı ʿışka serden giçdiler yazıldılar
Teşne-dil cānın viren ʿāşıklara eylen şalā
6. Şu gibi cānum revān olur şafādan şevkle
Gamze-i hūn-rīzi ol dem kim diler cānum ola
7. Tīg-i cānānūn yüzini görmege şükrān için
Cānını kurbān için ihzār it şühūdī evvelā

227. S 132b, B 310b

(1a) revānı ʿāşıkūn/revānımdur B

(1b) Derd-i ʿışk ile benüm ruz-ı ezelde mübtelā/B

(3a) meydan/merdan B

(5) -S

(6) -S

228. -S, B 310b

Fe'ılātün fe'ılātün fe'ılātün fe'ılün

1. Ser-i zülfün hevesi kıldı dili şeydâyî
Benem ol aşık-ı sevdâ-zede-i rüsvâyî
2. Demidür eylese uşşâkı muhayyer iy dil
Ney idi vâlih iden Hazret-i Mevlânâ'yı
3. Yine efgân ideyin ney gibi nālân olayın
Dem-i dil-süzü ile cânımı yakdı nâyı
4. Hem-dem-i yârin olur hasret ile vâ-veylâ
Kim bu gün eylemedi yâd gam-ı ferdâyı
5. İy şühüdî kime feryâd ideyin n'eyleyeyin
Bî-karâr gönül dil-ber ise hercâyî

Mefâ'ılün mefâ'ılün mefâ'ılün mefâ'ılün

1. Ruhun şem'indedür nūr-ı ene'llahuñ tecellâsı
Derün-ı dilden odur Mūsî-i rûhuñ temennâsı
2. Buyurdu men-reânî nūr-ı kevneyn Ahmed-i Muhtâr (x)
Bu yüzden görünür ya'ânî o mâhuñ rûy-ı zîbâsı
3. Temâşâ-yı tecellîden olur mı bir nazar hâlî
Anun kim nūr-ı ışık ile açıldı çeşm-i bînâsı
4. Ser-i kûyına irmekdür yolına cânı virmekdür
Gam-ı yâr ile ölmekdür dil-i zâruñ tesellâsı
5. Şühüdî mahrem-i esrâr-ı rindân hakîkatdür
Harâbât-ı fenâdur ol fakîrün cây ü me'vâsı

229. S 132b, B 311b

230. S 132b, B 311a

(x) "nūr" kelimesi yanına "şems" kelimesi de yazılmış.
(1b) odur/oldur B

231

Mefā'īlün mefā'īlün fe'īlün

1. Olur dervīṣ-i Ḥaḫḫ'un vecd ü ḥālī
Cemāl-i yār olur fikr ü ḥayālī
2. Dilersün sen daḥi ḥāl ehl-i ḥālīn
Derūnūn mā-sivādan eyle ḥālī
3. Seversen ol güzel Mevlā'yı sev kim
Anun yokdur cemālinün miṣālī
4. Ciger kanı gözünden akmayınca
Görinür mi saḥa yārūn cemālī
5. Şehīd-i tīg-i ʿışk oldu şühūdī
Kızıl kana boyandı ak şaḫalī

232

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Gören nūr-ı cemālün gözlemez özge temāşāyı
Yüz uran işigünde özlomez firdevs-i a'clāyı
2. Ezelden mübtelā-yı derd-i ʿışku'llah ise cānūn
N'idir iy ʿāşık-ı şeydā delü gönülün tesellāyı
3. ʿAceb mi mest ü ḥayrān-ı tecellī olsa bir laḫḫa
Temāşā eyleyen ʿāşık bu ruḥsār-ı dil-ārāyı
4. Fenā fi'llah olup terk-i vücūd it iy dil-i şeydā
Dilersen iki ʿālemde temāşā-yı tecellāyı
5. Gören bir dem şühūdī nergis-i maḥmūr-ı cānānı
Olur mest-i ḥarāb u ʿāşık-ı rüsvāy-ı şeydāyı

231. S 132b, B 311b

(2a) sen daḥi/iy gönül B, ḥālīn/ḥālün B

(5) -B

232. S 133a, B 312a

(4) -B

(5a) maḥmūr-ı cānānı/maḥmūrını yārūn B

Mef'ülü fā'ilatü mefā'ilü fā'ilün

1. Dil yandı nār-ı şevk ile dil-dār gelmedi
Cānum dehāne geldi henüz yār gelmedi
2. «Ahd itmiş idi gelmege dil-ber vefā için
Hulf-i vefā idüp o cefā-kār gelmedi
3. Vā ḥasretā ki rahm idüp o yār-ı bī-vefā
Hecl ile «aşık-ı bīmār gelmedi
4. Her dem belā vü derd ü gam oldu enīsümüz
Āh ol ṭabīb-i cān ü dil-i zār gelmedi
5. Şükr-i Hudā ki «aşık-ı efsürde-dil gibi
Hālāt-ı «ışka kalbūme inkār gelmedi
6. Ben ḥāke sāye şalmadı ol serv-i ser-firāz
Olmadı gitdi baña hevā-dār gelmedi
7. Geydüm Şühūdī şāl-ı melāmet ḥarāb ü mest
Ebdāl-ı «ışk olalı baña «ār gelmedi

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

1. Şarılsam bir bŷ-ı servŷn miyānına semen-vārī
Liḥāf olsam āna ol baña fers olsa çemen-vārī
2. Şafā-yı vaşl-ı dil-dāruñ şorarsuñ zevkin iy zāhid
Şarıl bir serv-i sīm endāmına sen de yāsemen-vārī
3. Senŷn lŷ'lŷ' dişŷn hecl ile iy la'li güher-bārum
Diyārundan cüdā düşmüş benem dürr-i «Aden-vārī

4. Ğamunla cāşık-ı dīvāne maşlūb olmasun dīrsen
Müsel sel zülfün boynına bend eyle resen-vārī
5. Kılurdu kılca meyli çīn-i zülfi kalb-i miskīne
Ne kanlar yutduğun bilse eger misk-i Hoten-vārī
6. Er isen sīm-i eşk ü rüy-ı zerd ile sehā göster
Zer ü ziverle fahr itme cihān içinde zen-vārī
7. Şühūdī mest-i rüsvāyı düşüp kūy-ı harābāta
Şarıldun buriyā-yı köhneye āhir kefen-vārī
8. Hayālümdür kemāl- engiz ü tarz-ı Hāfız- elfāzum
Sözüm Hüsrev gibi pür-süz u nāzūkdür Hasen-vārī

235

Fācilātün fācilātün fācilātün fācilün

1. Dostlar bīmār-ı cāşkam āh u zār egler beni
cAndelīb-i zārīyem bir gül- cizār egler beni
2. Dilde hayret serde sevdā-yı cününüm var iken
Bend idüp zencirine zülf-i nigār egler beni
3. Vechi var yüz virsem eşk-i dīde-i hūn-bāruma
cAşık-ı dīvāneyem ol cūy-bār egler beni
4. Müjde-i vaşlını yād itdükce gönlüm şād olur
Tā dem-i āhir dilā bu intizār egler beni
5. Ol gözi āhū seğ-i kūyına teşbīh eyleyüp
Eylemiş hūsn-i nazar ol i ctibār egler beni
6. Herkesün bu cālem-i fānīde var eglencesi
İy Şühūdī derd-i cāşık u cevri-i yār egler beni

-
234. S 133a, B 312a
(3a) barum/yarum B
(8a) hayālümdür kemāl/Hayyām-ı ikmāl B
235. S 133b, B 313a
(5) -S

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Ne bir yār-ı kadīmüm var gam-ı dil-dārdan gayri
Ne gam-h^vār u nedīmüm var dil-i bīmārdan gayri
2. Şunar hūn-ı ciger şerbet yirine sākī-i hicrān
Kanı bir acır aġlar dīde-i hūn-bārdan gayri
3. Muķīm-i beyt-i aḫzānem şeb-i tārık-i fūrkatde
Uyarmaz kimse şem'üm āh āteş-bārdan gayri
4. Ben ol bīmār-ı ışkām derdle cān virdüğüm demde
Bulınmaz mātēmüm eyler der ü dīvārdan gayri
5. Murādum nā-murād olmaḫdur iy dil dehr-i fānīde
Ümīdüm cennetü'l-me'vāda yok dīdārdan gayri
6. Devāsuz derd olur mı dilde bī-derd olmadan özge
Azāb-ı nār olma cāna hecr-i yārdan gayri
7. Cenāb-ı Kibriyā'da bī-vücūd olmaḫ gerek sālİK
Olur mı cürm-i ekber-i aceb ü istikbārdan gayri
8. Günāhum çoḫdur iy Ğaffār-ı A şam ḫāşılum yoḫdur
Gönülde inkisār ü dilde istigfārdan gayri
9. Dü-ālemede penāhı yoḫdur ehl-i cürm ü işyānuñ
Şühūdī bār-gāh-ı İzed-i Ğaffār'dan gayri

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Gerdiş-i āḫirde gerdün özge şüret baġladı
Ayn-ı insānı zālām-ı gayn-ı gaflet baġladı

236. S 133b, B 313b
 (1b) gam-h^vār u /gam-h^vārlu B
 (6b) olma/olur mı B
 (9) -B

2. Vādī-i gamda yatur cān u cihāndan bī-haber
Bir nazar bīmār-ı ʿışk-ı gör ne hālet baġladı
3. Şūret-i şīrīn idi ʿalbinde naḡsuñ fi'l-ḡacer
Kūh-ken ol dem ki būnyād-ı maḡabbet baġladı
4. Yokdur iy dil-ber leṭāfetde nazīri ḡusnūñ
Varduġınca laʿl-i şīrīnūñ melāḡat baġladı
5. İy şūḡudī mā-sivādan vaḡset ü nefret idüp
Derd-i ʿışk-ı yār ile dil üñs ü ülfet baġladı

238

Mef ʿulü fā ʿilātü mefā ʿilü fā ʿilün

1. Şāl-ı fenā gibi būrinüp būriyāmuza
Dervīşe beñzedüz görünüñ bu riyaḡmuza
2. Vā-veyletā ki cürm ü cināyetler eyleyüp
ʿArz eyledük ʿazāba dil-i mübtelāmuza
3. Bu cürm-i bī-kıyās u dil-i nā-sipās ile
Vā ḡasretā ki ḡışma getürdük Hudā'muza
4. Yā Rab derün-ı sīneyi ḡavfünle pür kıllup
Artur niyāz u āḡ ile şerm ü ḡayāmuza
5. Āḡir nefesde cānumız īmān-ı pāk ile
Kābẓ eyle yā İlāḡī kābül it du ʿāmuza
6. Lā-teḡnetü beşāretin itmīşken iy Kerīm
Kāṭ ʿ itme bāb-ı lüṭf u koromde recāmuza
7. Fazl u ʿaṭā recāsın idersen ʿaceb midür
Bildün şūḡudī sehv ü kuşūr u ḡaṭāmuza

237. S 134a, B 313b
(naziri/nazir-i B
238. S 135a, B 315b

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Meyl itmezem cism ü cāna baña seni gerek seni
El-vedā' iki cihāna baña seni gerek seni
2. Diller hüsnuñe hayrān cānlar vaşluña kurbān
Sensin sultānlara sultān baña seni gerek seni
3. Cennet senün seyrānuñdur düzah senün hicrānuñdur
Cān u gönül sūzānuñdur baña seni gerek seni
4. Derdlü gönül nālān olsun kanlu gözüm giryān olsun
Cān yoluna kurbān olsun baña seni gerek seni
5. Çünki 'ademdür bünyādum yoklukdur senden murādum
Budur dilümde evrādum baña seni gerek seni
6. 'Ābidlere vir cenneti 'aşıllere vir rahmeti
'Aşıklar diler vuşlatı baña seni gerek seni
7. Şühūdī'yem yanar özüm dergāhuña tutdum yüzüm
Evvel āhir budur sözüüm baña seni gerek seni

Mefā'īlün fe'īlātün mefā'īlün fe'īlün

1. 'Omür hevā ile giçmekde bād u āb gibi
Fenāda halk-ı cihān ser-i ber-habāb gibi
2. Olur cemāl ü kemālün miṣāli naṣṣ u zevāl
Nedenlü şöhre-i şehr olsun āfitāb gibi
3. Nedīmi h^vace-i dehrün n'idem der-i āhir-i kār
Na'im-i 'ālem-i fānī hayāl-i h^vāb gibi

4. Fığān u nāle vü āh it idüp günāhuñı yād
Nedāmet eşkini gözden akıt şehāb gibi
5. Şühūdiyā iki ʿālemde ʿizzet ü iclāl
Cenāb-ı maʿrifetü'llaha intisāb gibi

241

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1. Ğamze-i hūn-rīzi mecrūh itmeyelden sīnemi
Degmedi bir dem bu ğamdan çeşm-i giryānuñ nemi
2. Lāleler hūnīn kefenler açdılar Ferhād içün
Bīsūtün feryāda geldi itdi ol dem mātemi
3. İy perī-rū sihr ile teshīr-i hūbān eyledün
Var ise mühr-i Süleymānī dehānda hātemi
4. Rūz-ı vaşlun ümmete adı zıll-i ʿaşruñ ʿaynıdur
Şām-ı hecrūn şad-hezārān sāl imiş her bir demi
5. Derdle cānı virürsin āhir iy şāh-ı cihān
Cāy-āsā iş mi şandun deyr-i hüzn ü mātemi
6. Çıkmadı dilden hayāl-i kākül-i müşğīn dost
Çıkarursa da beni āhir ham-ı zülfi ğamı
7. İy Şühūdī ʿālem-i ʿışkuñ temāşāsın iden
Zerre göstermez gözine on sekiz biñ ʿālemi

242

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1. Devlet-i dāru'l-ğurūra kim ki mağrūr olmadı
Bir nefes ğam-hāne-i ʿālemde mesrūr olmadı

240. -S, B 312a

241. -S, B 312b

2. Tā'ib olup kılmayan dergāha yüz biñ i ʿtizār
ʿĀlem-i ʿukbāda bil ma ʿzūr u mağfūr olmadı
3. Mü'min-i kāmīl olan nefsinī maḫhūr eyleyüp
Bir nefis-i emmārenün emrine me'mūr olmadı
4. Tīg-i cebbār-ı ezelden cān u başın kırtarup
Kimi gördün ʿākıbet maḫhūr u mecbūr olmadı
5. Rūz u şeb āh u niyāz iden Cenāb-ı ʿizzet'e
Bāb-ı rahmetden Şühūdī dūr u mehcūr olmadı

243

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1. Nūr-ı hürşīd-i ezel tā kim tecellā eyledi
Bu dil-i vīrān-ı maḫzūnı tesellā eyledi
2. İki ʿālemden teberrā eyleyüp şeydā gönül
Bār-gāh-ı Hakk'a ikbāl ü tevellā eyledi
3. ʿĀşık-ı bī-dilleri ḫayrān u ser-gerdān-ı ʿışk
ʿĀlem-i ḫālū belāda Hakk Te ʿālā eyledi
4. Şükr ü zikrin emr idüp insāna Sultān-ı Vücūd
Fazl-ı vücūdı bezl-i naʿmā feyz-i ālā eyledi
5. Ḥazret-i Maṣṣūr'ı ber-dār eyleyüp Sultān-ı ʿışk
Menzilin ʿuşşāḫdan aʿlā vü bālā eyledi
6. Derd-i ʿışkı bildi kim dermānidur ʿāşıklarūn
Cān derūn-ı dilden ol derdi temennā eyledi
7. Ḥamdullah kim Şühūdī bendesin şāh-ı ezel
Tā ebed ḫayrān u ser-gerdān-ı şeydā eyledi

242. -S, B 313a

243. -S, B 313a

fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Merd-i bī-himmet zen-i dünyāya rağbet bağladı
Görmedi cāybyn gözini h^vāb-ı gāflet bağladı
2. Zāl-ı dehrün ālına aldanmayup merd-i Hudā
Vahşet itdi üns-i billah ile ülfet bağladı
3. Seyr-i ilā'llah itmek içün sālīk-i āgāh olan
Kuşanup gayret kuşağın berg-i rihlet bağladı
4. Ārif-i billah olan ışk-ı mecāziden giçüp
Cānı maḥbūb-ı ḥaḳīḳiye maḥabbet bağladı
5. Halk-ı dünyā her biri Mecnūn-ı meftūn oldılar
Hokka-bāz-ı çerh-i mekkār özge lubbet bağladı
6. Şeyh-i zāhidden Şühūdī el çeküp mey-hānede
Pīr-i hummāruñ tıttup destini bey'at bağladı

~ فرد ~

عبد عاصی شہودی الرّاجی

رحمۃ اللہ واسع الغفران

استغفر اللہ العظیم
واللہ غفور رحیم

244. -S, B 313b

245. -S, B 316b